

Ailə və Bərabər İnkişaf

ictimai-siyasi jurnal

TƏSİSÇİ

Ailə Qadın və Uşaq Problemləri
üzrə Dövlət Komitəsi

REDAKSIYA ŞURASININ SƏDRİ

Bahar Muradova

REDAKSIYA ŞURASININ ÜZVLƏRİ

Sədaqət Qəhrəmanova
Aynur Sofiyeva, Elgün Səfərov
Taliyə İbrahimova
Gülnarə Məmmədova
Cəmilə Bağirova, Kəmalə Ocaqova
Elşad Kərimov

BAŞ REDAKTOR

Günəl Məhərrəmsadə

REDAKSIYA HEYƏTİ

Aidə Seyidli
Leyla Şərifzadə
Aysel Babayeva
Sevil Rəsulzadə

“Kütləvi informasiya vasitələri
haqqında” Azərbaycan
Respublikası Qanununa müvafiq
olaraq təsis edilib.

REDAKSIYANIN ÜNVANI

AZ1000, Bakı şəhəri, Ü. Hacıbəyli
küçəsi 80, Hökumət Evi, IV əlaqəsi
Tel: (+994 12) 498 80 93
E-mail: office@scfwca.gov.az
Twitter: AileQadinUsaq
Facebook:
AileQadinUsaqProblemleriUzreDovlet
Komitesi
Instagram: aileqadinusaq

Ailə qadın və uşaq problemləri
üzrə dövlət komitəsinin rəsmi veb
səhifəsi:

www.scfwca.gov.az

Jurnal Azərbaycan Respublikası
Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan
(N4345) keçmişdir.

Bu sayımızda

- 3 *Baş redaktordan*
- 4 *Qarabağ Azərbaycandır*
- 10 *Sağlam ailə, fəal cəmiyyət və güclü dövlət çatırı
altında inkişaf məqsədimizdir*
Bahar Muradova
- 12 *Ailə siyasətinin təminatı istiqamətində
həyata keçirilən tədbirlər*
- 20 *Qadın hüquqlarının təşviqi*
- 35 *Resurs mərkəzlərinin fəaliyyəti*
- 38 *Uşaq hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində
fəaliyyətimiz*
- 45 *Azərbaycan Uşaqlarının V Ümumrespublika
Forumunun iştirakçılara*
- 47 *Azərbaycan Uşaqlarının V Ümumrespublika
Forumunu keçirilib*
- 50 *Məişət zorakılığı ilə mübarizə sahəsində fəaliyyətimiz*
- 55 *Dövlət Komitəsinin beynəlxalq əməkdaşlıq
çərçivəsində fəaliyyəti*
- 61 *Sədrin görüşləri*
- 74 *Uşaq və ailələrə dəstək mərkəzlərinin fəaliyyəti
alternativ qayğı modelinin nümunəsidir*
- 82 *Gender komponentləri cəmiyyət güzgüsündə
Rəna Mirzəzadə*
- 86 *"Ailələrin qorunmasında
dini-mədəni dəyərlərin rolu"
Gündüz İsmayilov*
- 89 *"Dəstək mexanizmlərinin
formalaşmasında vətəndaş cəmiyyətinin rolu"
Mehriban Zeynalova*
- 92 *Ailə hüququ sahəsində məsləhət "Mediasiya haqqında"
Azərbaycan Respublikasının Qanunundan çıxarışlar
İlhamə Həsənova*
- 98 *Psixoloq məsləhəti*
- 102 *Vətənpərvərlik ən ali hissidir*

Əziz oxucular!

Hər birinizi jurnalımızın “Ailə və bərabər inkişaf” adı ilə təqdim edilən ilk sayında xoş gördük.

15 ilə yaxın müddətdə “Ailə Qadın Uşaq” adı ilə dərc olunan jurnalımızda Dövlət Komitəsinin fəaliyyət istiqamətləri üzrə maarifləndirmə və hesabat xarakterli yazıları oxucularımıza təqdim edirdik. Artıq fərqli bir formatda dövlət ailə məsələlərini daha yeni formada təqdim edərək, ailələrimizlə birgə cəmiyyətimizin bərabər inkişafı üçün çalışacağıq.

Hər kəsə məlumdur ki, Azərbaycan ailəsi daim özünün uzunömürlülüüyü və möhkəmliyi ilə seçilib. Bu isə milli-mənəvi dəyərlərin, adət-ənənələrin qorunub saxlanılmasından, müasir dövrə uyğunlaşdırılmasından irəli gəlir. Bizim milli dəyərlərimiz məhz ailədə qorunub saxlanaraq nəsil-dən-nəslə ötürülmüşdür. Müxtəlif mərhələlərdə ailə institutu tarixi dəyişikliyə məruz qalsa da bu sahədə mövcud olan fundamental dəyərlər dəyişməz qalmış və müasir dövrə qədər gəlib çatmışdır. Bu gün ölkəmizdə sosial-mənəvi inkişafını təmin edən, həyat strategiyasını gerçəkləşdirə bilən, fəal, güclü ailələrin formalaşması üçün tədbirlər həyata keçirilir, dövlət tərəfindən ailələrə, onların problemlərinin həllinə xüsusi diqqət göstərilir.

Gənclər arasında ailənin, ailə dəyərlərinin təbliğini qarşıya məqsəd qoyan bu nömrəmizdə Dövlət Komitəsinin fəaliyyəti ilə yanaşı, məhz ailə məsələlərinə ekspertlərin müxtəlif prizmalarda yanaşması, həmçinin bir sıra mövzulara dair təhlil və araşdırmaları yer alıb.

Ümid edirik ki, təqdim etdiyimiz materiallar sizlərin marağına səbəb olacaq. Hər kəsi jurnalımızın səhifələrində yer alan yazılar, məqalə və təhlillərlə tanış olmağa dəvət edir, təklif və fikirlərinizi bildirməyə çağırırıq.

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

“Qarabağ Azərbaycanıdır və nida işarəsi!”

Hər şey bu cümlə ilə başladı...

Qarabağ savaşının yeni mərhələsində bu tarixi şüarla başlayan yol noyabrın 10-u qələbə ilə yekunlaşdı. Bütün azərbaycanlıların xeyalları, arzularında olan Qarabağ öz həqiqi sahibinə qovuşdu. Qarabağ münaqişəsinin başladığı gündən 30 ilə yaxın müddətdə Azərbaycanın ədalət uğrunda mübarizəsində öz haqq səsinə dünya ictimaiyyətinə çatdırması və torpaqlarımızın düşmən işğalından azad edilməsi üçün göstərdiyi səylər nəhayət ki, öz töhfəsini verdi. Bu illərdə siyasi, iqtisadi və hüquqi müstəvidə əldə edilən inkişafı yanaşı, ordu quruculuğu sahəsində də ciddi addımlar atıldı. Bunun nəticəsidir ki, bu gün artıq biz azad olunmuş torpaqlarda həyata keçiriləcək yenidənqurma və quruculuq işləri barədə danışa bilirik. Amma bu günədək çox uzun və keşməkeşli yollardan keçdik. Mərhələ-mərhələ, addım-addım, qarış-qarış... Hələ 2016-cı il aprel ayının əvvəlində cəbhə xətti

boyunca Ermənistanın növbəti hərbi təxribatı ilə üzləşən ordumuz əks-hücuma keçərək işğalçılara güclü zərbələr endirdi. Döyüşlər qüdrətli Ordumuzun qələbəsi ilə nəticələndi: Tərtər rayonunun Talış kəndi, Madagiz istiqamətindəki yüksəkliklər və bəzi döyüş mövqeləri, Cəbrayıl rayonunun Lələtəpə yüksəkliyi və Cocuq Mərcanlı, Goranboy rayonunun Gülüstan kəndi düşməndən azad olundu. Bu əks-hücum Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə 1994-cü ildə keçirilən uğurlu Horadiz əməliyyatından sonra “Aprel döyüşləri” kimi tarixə düşdü və ilk Qələbəmiz oldu. Ermənistanın cinayətkar hərbi-siyasi rəhbərliyinin “keçilməz erməni səngərləri” haqqında mifi alt-üst edildi. Aprel döyüşləri ilə dünya ictimaiyyətinə Azərbaycanın işğal faktı, mövcud status-kvo ilə barışmaq və Ermənistanın təxribatlarına dözmək niyyətində olmadığı bir daha bəyan edildi. Bütün dünya, o cümlədən Ermənistan rəhbərliyi Azərbaycan Ordusunun gücünə, qələbə əzminə şahid olaraq, düşməyə layiqli cavab vermək, torpaqlarını işğaldan azad etmək iqtidarında olduğuna əmin oldu.

2018-ci ilin may ayında isə Naxçıvan Muxtar Respublikasının 11 min hektardan çox ərazisi, o cümlədən Şərur rayonunun Günnüt kəndi və ətrafındakı mühüm strateji əhəmiyyəti olan yüksəkliklər Əlahiddə Ümumqoşun Ordusunun əks-həmlə əməliyyatları ilə işğaldan azad edildi, Yerevan–Gorus–Laçın yolu nəzarətə götürüldü. Bu ikinci Qələbəmiz idi və tarixə “Günnüt əməliyyatı” adı ilə yazıldı.

"Gün gələcək, işğaldan azad olunmuş torpaqlarda qaldırılan Azərbaycan bayraqları "Azadlıq" meydanına gətiriləcək və hərbi paradda nümayiş etdiriləcək. Biz bu müqəddəs günü yaxınlaşdırırıq" Prezident cənab İlham Əliyevin Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin 100 illik yubileyi münasibətilə Bakının "Azadlıq" meydanında keçirilən hərbi paradda səsləndirdiyi bu fikirlər bu gündən baxanda necə də həyəcanlandırır. Amma o zaman bəzilərinə xəyal kimi görünən bu bəyanat indi günümüzün reallığıdır. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 822, 853, 874 və 884 nömrəli qətnamələrinin yerinə yetirilməsi... BMT Baş Assambleyasının qətnamələri... Cenevrə Konvensiyaları... və sükut...

Prezident İlham Əliyev 2019-cu il oktyabrın 3-də Soçi şəhərində keçirilən "Valday" Beynəlxalq Diskussiya Klubunun XVI - 16 illik iclasının plenar sessiyasındakı çıxışında "Qarabağ Ermənistandır və nöqtə" deyən Ermənistan baş nazirinin "təəccüb doğuran" bəyanatına cavab olaraq bildirdi: "Birincisi, yumşaq desək, bu, yalandır. Dünya tərəfindən həm Aran, həm də Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi kimi tanınıb. Ermənistan özü də bu qanunsuz qurumu tanımır. Qarabağ tarixi, əzəli Azərbaycan torpağıdır. Beləliklə, Qarabağ Azərbaycandır və nida işarəsi". Prezident İlham Əliyev bununla bir daha qəti şəkildə bəyan etdi ki, Azərbaycan torpaqlarında ikinci qondarma erməni dövlətinin yaradılmasına heç vaxt icazə verilməyəcək: "Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi kimi Azərbaycanın tərkibində həmişə olub, bu gün də onun tərkibindədir, gələcəkdə də olacaq".

Bu tarixi çıxışdan sonra Qarabağ məsələsinin həllində yeni bir mərhələyə qədəm qoyuldu. 2020-ci il iyulun 13-dən 14-nə keçən gecə və səhər saatlarında Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Tovuz rayonu sahəsində şiddətli döyüşlər başladı. Tovuz rayonu istiqamətində gedən döyüşlər zamanı bölmələrimizin gördüyü cavab tədbirləri nəticəsində böyük itkilər verən düşmən geri çəkilməyə məcbur edildi.

3 gün davam edən Tovuz hadisələri zamanı 11 hərbiçimizin şəhid olmasından təsirlənən ölkə əhalisi karantin şərtlərinə baxmayaraq küçələrə axışdı, öz həmrəyliyi, artıq erməni təxribatına, işğala dözümlünün qalmadığını ifadə etdi. İyulun 15-də "Qarabağ Azərbaycandır" şüarı altında meydanlara axışan hər kəs bu münaqişənin tezliklə bitməsinə, bu məsələnin gələcək nəsillərə qalmamasını istəyirdi. Burada kimliyindən, peşəsindən, yaşından asılı olmayaraq hər kəs bir amal və bir arzu üçün birləşmişdi: AZƏRBAYCAN, VƏTƏN və onun azadlığı.

Bu, Ali Baş Komandan, ordu və cəmiyyətin birliyinin mücəssəməsi idi. Elə bu nümayişdən sonra gənclərimiz, 1-ci Qarabağ Müharibəsi veteranları, qazilərimiz orduya könüllü yazılmaq üçün Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin qarşısında qələbəlik yaratdı. Minlərlə soydaşımız torpaqlarımızın mənfur işğalçıdan azad edilməsi, ərazi bütövlüyümüzün təmin olunması və 1 milyondan çox məcburi köçkünümüzün öz doğma yurd-yuvasına qayıtması üçün "dayanmamağı", döyüşərək irəli getməyi, canla-qanla torpaqlarımızı, Qarabağımızı azad etməyi tələb edirdi. Nəticədə 10 minədək insan könüllü olaraq ordu sıralarına yazıldı. İşğalın, zülmün, ədalətsizliyin bitdiyi, qələbə və zəfər dolu 44 əzəmətli gün...

Sentyabrın 27-si səhər saatlarından başlayaraq Ermənistan Silahlı Qüvvələri genişmiqyaslı təxribat törədərək cəbhəboyu zonada yerləşən Azərbaycan ordusunun mövqelərini və yaşayış məntəqələrini iriçaplı silahlar, minaatanlar və müxtəlif artilleriya qurğularından intensiv atəşə tutdu. Ermənistan ordusunun döyüş aktivliyinin qarşısını almaq, mülki əhalinin təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə Azərbaycan ordusu qoşunlarının bütün cəbhə boyu sürətli əks-hücum əməliyyatının başlaması barədə qərar verildi.

44 günlük Vətən müharibəsi başladı.

Azərbaycanın Müzəffər Ordusu hər gün yeni zirvələri fəth edərək düşmən tapdağında olan ərazilərimizi bir-birinin ardınca işğaldan azad etdi.

Ermənistanın hərbi - siyasi rəhbərliyi döyüş meydanındakı məğlubiyyətini pərdələmək, millətimizin və dövlətimizin iradəsini qırmaq məqsədi ilə Gəncə, Mingəçevir, Tərtər, Bərdə, Ağdam, Ağcabədi, Goranboy, Naftalanın mülki əhalisinin sıx yaşadığı əraziləri davamlı atəşə tutaraq faşizm ideyalarından qaynaqlanan siyasətinin iç üzünü bir daha dünyaya göstərdi. Sivil əhalinin ballistik raketlərdən hədəfə alınması beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin, o cümlədən Cenevrə Konvensiyalarının müddəalarının kobud şəkildə pozulması demək idi. Başqa sözlə, bu, beynəlxalq cinayət və beynəlxalq terrorizmin ermənicə təzahürü idi. Bütün bu cinayətlərin cavabında əsgərlərimiz qəhrəmanlıq və igidlik göstərərək Vətən uğrunda şərafətlə döyüşüb, öz adlarını Azərbaycanın tarixinə yazdılar. Vətən naminə şəhid olmuş igid övladlarımızın qanı yerdə qalmadı, düşməyə layiq olduğu cavab Qarabağın ürəyi Şuşada verildi. Xudafərin körpüsü, Suqovuşan, Murovdağ zirvəsi, Füzuli, Zəngilan, Cəbrayıl, Qubadlı və Şuşa... Hər kəsə xəyal kimi görünənlər artıq gerçəkliyimizə çevrildi. Qəhrəman oğullarımız igidlik və şücaət göstərərək döyüş meydanında düşməni diz çökdürdü. Müzəffər Ordumuzun əsgərlərinin mərdliyi və dəyanəti dillərə dastan oldu.

Böyük qələbə... Elə bir qələbə ki, Azərbaycanın tarixinə qızıl hərflərlə yazıldı. Noyabrın 8-i Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev Qafqazın incisi və Azərbaycan xalqının qəlbi hesab edilən Şuşanın işğaldan azad olunduğunu elan etdi. Bütün Azərbaycan ayaqda idi. Bayraqlarımız səmada dalğalanır, xalqın sevinc sədaları eşidilir, Ordumuza və əsgərlərimizə minnətdarlıq, şəhidlərimizə rəhmət səsləndirilirdi. Noyabrın 10-da Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan dövlət başçılarının iştirakı ilə üçtərəfli bəyanat imzalandı. Bəyanatda 10 noyabr 2020-ci il tarixində Moskva vaxtı ilə 00:00-dan etibarən Dağlıq Qarabağ münaqişəsi bölgəsindəki bütün hərbi əməliyyatların dayandırılması elan edildi. Ermənistan işğal etdiyi bütün Azərbaycan torpaqlarını azad etmək üçün öhdəlik götürdü. Ermənistanın uzun illər davam edən işğalçı siyasətinə, əsassız ərazi iddialarına, mülki əhalimizə

və tarixi-mədəni irsimizə qarşı terror hücumlarına Azərbaycan dövləti məğlubedilməz Müzəffər Ordusunun yüksək döyüş ruhu ilə savaş meydanında layiqli şəkildə cavab verdi. Regionda sülhün və sabitliyin təmin olunmasına nail oldu. Vətən müharibəsi bütün dünyaya azərbaycanlıların azadlıqsevər, mütərəqqi, mərd xalq olduğunu nümayiş etdirdi. Bu taleyüklü günlərdə qardaş Türkiyənin Azərbaycanın haqq işində daim yanında olması, eləcə də Pakistan, İsrail, Ukrayna kimi dövlətlərin mənəvi, siyasi dəstəyi, Qoşulmama Hərəkatına üzv olan ölkələrin Azərbaycanı dəstəkləyən birmənalı mövqeyi xalqımızda böyük ruh yüksəkliyi yaradaraq, qələbəyə olan inamı daha da artırdı.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın da dediyi kimi: “30 ildən sonra biz hamımız Azərbaycan əsgərinin doğma torpaqlarımızda bayrağımızı sancmasını qürurla müşahidə edirik. Bu, sadəcə, hərbi uğur deyil. Bu, tarixi ədalətin bərpasıdır, çünki bunlar bizim əzəli, tarixi torpaqlarımızdır. Mübaliğəsiz demək olar ki, bu gün Prezident İlham Əliyev başda olmaqla Azərbaycan xalqı yeni tarix yazır. Bizim birgə qələbələrimizin tarixini!”

Biz Qarabağı dirçəldəcəyik!

Ali Baş Komandan xalqımıza və dünya birliyinə işğal dövrünün bitdiyini qələbədən sonra Qarabağa ilk səfəri zamanı, məhz azad edilmiş torpaqlarımızda bəyan etdi. Həmin gün azad Qarabağda həyata keçiriləcək ilk layihə olan Əhmədbəyli – Füzuli – Şuşa yolunun çəkilişinə başlanması ilə bərpa və quruculuq işlərinə start verildi.

30 illik haqq mübarizəmizdə əvəzsiz dəstəyini əsirgəməyən qardaş Türkiyə quruculuq dönməsində Qarabağda həyata keçirilən layihələrdə də ən böyük tərəfdaşımız oldu. 2021-ci il iyunun 15-də Şuşada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Şuşa şəhərinə birgə səfəri zamanı imzalanan bəyannamə ilə illərdən bəri davam edən dostluq-qardaşlıq münasibətləri yeni mərhələyə qədəm qoydu. Onlar iki qardaş ölkə arasında imzalanmış bütün beynəlxalq sənədlərə, müqavilələrə sadıq olduqlarını bir daha təsdiq edərək Azərbaycanla Türkiyə arasındakı münasibətlərin keyfiyyətə yeni, müttəfiqlik səviyyəsinə qaldırıldığını, eyni zamanda dünya çapında nadir əməkdaşlıq, iş birliyi və müttəfiqliyin nümunəsini göstərdilər.

Bu gün Şuşada, Ağdamda, Füzulidə, eləcə də digər rayonlarda həyata keçirilən bərpa-quruculuq tədbirləri hər kəsdə tükənməz qürur və məmnunluq hissi yaradır. İşğaldan azad edilmiş bütün ərazilərdə müasir şəhər, qəsəbə və kəndlər salınır, dağıdılmış bütün obyektlər son texnologiyalara əsasən dəqiq işlənmiş layihələrlə bərpa edilir.

Bölgədə tikilən hava limanları, çəkilən dəmir yolları vasitəsilə beynəlxalq daşımlar həm əhalinin Qarabağa qayıdışına, həm də orada icra olunacaq iqtisadi layihələrin səmərəliliyinin artmasına şərait yaradan əsas faktorlardan biri kimi çıxış edir.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə reallaşdırılacaq “Ağıllı şəhər” və “Ağıllı kənd” konsepsiyalarının tətbiqi həmin ərazilərdə sosial innovasiyaların, kiçik sahibkarlığın inkişafına şərait yaradaraq, Qarabağ regionunun həm də texnoloji innovasiya-startap mərkəzi kimi cəlbediciliyinin artırmasına səbəb olacaqdır.

Artıq heç kim inkar edə bilməz ki, regionda Azərbaycan tərəfindən yaradılan reallıqlar yeni siyasi-iqtisadi konfiqurasiyanı və bölgə ölkələri arasında münasibətlərin də yeni xarakterini özündə ehtiva edir. Qlobal integrasiya proseslərinin sürətlənməsinə imkan yaradır. İşlərin dəqiqliklə hazırlanmış plan və koordinasiya olunmuş fəaliyyət əsasında həyata keçirilməsini tələb edir. Bu tələblərə isə hər kəsdən daha çox hazır olan Azərbaycan bu coğrafiyada əvvəlkindən də gözəl həyat şəraiti yaratmağa, xoşbəxt həyatı və uşaq gülüşlərini hər evə, hər ailəyə qaytarmağa qadirdir. Odur ki, bir daha ucadan deyirik: Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!

Bahar Muradova
Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə
Dövlət Komitəsinin sədri

“Güclü iqtisadiyyat, güclü sosial siyasət, vətəndaş cəmiyyətinin möhkəmləndirilməsi, qanunun aliliyinin bərqərar olunması, demokratiyanın inkişafı, siyasi islahatların aparılması və dərinləşməsi - bütün bunlar Azərbaycanı hərtərəfli inkişaf etdirmək üçün vacib amillərdir. Onların hamısı Azərbaycanda vardır və bütün istiqamətlərdə islahatlar aparılır. Bizim əməlimizlə sözümüz arasında heç bir fərq yoxdur. Biz müstəqil siyasət aparırıq, öz gücümüza arxalanırıq, öz hesabımıza yaşayırıq”.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
İlham Əliyev

Hər bir xalq öz gələcək fəaliyyət prioritetlərini düzgün müəyyənləşdirmək üçün, ilk növbədə, keçdiyi yolun uğurlu nəticələrindən bəhrələnməyə çalışır. Bu həqiqət işığında bir daha aydın görünür ki, Azərbaycan müstəqillik tarixi dövründə çox ağır sınaqlardan, çətinliklərdən keçmiş, bir çox inkişaf etmiş dövlətlərin onilliklər boyu qət etdiyi inkişaf mərhələlərini geridə qoymuşdur.

Məlumdur ki, hüquq və bərabərlikdən, inkişafdan, münbit təhsil mühitindən, sağlam rəqabətə dayanan vətəndaş münasibətlərinin olduğu bir cəmiyyətdən danışmaq o zaman mümkündür ki, orada güclü dövlət olsun. Güclü dövlət, eyni zamanda, fəal vətəndaş cəmiyyəti formalaşmasını da şərtləndirir.

Elə bir cəmiyyəti ki, etnik, siyasi və dini mənsubiyyətindən asılı olmayaraq hər kəsin, eləcə də müxtəlif sosial qrupların mənafeyi yüksək səviyyədə formalaşdırılan siyasətlər və fəaliyyət planlarının əsas hədəfləri kimi müəyyən edilsin. Vətəndaş və insan hüquqları, onların təminatları məsələsi prioritet istiqamət olaraq qəbul olunsun. Hər bir şəxs öz bacarıq, istedad və imkanlarını dövlətin və xalqın mənafeyi naminə reallaşdırmaq imkanı qazansın.

Milli-mənəvi dəyərlərə sadiqlik əsasında, ənənə və müasirliyin vəhdətindən doğan sağlam təməllər üzərində formalaşan şəxsiyyət, yeni demokratik cəmiyyətlərin çağırış və tələblərinə uyğun yeni vətəndaş tipi formalaşsın. Elə bir vətəndaş ki, ailə, cəmiyyət və dövlət üçlüyündə öz yerini düzgün müəyyənləşdirərək məsuliyyət və cavabdehlik yükünün bölünməsinə əsaslanan vəzifələrinin icrasına qadir olsun. Sağlam ailə, fəal cəmiyyət və güclü dövlət çətri altında vətəndaş birliyinin və mili həmrəyliyin əsas hərəkətverici qüvvəsi olmaq rolunu layiqincə yerinə yetirsin.

Azərbaycanda belə bir cəmiyyətin formalaşması hazırda dünyada gedən qlobal ictimai-siyasi proseslərin fonunda sağlam dəyərlər və məqsədlər üzərində qurulan ailələrin sayının artırılması, onların rifah halının yüksəldilməsi, uşaqların sağlam ailə mühitində böyüməsi, hər növ təzyiq və zorakı münasibətdən qorunması məqsədini daşıyır. Xüsusilə həssas qrupdan olan ailələr üçün bütün imkanların təmin edilməsi, həmçinin qadın hərəkətinin yeni mərhələyə qədəm qoyması, gender bərabərliyinin təmin olunması, qadınların hüquq və imkanlarının, idarəetmə və qərarqəbuletmə prosesində təmsilçiliyinin gücləndirilməsi istiqamətində genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilir.

Dövlətçilik tariximizin ən mühüm uğuru respublikamızın müstəqil siyasət yeritməsi,

xalqımızın maraqları və mənafeələrini qətiyyətlə müdafiə etməsidir. Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan öz tarixinə şanlı zəfərini yazdı və biz ötən il Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müzəffər Azərbaycan ordusunun şücaəti və qəhrəmanlığı sayəsində Qarabağımıza qayıdışımızın birinci ildönümünü böyük ruh yüksəkliyi ilə qeyd etdik. Həm qazanılan böyük qələbə, həm də COVID-19-un cilovlanması istiqamətində əldə etdiyimiz nailiyyətlərlə yanaşı müharibənin doğurduğu çətinliklərdən və pandemiya təsirlənmiş minlərlə soydaşımız müxtəlif səpkili problemlərlə üzləşdi, ailələrdə və cəmiyyətdə narahatlıq doğuran bəzi hallar da baş verdi. İndi uzun sürən münaqişə və müharibənin ağır nəticələrinin aradan qaldırılması, keçmiş məcburi köçkün və qaçqınların ləyaqətli qayıdışının təmin olunması, vətəndaşların rifahı və həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi qarşıda duran əsas vəzifədir. Azərbaycan dövləti ölkə Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə hadisələrin gedişini qabaqlamaq, inkişafımızı milli maraqlar çərçivəsində dövrün çağırışlarına uyğunlaşdırmaq, həmçinin dünyada gedən proseslərə və baş verən hadisələrə adekvat reaksiya vermək, müasir demokratik vətəndaş cəmiyyəti formalaşdırmaq üçün mühüm addımlar atılır.

Dövlət Komitəsi də öz səlahiyyətləri və imkanları çərçivəsində soydaşlarımıza daim dəstək göstərir, fərqli istiqamətdə fəaliyyətlərlə ailələrimizin, xüsusilə həssas qrupların yanında olmağa çalışır. Cəmiyyətdə mövcud olan problemlərin mütəmadi müzakirə edilməsi, gənclərin ailə həyatına hazırlığı, erkən nikah və qan qohumları arasında bağlanan nikahların yaratdığı fəsadlar, zərərli vərdislərə və insan alverinə qarşı mübarizə, nikahdan əvvəl tibbi müayinənin aparılması kimi aktual mövzular ətrafında müzakirələr keçirir, müxtəlif layihələr reallaşdırır. Həmçinin qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi istiqamətində müəyyən işlər görülür, aktual problemlərin səbəblərinin öyrənilməsinə istiqamətlənən araşdırma və təhlillər aparılır. Dünyada gedən global ictimai-siyasi proseslər, beynəlxalq qadın hərəkatının yeni mərhələyə qədəm qoyması Azərbaycan qadınlarından da böyük fəallıq tələb edir. Məşğulluq, sağlamlıq, təhsil və sosial siyasət sahəsində gender bərabərliyinin inkişaf etdirilməsi üçün mühüm addımlar atılır, qadın hüquqlarının qorunmasına hər zaman diqqət göstərilir. Dövlət Komitəsi tərəfindən gender bərabərliyinin təmin olunması, qadınların imkanlarının gücləndirilməsi, iqtisadi sahədə iştirakının, idarəetmə və qərarqəbuletmə prosesində təmsilçiliyinin artırılması istiqamətində genişmiqyaslı tədbirlər görülür.

Uşaq hüquqlarının müdafiəsi, onların sosial-psixoloji dəstək xidmətlərinə çıxışının təmin edilməsi, yeniyetmələr arasında sağlam həyat tərzinin təbliği, zərərli vərdislərin qarşısının alınmasına dair fəaliyyət genişləndirilir. Bu istiqamətdə valideyn məsuliyyətinin gücləndirilməsi, uşaqlara diqqətin artırılması üçün xüsusi proqramlar reallaşdırılır. Əhalinin, xüsusilə yeniyetmələrin erkən nikahın mənfi nəticələrinə dair məlumatlılıq səviyyəsinin daha da artırılması ilə bağlı müvafiq dövlət, qeyri-hökumət və beynəlxalq təşkilatlar ilə əməkdaşlıq çərçivəsində mütəmadi olaraq geniş maarifləndirmə tədbirləri həyata keçirilir.

Bu gün maddi və mənəvi təməllər üzərində inkişaf edən, gender rolları düzgün müəyyənləşdirilmiş, qarşılıqlı öhdəlikləri və məsuliyyətləri bərabər bölünmüş bir cəmiyyət qurmağa nail olmaq hər birimizin hədəfidir. Biz də bu qarşılıqlı münasibətlərin düzgün şəkildə formalaşmasına dövlət orqanı, həmçinin bir vətəndaş kimi öz töhfəmizi verməli, ölkəmizin rifahı və çiçəklənməsi naminə səylərimizi artırmalıyıq.

Ailə siyasətinin təminatı istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən dövlət ailə siyasətinin həyata keçirilməsi, ailə institutunun təbliği, milli-mənəvi dəyərlərin gənc nəsillə aşılınması, ailələrlə müvafiq işlərin aparılması, ailədaxili münasibətlərin tənzimlənməsi, uzunömürlü və möhkəm ailələrin təbliği və digər istiqamətlərdə genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilmişdir.

“Azərbaycan Respublikasının Ailələrə dair 2021-2030-cu illər üçün strategiyası” layihəsinin ictimai müzakirəsi

Komitənin təşkilatçılığı, Dövlət Komitəsi yanında İctimai Şura, Milli Elmlər Akademiyası, Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzlərinin, müxtəlif universitetlər və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin iştirakı ilə “Azərbaycan Respublikasının Ailələrə dair 2021–2030-cu illər üçün Strategiyası” layihəsinin ilk ictimai müzakirəsi, daha sonra Komitədə və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında növbəti müzakirələri keçirilmişdir. Ailə Strategiyasının əsas məqsədi Azərbaycan Respublikasının ərazisində bütün ailələr üçün bərabər imkanlar yaratmaqdan, onların maraqlarını qorumaqdan, dövlət dəstəyinə ehtiyacı olan ailələrin sosial rifahını yaxşılaşdırmaqdan və onlar üçün müasir tələblərə uyğun sosial-iqtisadi dəstək xidmətlərini təmin etməkdən ibarətdir.

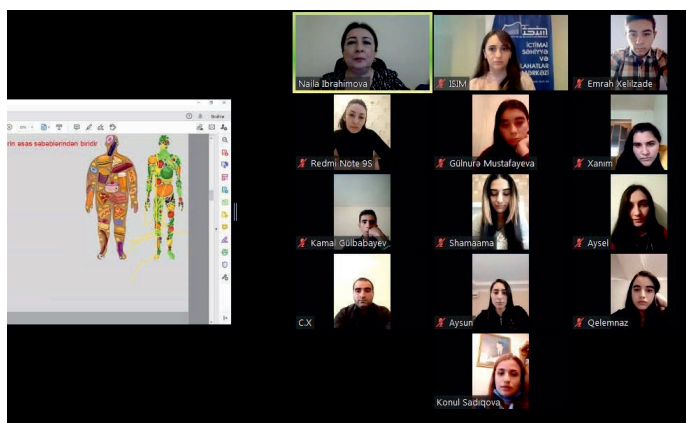
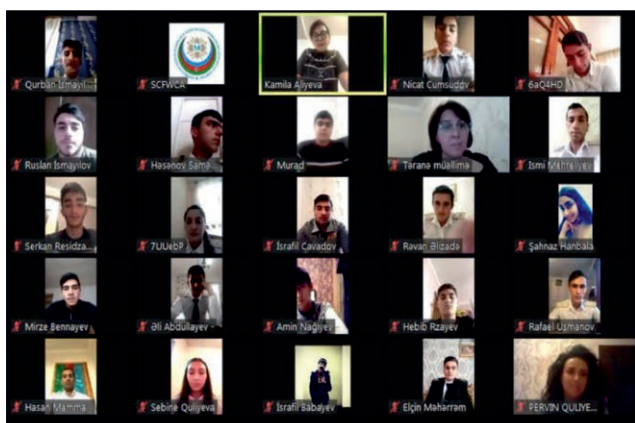
Erkən nikah və qohumlar arasında nikahın mənfi nəticələrinə dair maarifləndirmə

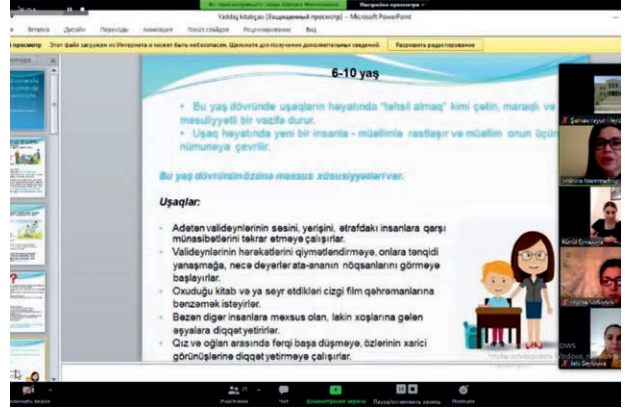
“Gənclər arasında ailənin və nikahın əhəmiyyəti, onun qorunması və möhkəmləndirilməsi məqsədilə erkən nikahın və qohumlar arasında nikahın mənfi nəticələrinə dair maarifləndirmə Qaydası”na uyğun olaraq tədbirlər həyata keçirilir. Bu tədbirlərin davamı olaraq Gənclərin İnkişaf və Kariyera Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə gənclər və Komitənin könüllüləri üçün “Erkən nikahın fəsadları” adlı, Qaradağ Gənclər Evinin təşkilatçılığı ilə Qaradağ Gənclər Evinin üzvləri, fəal gənclər və Dövlət Komitəsinin könüllüləri üçün “Erkən nikah” adlı, İctimai İlaş və Xidmət üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzində “Erkən nikah və qohumlar arasında nikahın mənfi nəticələri” adlı, Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzində, Lerik Peşə Məktəbi, İmişli Peşə Məktəbi və Xaçmaz Peşə Liseyində tədbirlər keçirilmişdir. Tədbirlərdən 300-ə yaxın iştirakçı faydalanıb.

Sağlam həyat tərzini təbliğ edək!

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən, Səhiyyə Nazirliyi və Təhsil Nazirliyi ilə birgə əməkdaşlıq çərçivəsində təhsil müəssisələrində gənc və yeniyetmələr arasında sağlam həyat tərzinin təbliği, ziyanlı vərdişlərin cəmiyyətə və insan sağlamlığına zərəri, milli-mənəvi, ailə dəyərlərinin təbliği, gənclərin ailə həyatına hazırlığı, reproduktiv sağlamlıq və ailə planlaşdırılması sahəsində maarifləndirilmənin aparılması məqsədi ilə müvafiq sahə üzrə ekspertlərin iştirakı ilə tədbirlər həyata keçirilmişdir. Ümumilikdə tədbirlərdən 2037 iştirakçı faydalanmışdır.

15 May - Beynəlxalq Ailə Günüdür

Dövlət Komitəsi tərəfindən 2008-ci ildən etibarən hər il Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyasının 20 sentyabr 1993-cü il qətnaməsinə müvafiq olaraq, 15 may "Beynəlxalq Ailə Günü" ilə bağlı silsilə tədbirlər keçirilmişdir. "Beynəlxalq Ailə Günü" münasibətilə Azərbaycanın bütün bölgələrini əhatə edən tədbirlərin keçirilməsinin əsas məqsədi cəmiyyətin diqqətinin bir daha ailə məsələlərinə yönəldilməsi, ailə institutunun möhkəmləndirilməsi, sağlam və güclü ailələrin təbliğ edilməsidir.

Bu il də 15 may "Beynəlxalq Ailə Günü" Komitə və onun nəzdində fəaliyyət göstərən Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzlərində, o cümlədən Komitənin tövsiyələri əsasında yerli icra hakimiyyətləri tərəfindən çoxşaxəli tədbirlərlə qeyd olunur. Belə ki, may ayının əvvəllərindən başlayaraq Komitə tərəfindən Təhsil Nazirliyinin dəstəyi ilə Bakı şəhərində və regionlarda yerləşən orta ixtisas və ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində, eləcə də ümumtəhsil məktəblərində yeniyetmələr, gənclər və onların valideynləri üçün müəllim heyətinin iştirakı ilə bir sıra maarifləndirmə tədbirləri keçirilmişdir.

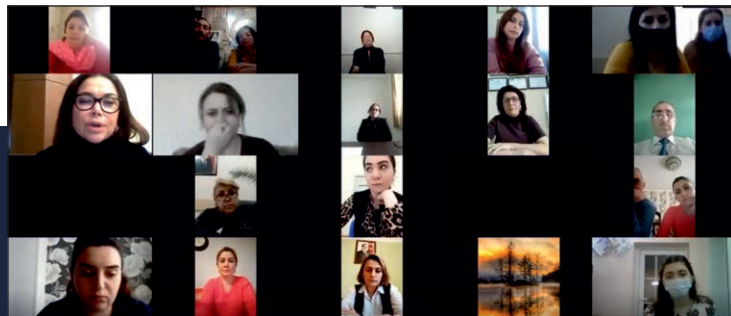
“Ailələrimizi tanıyaq” layihəsi

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən ailə dəyərlərinin geniş təşviqi məqsədilə milli-mənəvi və ailə dəyərlərini yaşadaraq gənclərə nümunə olan ailələri cəmiyyətə təqdim etmək məqsədilə “Ailələrimizi tanıyaq” layihəsi həyata keçirilir. Layihə çərçivəsində mütəmadi olaraq, Azərbaycanın müxtəlif regionlarında yaşayan nümunəvi ailələr haqqında məlumatlar və həmin ailələrin nəsihəti ilə gənclər tanış edilir. Yaşlı nəslin xatirə və təcrübələrinə əsaslanan bu vacib fikirlər, məsləhətlər ailə münasibətlərinin düzgün qurulması istiqamətində qarşılaşdığımız çətinliklərin həllində dəyərli və əhəmiyyətlidir.

“Ailə könüllüləri” layihəsi

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi geniş könüllü şəbəkəsinin formalaşdırılmasına dəstək verərək, “Ailə Könüllüləri” layihəsinə start vermiş və bu layihə uğurla davam etdirilməkdədir. Layihənin həyata keçirilməsində əsas məqsəd milli-mənəvi və ailə dəyərlərimizin, sağlam həyat tərzinin, möhkəm ailə modelinin təbliği, bilik və təcrübələrin ötürülməsi yolu ilə müsbət həyat nümunələrinin və hekayələrinin insanlar arasında yayılması, həmçinin ailələrin asudə vaxtının səmərəli təşkilinə töhfə verməkdir. Layihə çərçivəsində müxtəlif regionları təmsil edən könüllü ailələr Vətən müharibəsində şəhid olan qəhrəmanlarımızın məzarını ziyarət edib, ailələri ilə görüş keçiriblər. Həmçinin Komitənin ətrafında birləşən könüllü ailələr “Ahıllara və Tənhalara Dəstək” İctimai Birliyinin himayəsində olan ahıl və tənhalara baş çəkərək, onları bayram sovgatları ilə sevindirib, məişət problemlərinin həllində və təsərrüfat işlərində yardımçı olurlar.

"Azərbaycanda Mövcud Ailə Münasibətləri: Sosial-Psixoloji Təhlil" ictimai rəy sorğusu və sosioloji tədqiqatın nəticələri təqdim olunub.

22 dekabr 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi və Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə "Azərbaycanda Mövcud Ailə Münasibətləri: Sosial-Psixoloji Təhlil" ictimai rəy sorğusu və sosioloji tədqiqatın nəticələrinə dair konfrans keçirilib.

Dövlət Komitəsinin təşəbbüsü ilə Sosial Tədqiqatlar Mərkəzi tərəfindən həyata keçirilən bu sosioloji sorğu layihəsi son illərdə Azərbaycan ailəsinin, ailədaxili münasibətlərin, ailə dəyərlərinin dinamikası və transformasiyasının qarşılıqlı təsir və əlaqədə araşdırılması, ailə məsələlərində ümumi mənzərənin sistemli təqdimi aspektində aparılan tədqiqatlar sırasında ilklərdən hesab edilə bilər.

Tədqiqatın vəzifələrinə əsasən təhlildə müstəqillikdən keçən 30 il ərzində ölkəmizdə ailə institutunun formalaşması, təkamülü və inkişaf dinamikası ilə bağlı proseslər, ailənin sosioloji tədqiqi aspektində müasir yanaşmalar tətbiq olunmaqla Azərbaycan cəmiyyətində ailə institutu və ailə dəyərlərinin, ümumilikdə ailə sahəsində ictimai rəyin realılıqla bağlı təsəvvürlərinin, gözləntilərinin, ailənin inkişaf

meyllərinin mövcud vəziyyəti və perspektivlərinin öyrənilməsinin nəticələri əksini tapmışdır.

Tədqiqatda ailənin Azərbaycan dövlətçiliyi və sosial sistemində yeri, statusu, ailədaxili münasibətlərin transformasiya və dinamikası, tendensiyaları və perspektivləri, cəmiyyətimizdə baş verən proseslərlə qarşılıqlı əlaqəsinə ictimai rəyin münasibəti araşdırılır.

Nəsilərarası dəyərlər sistemində baş verən proseslərə müxtəlif baxışlar dəyərləndirilir. Ölkəmizdə ailələrin üzləşdiyi problemlər, onun səbəbləri, aradan qaldırılması yolları ətrafında respondentlərin cavablarının statistik kəmiyyət, eləcə də keyfiyyət əsaslı təhlili aparılmaqla nəticələr ümumiləşdirilir. Hazırda ailədaxili münasibətlərin çoxşaxəli-sosial-iqtisadi, sosial-məişət, sosial-psixoloji, mədəni-mənəvi və s. kompleks amillərin təsirinə məruz qalması, mövcud vəziyyətdə müasir ailənin dayanıqlılığının möhkəmləndirilməsi yönündə dövlətin ailə siyasətinin cari və perspektiv vəzifələri ilə bağlı tədqiqatın qənaətləri təqdim edilir.

9 iqtisadi-coğrafi rayonu əhatə edən tədqiqat 2400 respondentin iştirakı ilə aparılıb və 27 ekspertin rəyi öyrənilib.

Nəticələrə əsasən, respondentlər tərəfindən ən çox dünyaya gələn uşaqların sayının azalması, sosial şəbəkələrin ailə dəyərlərinə mənfi təsiri, ailə institutunun gücləndirilməsi, mediasiya xidmətindən müsbət gözləntilər, ailə quran gənclərin fikirlərinin keçmişə nəzərən müasirləşməsi və ailə ənənələrinə yeni yanaşmaların yaranması, şəhər və kənd yerlərində ailə xüsusiyyətlərində fərq məsələlərinə toxunulub.

Tədqiqatın nəticələri ilə bağlı dövlət ailə siyasəti, ailənin rifahı, ailə yönümlü sosial siyasət sahəsində, elmi, mədəni-ideoloji, media və informasiya siyasəti sahələrində bir çox tövsiyələr qeyd olunmuşdur.

Tədqiqatın tam mətni ilə QR – koda keçid edərək tanış ola bilərsiniz:

Qadın hüquqlarının təşviqi

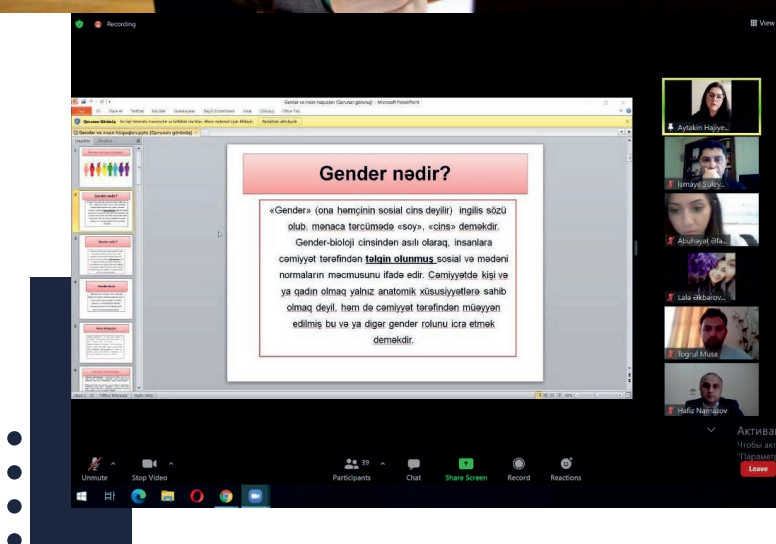
“Siyasi dialoqda qadınların rolu” mövzusunda videokonfrans

Dövlət Komitəsi tərəfindən gender bərabərliyinin təmin olunması, qadınların hüquq və imkanlarının gücləndirilməsi, iqtisadi sahədə qadınların iştirakının artırılması, qadınların idarəetmə və qərarqəbuletmə prosesində təmsilçiliyinin artırılması istiqamətində genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqədar şöbəsi və Ailə, Qadın və Uşaq problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin birgə təşkilatçılığı ilə martın 6-da “Siyasi dialoqda qadınların rolu” mövzusunda videokonfrans formatında tədbir keçirilmişdir. Tədbirdə 31 siyasi partiyayı təmsil edən 50-dən çox qadın iştirak etmişdir.

Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri Ədalət Vəliyev görüşdə iştirak edən qadınları Prezident İlham Əliyevin adından 8 Mart – Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə təbrik edərək ölkə rəhbərliyinin siyasi dialoqunun təşviqində qadınların daha fəal roluna ümid bəslədiyini bildirmişdir.

Tədbirdə ölkədə reallaşdırılan sistemli islahatlar, həmçinin siyasi dialoq mühitinin təşviqi istiqamətində görülmüş işlər haqqında məlumat verilmişdir. Eyni zamanda siyasi proseslərdə iştirak edən tərəflər arasında sağlam və etibarlı münasibətlərin qorunmasında qadınların əvəzolunmaz rolunun, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının daha fəal mövqe tutmalarının vacibliyi qeyd olunmuşdur.

Qadınların özünüinkişafı ilə bağlı təlimlər

Komitə tərəfindən “Gender və insan hüquqları” mövzularında video formatda təlimlər, Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi və Azərbaycan Qadın Sahibkarlığının İnkişafı Assosiasiyası birgə “Qızların peşə seçiminə hazırlıq” mövzusunda onlayn formatda maarifləndirmə tədbiri həyata keçirilmişdir.

***“Qadınların məşğulluğuna mikro sahibkarlıq fəaliyyətinə dəstək məqsədi ilə
İcmada Ailəyə Dəstək Klubunun yaradılması” layihəsi***

Komitə, “Sağlam Həyat Naminə” İctimai Birliyinin birgə əməkdaşlığı və British Petroleum Şirkətinin maliyyə dəstəyi ilə 2020-ci ildən başlayaraq Tovuz rayonunda “Qadınların məşğulluğuna və mikro sahibkarlıq fəaliyyətinə dəstək məqsədi ilə İcmada Ailəyə Dəstək Klubunun yaradılması” adlı layihə həyata keçirmişdir.

Layihə çərçivəsində cari yarımil ərzində seçilmiş, məşğulluğuna dəstək göstəriləcək qadınlar üçün “Özünü təqdim etmə bacarıqları”, “Liderlik bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi”, “Gender bərabərliyi və insan hüquqları”, “Erkən nikah və məişət zorakılığı”, “Maliyyə savadlılığı”, “Ailə büdcəsinin idarə olunması”, “Biznesin təşkili və idarə olunması” mövzularında təlimlər keçirilmişdir. Eyni zamanda 20-dən artıq qadına biznes fəaliyyətinə başlaması və mövcud bizneslərinin gücləndirilməsi üçün qeyri-pul şəkildə maddi dəstək göstərilmiş, qadınlar biznes planına uyğun olaraq avadanlıqlarla təmin olunmuşdurlar.

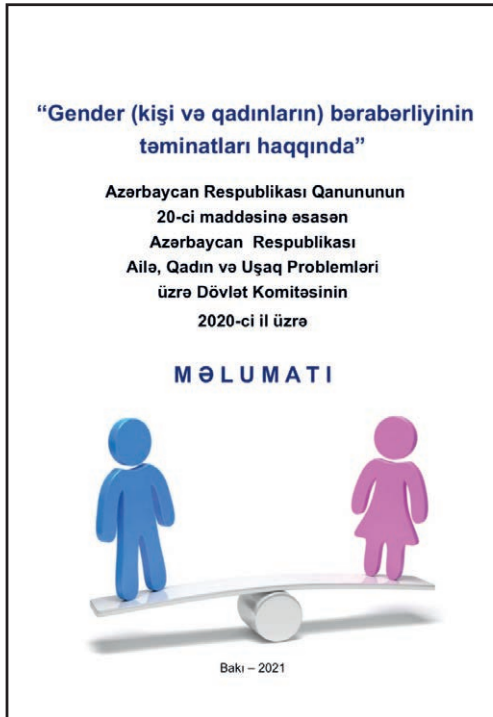

İcma Resurs Mərkəzlərinin açılış mərasimi

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi BMT-nin İnkişaf Proqramı ilə birgə 2021-ci ildən etibarən Füzuli, Ağcabədi, Tərtər (Bərdə və Ağdam rayonları əhatə olunmaqla) rayonlarında "Azərbaycanın Füzuli-Horadiz, Ağcabədi və Tərtər rayonlarında əhalinin həssas qruplarının erkən bərpa və icma dayanıqlılığının təmin edilməsi" adlı layihə həyata keçirir. Layihə çərçivəsində Füzuli, Tərtər və Ağcabədi rayonlarında İcma Resurs Mərkəzləri fəaliyyətə başlamışdır.

23 aprelə Füzuli-Horadizdə, 22 aprelə Tərtər və Ağcabədi rayonlarında İcma Resurs Mərkəzlərinin açılış mərasimi keçirilib. Mərasimlərdə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova, sədr müavini Sədaqət Qəhrəmanova, rayon icra hakimiyyətinin başçıları, BMTİP-in Rezident Nümayəndəsi Alessandro Frakassetti və digər qonaqlar iştirak ediblər.

İcma Resurs Mərkəzləri 2011-ci ildən BMT-nin İnkişaf Proqramı ilə tərəfdaşlıq çərçivəsində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən yaradılmış 9 Qadın Resurs Mərkəzinin uğurlu modeli əsasında qurulub və daha geniş regionlara xidmət göstərən mərkəzlər kimi fəaliyyət göstərəcəkdir. Bu mərkəzlər ilk növbədə zərərçəkmiş əhalinin ən zəruri ehtiyaclarını müəyyənləşdirərək sosial-iqtisadi bərpa prosesinin gücləndirilməsinə yardım edəcəkdir. Eyni zamanda zərərçəkmiş insanlara, xüsusilə də qadınlara, uşaqlara və sağlamlıq imkanları məhdud olan şəxslərə psixoloji, sosial xidmət göstərəcəkdir. Əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsinə və iqtisadi fəallığının artırılmasına dəstək məqsədilə ailə təsərrüfatının və biznes fəaliyyətinin inkişafı ilə bağlı məsləhət xidmətlərinin göstərilməsini təmin edəcəkdir.

2020-ci ildə də Azərbaycan beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən tanınan və müdafiə olunan mühüm prinsip və standartlardan biri kimi gender bərabərliyinin təmin edilməsinə yönəlik zəruri alət və mexanizmlərin inkişafı istiqamətində səylərini davam etdirmişdir.

“Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu”nun 20-ci maddəsinə uyğun olaraq Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin 2020-ci il üzrə məlumatında ötən il respublikamızda bu sahədə həyata keçirilən dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri, o cümlədən dövlətin vəzifələri, beynəlxalq öhdəliklərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı görülmüş işlər və əvvəlki illərlə müqayisədə irəliləyişlərin dinamika əksini tapmışdır.

Məlumatın informasiya bazasını Dövlət Komitəsinə aid olan və müvafiq dövlət orqanlarından (qurumlarından) toplanılan və ümumiləşdirilən materiallar təşkil etmişdir. Dövlət Komitəsi və aidiyyəti dövlət orqanları (qurumları) bu sahədəki fəaliyyətlərini qarşılıqlı əməkdaşlıq əsasında

həyata keçirmiş, qüvvədə olan hüquqi-normativ aktlar, Fəaliyyət Planları və əsasnamələrində nəzərdə tutulan istiqamətlər üzrə öhdəliklərini səlahiyyətləri və mövcud imkanları çərçivəsində qurmuş, vətəndaş cəmiyyəti və media orqanları ilə sıx əlaqədə çalışmış, mövcud problemlərin aradan qaldırılması üçün birgə say göstərmişlər.

Həmçinin BMT-nin CEDAW Komitəsinin rəy və tövsiyələri, BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) üzrə və digər mötəbər beynəlxalq təşkilatların çağırışları da nəzərə alınmışdır.

Məlumat “Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında Qanun”un müvafiq maddələrindən irəli gələn dörd istiqamət üzrə tərtib edilmişdir.

“Gender bərabərliyinin təmin edilməsi ilə bağlı dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri (Maddə 5)” bölməsinə gender bərabərliyinin təmin edilməsi ilə bağlı normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi, təsdiq edilmiş yeni hüquqi sənədlər, institusional mexanizmlərin inkişafına dəstək və gender mədəniyyətinin təbliği istiqamətində görülən işlərə dair məlumatların icmal daxil edilmişdir.

“Gender bərabərliyinin təmin edilməsində dövlətin vəzifələri (Maddə 204, 3, 4, 6)” bölməsində cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin bütün formalarının aradan qaldırılması (xüsusilə də gender əsaslı məişət zorakılığının, qız uşaqlarının erkən yaşda evliliyinin aradan qaldırılması, selektiv abortların qarşısının alınması), dövlətin idarə olunmasında və qərarların qəbul edilməsində bir cinsin nümayəndəsinin üstünlüyünə yol verilməməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər öz əksini tapmışdır.

“Gender bərabərliyinin sahələr üzrə təmin edilməsi (7-16)” bölməsi əmək hüquqlarının həyata keçirilməsi, xüsusilə də qadınlar və kişilər üçün qeyri-ənənəvi peşə sahələrində gender fərqlərinin aradan qaldırılması, məşğulluğun dəstəklənməsi, habelə təhsilin ayrı-ayrı pillələrində təhsil hüquqlarının həyata keçirilməsində yaradılmış bərabər imkanlara və siyasi partiyaların, ictimai birliklərin və həmkarlar təşkilatlarının fəaliyyətində gender bərabərliyinin təmin edilməsinə dair məlumatları əhatə edir.

Yekun olaraq Məlumatın “Azərbaycanda gender bərabərliyinin təmin edilməsi sahəsində həyata keçirilməsi zəruri olan tədbirlər” bölməsində bu sahədə mövcud boşluqların aradan qaldırılması və ölkəmizin üzərinə götürdüyü beynəlxalq öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədi ilə həyata keçirilməsi zəruri olan tədbirlər qeyd edilmişdir.

Gender bərabərliyi ilə bağlı 2020-ci il üzrə məlumat təqdim edilib

27 dekabr 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova Milli Məclisin 2021-ci il payız sessiyasının plenar iclasında gender bərabərliyinin təmin edilməsi ilə bağlı 2020-ci il üzrə məlumatla çıxış edib.

Məlumatı təqdim edən Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin (AQUPDK) sədri Bahar Muradova çıxışında gender bərabərliyinin təmin edilməsi ilə bağlı 2020-ci ildə görülən işlərdən danışaraq bu ilin ölkəmizin və xalqımızın həyatına erməni faşizmi üzərində qazanılmış tarixi Qələbə ili kimi daxil olduğunu vurğulayıb. Qazanılan böyük Qələbə, həm də COVID-19-un cilovlanması istiqamətində əldə edilən nailiyyətlər ilə yanaşı, müharibə və pandemiyanın təsirinə məruz qalmış minlərlə soydaşımızın müxtəlif problemlərlə üzləşdiyini, ailələrdə və cəmiyyətdə narahatlıq doğuran bəzi halların baş verdiyini diqqətə çatdırıb.

Komitə sədri 2020-ci ildə Azərbaycanda gender bərabərliyinin təmin edilməsinə yönəlik zəruri alət və mexanizmlərin inkişafı istiqamətində atılan mühüm addımlar barədə danışıb, normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi sahəsində görülən işlər barədə məlumat verib.

Vurğulanıb ki, "Azərbaycan Respublikasında məişət zorakılığı ilə mübarizəyə dair 2020–2023-cü illər üçün Milli Fəaliyyət Planı"nın Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə təsdiq edilməsi bu sahədə mübarizəni daha geniş miqyasda və əsaslı olaraq aparılması üçün yeni bir mərhələyə keçidə imkan yaradıb.

2020-ci ildə də institusional mexanizmlərin gücləndirilməsi istiqamətində Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzlərinin (UADM-nin) geniş fəaliyyətindən bəhs olunub. Qeyd edilib ki, UADM-in fəaliyyətindən

ötən il 25 min 023 nəfər (9876 ailə) bəhrələnib. Bildirilib ki, respublikanın 15 rayon və şəhərində bələdiyyələrdə Gender Komissiyalarının yaradılmasına dəstək verilib, məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslər üçün 3 yardım mərkəzi yaradılıb. Həmçinin Qadın Resurs Mərkəzləri tərəfindən COVID-19 pandemiyası dövründə 880 ailəyə psixoloji və 440 ailəyə ehtiyaclarına uyğun yardımlar göstərilib. Bundan başqa, 2020-ci il dekabrın 1-dən komitədə 860 nömrəli qaynar xətt fəaliyyət göstərməkdədir.

Bahar Muradova 2020-ci ildə dövlət komitəsinə daxil olan müraciətlərin təhlilini diqqətə çatdırıb. Cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyə yol verilməsi ilə bağlı ən geniş yayılmış halların özəl sektorda hamilə və himayəsində azyaşlı uşağı olan analarla əmək müqaviləsinə xitam verilməsi, işə qəbul zamanı əks cinsin nümayəndələrinə üstünlüyün verilməsi, işləyən analar üçün nəzərdə tutulmuş güzəştlərin nəzərə alınmaması və digər məsələlərlə bağlı olduğunu bildirib. Məişət zorakılığı ilə bağlı cinayətlərin sayında azalma müşahidə olunsada, bu kimi halların hələ də ciddi qınaq obyektinə çevrilmədiyini qeyd edib. Bildirilib ki, erkən nikah hallarının dinamikasında azalma qeydə alınsada, onun tamamilə aradan qaldırılması hələ ki, mümkün olmayıb. 2020-ci ildə cins seçimi məsələsi də aktual olaraq qalıb. Doğulan uşaqlar arasında cins nisbətində bioloji norma pozulub. Çıxışında dövlətin idarə olunmasında və qərarların qəbul edilməsində qadın iştirakçılığının əvvəlki illərlə müqayisədə artmaq üzrə olduğunu bildirən Bahar Muradova hakimiyyət orqanlarında qadınların təmsilçiliyi ilə bağlı statistik rəqəmləri açıqlayıb.

Təhsil hüquqlarının həyata keçirilməsində bərabər imkanların təmin edilməsinin Azərbaycan hökumətinin əsas prioritetlərdən biri olduğunu qeyd edən Bahar Muradova bir qayda olaraq, ali və orta ixtisas təhsili müəssisələri, eləcə də ilk-peşə ixtisas təhsili müəssisələrinin işçiləri arasında qadınların üstünlük təşkil etdiyini açıqlayıb. Rəhbər vəzifələrdə çalışanlar arasında isə orta ixtisas təhsili müəssisələri istisna olmaqla, kişilər böyük üstünlüyə malikdir.

Bahar Muradova komitənin ötəndəfəki məlumatın müzakirəsində deputatların qaldırdıqları məsələləri diqqətdə saxladığını və onların həlli istiqamətində müvafiq işləri həyata keçirdiyini diqqətə çatdırıb. Vurğulanıb ki, ilk növbədə, maddi və mənəvi təməllər üzərində inkişaf edən, gender rolları düzgün müəyyənləşdirilmiş, qarşılıqlı öhdəlikləri və məsuliyyətləri bərabər bölünmüş bir cəmiyyət qurmağa nail olmaq hamımızın hədəfidir.

Gender bərabərliyi ilə bağlı 2020-ci il üzrə məlumatın tam mətni ilə QR – koda keçid edərək tanış ola bilərsiniz:

Məlumat dinləndikdən sonra millət vəkilləri tərəfindən müzakirə edilib.

“Gender bərabərliyinin təmin olunması üçün iqtisadi resurslara, texnologiya və maliyyə xidmətlərinə, məşğulluq, təhsil üçün imkanlara təhlükəsiz və bərabər çıxış şəraiti yaradılmalıdır. Ölkədə gender bərabərliyinin təmin olunması Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın xüsusi diqqətindədir”.

Hicran Hüseynova

Fazil Mustafa

“Bu gün Azərbaycanda müzakirə etdiyimiz gender bərabərliyi ilə bağlı məsələlər mahiyyətə gender mədəniyyəti problemidir və gender bərabərliyindən əvvəl məhz bu mövzu aktiv müzakirə olunmalıdır”.

“Bu gün hələdə də bəzi qızlarımız təhsildən yayındırılır, buna görə də onların təhsili üçün ciddi stimulyaradılmasına ehtiyac var”.

Razi Nurullayev

Siyavuş Novruzov

“Müxtəlif inzibati üsulları həyata keçirməklə idarəetmədə qadın və kişi amili arasındakı fərqi minimuma endirmək olar və buna zaman lazımdır”.

AQUPDK-nin sədri Bahar Muradova deputatların qaldırdıqları məsələlərə aydınlıq gətirib, onları narahat edən istiqamətlər üzrə hökumətin mövqeyi, gördüyü işlər və gələcək perspektivlər barədə məlumat verib. Müzakirələrin sonunda Gender bərabərliyinin təmin edilməsinə nəzarəti həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının illik məlumatı nəzərə alınıb. Sonda Gender bərabərliyi ilə bağlı 2020-ci il üzrə məlumat səs çoxluğu ilə qəbul edilib.

Dövlət qulluğunda GENDER BƏRABƏRLİYİ ÜZRƏ KURİKULUM

Dövlət idarəetməsində və qərarqəbuletmədə gender bərabərliyinin təmin edilməsi istiqamətində görülən işlərin davamı olaraq, Azərbaycan Respublikasında ilk dəfə "Dövlət qulluğunda gender bərabərliyi üzrə Kurikulum" metodik vəsaiti nəşr edilib. Material Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin, Dövlət İmtahan Mərkəzinin, Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin və Bakı Dövlət Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə hazırlanmış və çap edilmişdir.

"Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında" Qanunun, eləcə də "Qadınlara qarşı ayrı-seçkiliyin bütün formalarının ləğv olunması haqqında" BMT Konvensiyasının müvafiq bəndlərinin icrası məqsədilə hazırlanan Kurikulum bu sahədə yaxşı təcrübənin formalaşdırılması, səmərəli idarəçilikdə gender bərabərliyinin daha yaxşı təşviq edilməsi, dövlət qulluğuna qəbul zamanı sualların gender analizinin aparılması, dövlət qulluqçularının gender bərabərliyi sahəsində təlimatlandırılması və gender məsələlərinə dair həssaslığın artırılması, dövlət qulluğu sistemində gender bərabərliyinin təmin edilməsi sahəsində bərabər imkanlar, iş yerində seksual qısnama hallarının aradan qaldırılması istiqamətində görüləcək tədbirlər barədə onların məlumatlandırılması və digər məsələlər baxımından əhəmiyyətlidir.

Kurikulum əhatə etdiyi məsələlərin genişliyi və əhəmiyyəti baxımından dövlət qulluğu sistemində rəhbər və digər vəzifələrdə gender bərabərliyinin təmin edilməsinə mühüm töhfə verəcəkdir. Vəsait dövlət qulluqçuları, bələdiyyələr, tələbələr, müvafiq fənləri tədris edən müəllimlər, elmi işçilər, hüquqşünaslar, ümumiyyətlə, dövlət idarəçiliyində gender məsələsi ilə maraqlanan oxucular üçün faydalı informasiya mənbəyi hesab olunur.

Qeyd edək ki, 24 noyabr 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin (AQUPDK), Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM), Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) və Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin (GİZ) birgə təşkilatçılığı ilə "Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun qəbul edilməsinin 15 illiyinə həsr olunmuş "Dövlət qulluğunda gender bərabərliyi üzrə Kurikulum" adlı vəsaitin təqdimat mərasimi keçirilib.

Türkiyəli sahibkar qadınlarla işgüzar görüş

Türkiyə Azərbaycan əməkdaşlığı çərçivəsində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Sahibkar Qadınlar İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə "Zəfərə doğru" mövzusunda işgüzar görüş keçirilmişdir. Görüş Türkiyə Respublikasında və Azərbaycanda fəaliyyət göstərən sahibkar qadınların iştirakı ilə baş tutub.

Kənd təsərrüfatı sahəsində qadınların iqtisadi gücləndirilməsi-videokonfrans

15 oktyabr – Beynəlxalq Kənd Qadınları Günü münasibəti ilə USAID, BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı və Azərbaycan Kənd Qadınları Assosiasiyası İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə “Kənd Təsərrüfatı sahəsində Qadınların İqtisadi Gücləndirilməsi” mövzusunda konfrans keçirilmişdir. Konfransa qatılan 50-dən çox iştirakçı kənd qadın təşkilatları və qeyri-rəsmi qruplar arasında təcrübə mübadiləsi aparılmış, kənd qadınlarının iqtisadi dayanıqlığını artırmaq üçün dövlət və özəl sektorlar arasındakı əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilmişdir.

Qızlar Məktəbinin 120 illik yubileyi qeyd edilib

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin təşəbbüsü, Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun birgə təşkilatçılığı ilə Qızlar Məktəbinin 120 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilmişdir. Tədbirin keçirilməsində məqsəd Azərbaycanda tarixi xeyriyyəçilik ənənələrini davam etdirmək və dövlətimizin inkişafında gənclərin, xüsusilə qızların müasir təhsil imkanlarından faydalanmalarına dəstək olmaqdır. Qeyd edək ki, tədbir 11 Oktyabr - Beynəlxalq Qızlar Gününə təsadüf edir. Vaxtilə məktəbin açılışının keçirildiyi zalda baş tutan tədbirdə özəl sektor nümayəndələri, eyni zamanda tarixçilər, dövlət qurumları və vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələri iştirak etmişdir.

9 May - Qələbə günü münasibəti ilə veteran qadınlarla görüş

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova Mühəribə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatının qonağı olub, təşkilatın sədri Fatma Səttarova ilə görüşmüşdür. Həmçinin Dövlət Komitəsi və Regional Hüquqi və İqtisadi Maarifləndirmə İctimai Birliyinin birgə təşəbbüsü ilə 9 May – Faşizm üzərində Qələbə Günü münasibətilə keçirilən tədbirlərin davamı olaraq, mühəribə veteranı olan qadınların evlərinə ziyarət edilmişdir.

8 Mart-Beynəlxalq Qadınlar günüdür

Azərbaycan Respublikasının ictimai və ictimai-mədəni həyatında səmərəli fəaliyyətlərinə görə, 8 mart – Beynəlxalq Qadınlar günü münasibətilə bir sıra qadınlara Azərbaycan Respublikasının fəxri adları verilmişdir. Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin təşkilatçılığı ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 6 mart 2021-ci il tarixli Sərəncamı ilə təltif edilmiş qadınlara dövlət mükafatlarının təqdimatı mərasimi keçirilmişdir.

Ümumilikdə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin 11 rayonda (Sabirabad, Biləsuvar, Neftçala, Masallı, Salyan, Qusar, Zaqatala və Bakı şəhərinin Xəzər rayonu, Xaçmaz, Göyçay, Tovuz) Qadın Resurs Mərkəzi (QRM), 3 rayonda (Füzuli, Ağcabədi, Tərtər) İcma Resurs Mərkəzi (IRM) fəaliyyət göstərir.

Qadın Resurs Mərkəzləri rayon və kənd yerlərində yaşayan qadınların ictimai həyatın bütün sahələrində fəallığının artırılması, onların seçdiyi fəaliyyət sahəsində bilik və bacarıqlarının təkmilləşdirməsi sahəsində Komitənin fəaliyyətinə dəstək verilməsi məqsədilə yaradılmışdır.

İcma Resurs Mərkəzlərinin yaradılmasında məqsəd ilkin bərpa proqramını həyata keçirərək böhrandan əziyyət çəkmiş əhəlinin mövcud zəruri ehtiyaclarını ödəməkdir.

Qadın Resurs Mərkəzləri aşağıdakı layihələr çərçivəsində yaradılmışdır.

“Kənd və rayon yerlərində yaşayan qadınların iqtisadi və sosial həyatda iştirakının təşviqatı: texniki yardım” Layihəsi

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi BMT İnkişaf Proqramı ilə birgə “Kənd və rayon yerlərində yaşayan qadınların iqtisadi və sosial həyatda iştirakının təşviqatı: texniki yardım” layihəsi həyata keçirir. Layihənin məqsədi kənd qadınlarının iqtisadi və sosial fəaliyyəti üçün əlverişli mühitin yaradılmasına dəstək göstərməkdir.

Layihənin alt məqsədi qadınları iqtisadi və sosial cəhətdən gücləndirərək iqtisadi asılılıqlarını aradan qaldırmaqdır. Qadınlar iqtisadi cəhətdən güclü və sosial baxımdan aktiv olarsa, zorakılığa məruz qalmaz, zorakılıq hallarının qarşısının alınması istiqamətində daha cəsarətli olar və özləri mübarizə aparmaq iqtidarında olurlar.

Layihədə qadın sahibkarlığı (biznes planının hazırlanması və konsultasiyalar), peşə kursları, maliyyə savadlığı, ailə

büdcəsinin idarə olunması, gender bərabərliyi və qadınların sosial-iqtisadi həyatda fəal iştirakı üçün digər istiqamətlər də əhatə olunmuşdur.

Layihə çərçivəsində qadınlara maddi-texniki dəstək (mal və materiallar, avadanlıqlar, mebel, aksesuarlar və s.) yəni qeyri-pul şəklində yardım göstərilir və yaradılmış sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin dövlət qeydiyyatına alınması təmin edilir.

Biznes subyektlərinin QRM-nin koordinatoru tərəfindən mütəmadi və layihə rəhbəri tərəfindən ildə iki dəfə monitorinqi keçirilir.

Qadınlar müxtəlif sahibkarlıq fəaliyyətləri (fermer təsərrüfatı, xınyaxdı mərasimlərinin təşkili, gözəllik salonları, kolbasa-sosiska istehsalı, çaltik-düyü becərilməsi, dərzilik, çörək və şirniyyat bişirmək, dulmuşluq və s.) ilə məşğul olurlar. Kənd yerlərində əsasən kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və bu sahədə xidmət sahələrinə üstünlük verirlər.

Layihə çərçivəsində 9 rayonda (Sabirabad, Biləsuvar, Neftçala, Masallı, Salyan, Qusar, Zaqatala, Xaçmaz və Bakı şəhərinin Xəzər rayonu) Qadın Resurs Mərkəzi (QRM) yaradılmışdır. Qadın Resurs Mərkəzləri məsləhətləşmə, mentorluq, şəbəkələşmə, gücləndirmə, təhlükəsiz məkan, səmərəli ünsiyyət və təbliğat daxil olmaqla, qadınlara geniş xidmət göstərən texniki qurum kimi fəaliyyət göstərir.

Eyni zamanda QRM-ləri tərəfindən icmalarda, məktəblərdə erkən nikahların, qızların təhsildən yayınmasının və məişət zorakılığının qarşısının alınması, gender bərabərliyinin təbliğ olunması, insan hüquqları sahəsində yerli və beynəlxalq qanunvericilik barədə şagirdlərin, valideyn-müəllim kollektivlərinin iştirakı ilə maarifləndirici görüşlər keçirilir.

QRM-lərinin fəaliyyətinin davamlılığını təmin etmək məqsədilə Komitə tərəfindən Mərkəzlərin hüquqi qeydiyyatdan keçərək QHT kimi fəaliyyət göstərməsi təmin edilmişdir. 8 Qadın Resurs Mərkəzi (Sabirabad, Biləsuvar, Neftçala, Masallı, Salyan, Qusar, Zaqatala və Bakı şəhərinin Xəzər rayonu) qeydiyyatdan keçərək QHT statusu almışdır. Mərkəzlər QHT kimi yerli və beynəlxalq təşkilatlardan qrant alaraq layihələr həyata keçirirlər.

Ümumilikdə layihə çərçivəsində 6200 nəfər qadın müxtəlif mövzularda təlim və tədbirlərə cəlb olunmuşdur.

400 nəfər qadın biznes fəaliyyətinə başlamışdır.

Eyni zamanda 25 nəfər qadın əlavə iş yeri ilə təmin olunmuşdur.

Sahibkarlıq fəaliyyətinə başlayan qadınların 95%-i aktiv fəaliyyət göstərərək bizneslərini davam etdirirlər və bu da sahibkarlığa dəstək sahəsində müsbət dinamikanın göstəricisidir.

“Göyçay rayonunda qadınların məşğulluğuna və mikro sahibkarlıq fəaliyyətinə dəstək” layihəsi

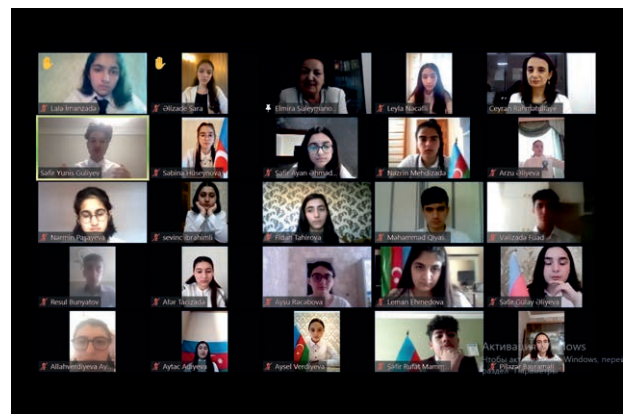
Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Təşkilatının (GİZ) dəstəyi ilə 2020-ci ilin sentyabr ayından başlayaraq “Göyçay rayonunda qadınların məşğulluğuna və mikro sahibkarlıq fəaliyyətinə dəstək” layihəsini həyata keçirir.

Layihənin məqsədi kənd və rayon yerlərində yaşayan qadınların sahibkarlıq fəaliyyətinə qoşulması, onlar arasında mikro sahibkarlığın inkişafı, sahibkarlıq sahəsində bilik, bacarıqlarının gücləndirilməsi və məşğulluğunun artırılması üçün iqtisadi imkanlarının genişləndirilməsidir. Layihə çərçivəsində Göyçay rayonundan həssas qrupdan olan 28 nəfər qadına (14 nəfər bərbərlik, 4 nəfər dərzilik, 3 nəfər əl işləri, 4 nəfər fermer, 2 nəfər şirniyyatçı, 1 nəfər xalçaçılıq fəaliyyəti üçün) biznes fəaliyyətinə başlaması və mövcud bizneslərin gücləndirilməsi üçün qeyri pul şəklində maddi dəstək göstərilmiş, qadınlar biznes planına uyğun olaraq avadanlıqlarla təmin olunmuş və Qadın Resurs Mərkəzinin yaradılmışdır. Komitənin dəstəyi və Resurs Mərkəzinin iştirakçılığı ilə 2021-ci ilin mart ayında Göyçay rayonundan olan 162 ailəyə (şəhid, qazi, aztəminatlı ailələrə və tənha qadınlara) bayram sovqatları paylanmışdır.

Tovuz rayonunda “Qadınların məşğulluğuna və mikro sahibkarlıq fəaliyyətinə dəstək” layihəsi

Komitənin Tovuz rayonunda yerləşən Qadın Resurs Mərkəzi “Sağlam Həyat Namına” İctimai Birliyinin birgə əməkdaşlığı və British Petroleum Şirkətinin maliyyə dəstəyi ilə “Qadınların məşğulluğuna və mikro sahibkarlıq fəaliyyətinə dəstək” adlı layihə çərçivəsində yaradılmışdır. Layihə çərçivəsində 2020-2021-ci illər ərzində 60 nəfər qadına (23 nəfər şirniyyatçı, aşpaz, 14 nəfər bərbərlik, 16 nəfər dərzilik, 5 nəfər arıçı, 2 nəfər dəyirmançılıq) biznes fəaliyyətinə başlaması və mövcud bizneslərin gücləndirilməsi üçün qeyri pul şəklində maddi dəstək göstərilmiş, qadınlar biznes planına uyğun olaraq avadanlıqlarla təmin olunmuşdur. Qadınların fəallığının artırılması, ünsiyyət və liderlik bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi, maliyyə və biznes sahəsində biliklərinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə mütəmadi olaraq yerli və beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə təlimlər təşkil edilir, seminarlar keçirilir.

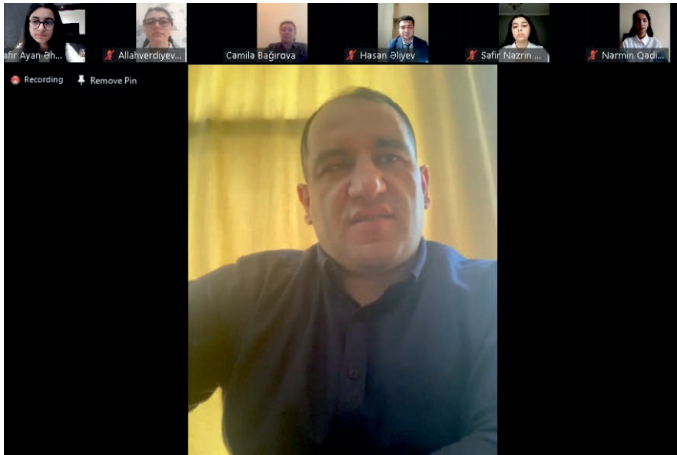
Uşaq hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində fəaliyyətimiz

Komitə tərəfindən uşaq hüquqlarının müdafiəsi, onların sosial-psixoloji dəstək xidmətlərinə çıxışının təmin edilməsi, uşaq və yeniyetmələr arasında sağlam həyat tərzinin təbliği, zərərli vərdişlərin qarşısının alınması, bu istiqamətdə valideyn məsuliyyətinin gücləndirilməsi, uşaqlara diqqətin, eləcə də əhəlinin, xüsusilə yeniyetmələrin erkən nikahın mənfi nəticələrinə dair məlumatlılıq səviyyəsinin daha da artırılması ilə bağlı müvafiq dövlət, qeyri-hökumət və beynəlxalq təşkilatlar ilə əməkdaşlıq çərçivəsində mütəmadi olaraq maarifləndirmə tədbirləri həyata keçirilir.

Vətəni sevak, ona layiq olaq!

Dövlət Komitəsi görkəmli dövlət və elm xadimi, tibb elmləri doktoru, akademik, oftalmoloq alim Zərifə xanım Əliyevanın unudulmaz xatirəsinə həsr olunmuş "Vətəni sevak, ona layiq olaq!" layihəsinə start vermişdir. Uşaqlarda müstəqil özünü ifadə etmə bacarığının formalaşdırılması, dünyagörüşünün inkişafı, eləcə də, öz hüquq və maraqlarının müdafiəsi ilə bağlı proseslərdə aktiv iştirakın təmin olunması məqsədilə həyata keçirilən layihə çərçivəsində baş tutan silsilə tədbirlərdə ölkənin görkəmli xadimləri iştirak etmişdir.

Uşaq Səfirlər məclisinin üzvləri, eləcə də, respublikanın regionlarından 100-ə yaxın uşağın Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova, Milli Məclisinin deputatı, Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr Komitəsi sədrinin müavini Sevinc Fətəliyeva, Azərbaycan Respublikasının sabiq İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (Ombudsman), kimya elmləri doktoru, professor Elmira Süleymanova, Azərbaycan Respublikasının xalq yazıçısı Çingiz Abdullayev, ikiqat Paralimpiya Oyunları çempionu, ikiqat dünya çempionu, yeddiqat Avropa çempionu İlham Zəkiyevlə onlayn görüşləri təşkil olunmuşdur.

“Lider olmaq istəyirəm” yay məktəbi

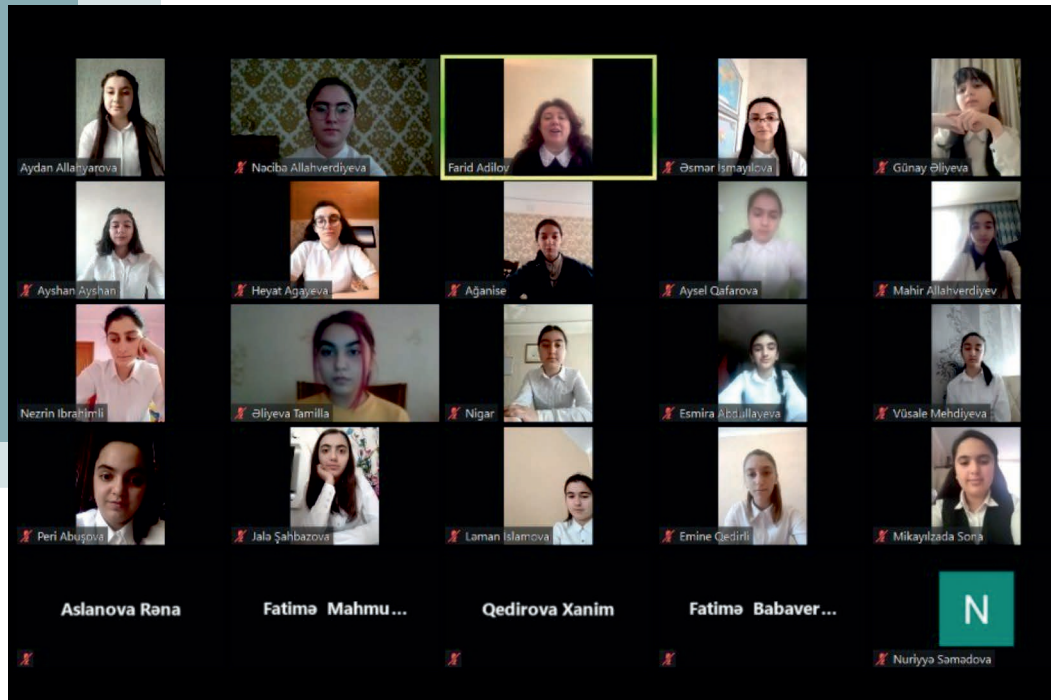
Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi və “Regional İnkişaf” İctimai Birliyinin birgə əməkdaşlığı çərçivəsində 30 avqust-10 sentyabr tarixlərində 3 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzi Nəsimi filialında namizədlər üçün “Lider olmaq istəyirəm!” adlı yay məktəbi keçirilmişdir. Yay məktəbinə V Forumda seçim turlarında fəallığı ilə seçilən yeniyetmələr, Uşaq Səfirlər Məclisinin üzvləri, həmçinin şəhid və qazi övladları, fərqli millətlərdən, eyni zamanda xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar da daxil olmaqla, ümumi 60 nəfər qatıldı. Sentyabrın 10-dək davam edən yay məktəbi zamanı uşaqlar bilik və bacarıqlarının artırılması məqsədilə uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində ixtisaslaşmış ekspertlər tərəfindən interaktiv təlimlərdə fəal iştirak etdilər. Təlim həftəsində uşaq hüquqları və bərabər hüquqlar, təhsilin yeni standartları, ətraf mühitin mühafizəsi, sağlamlığın qorunması, uşaqların uğurlu gələcəyi, internet təhlükəsizliyi, asudə vaxtın səmərəli təşkili, ailə və cəmiyyətin rolu, zərərli vərdislərdən qorunmanın yolları və bir sıra müxtəlif mövzuları əhatə edən təlimlərdə uşaqların hazırladıqları çıxışlar, təqdimatlar dinlənildi, hər bir uşağın fikri və təklifləri nəzərə alındı. Təlimlərlə yanaşı əyləncə saatlarında uşaqların bilik və bacarıqlarını artırmaq məqsədilə “Nə? Harada? Nə zaman?” intellektual yarışları təşkil olundu, qaliblərə sertifikatlar və maraqlı hədiyyələr təqdim edildi. Liderlik missiyasının mahiyyətini daha dərindən mənimsəmələri üçün yay məktəbi zamanı uşaqlarla həmçinin maraqlı insanların görüşü təşkil olundu, həmin şəxslər tərəfindən həyat hekayələri paylaşıldı, uşaqların sualları cavablandırılaraq dəyərli tövsiyələr verildi. Uşaqlarda vətənpərvərlik keyfiyyətlərinin artırılması məqsədi ilə yay məktəbinin hər iki həftəsində iştirak edən uşaqlarla Hərbi Qənimətlər Parkına səfər edildi və onlar 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan ordusunun qələbəsini əks etdirən qənimətlərlə yaxından tanış oldular.

"Uşaq hüquqları" hakatonu

Noyabrın 21-də Azərbaycanda ilk dəfə keçirilən "Uşaq hüquqları" hakatonunun final mərhələsi və qaliblərin mükafatlandırılması mərasimi təşkil edilmişdir. "Uşaq hüquqları" hakatonu Təhsil Nazirliyi, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, BMT-nin Uşaq Fondu (UNICEF) və "Regional İnkişaf" İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə baş tutmuşdur. İki gün davam edən hakatonda paytaxt və regionları təmsil edən 10-16 yaşarası məktəblilər iştirak ediblər. 18 komandanın qatıldığı müsabiqədə uşaqlar mentorların köməkliyi ilə təhsil, sağlamlıq, zorakılıqdan müdafiə, ailədə yaşamaq və tərbiyə almaq hüquqlarının təşviqi və müdafiəsinin təmin edilməsi problemlərinin innovativ həllinə dair ideyalarını təqdim ediblər.

Hakaton iştirakçıları maraq dairələri və potensialları nəzərə alınaraq uşaq hüquqları, kodlaşdırma, biznes və idarəetmə təlimlərinə cəlb olunublar. İştirakçılar tərəfindən təqdim olunan 18 layihə münisflər tərəfindən qiymətləndirilib və ilk üç yerin qalibləri müəyyən edilərək onlara hədiyyə və sertifikatları təqdim edilmişdir.

Qızlar müzakirəyə qoşulur!

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin dəstəyi və Komitənin layihəsi olaraq yaradılan Uşaq Səfirlər Məclisinin təşkilatçılığı ilə Abşeron rayonu, Qobu qəsəbəsində və Sabunçu Rayonu Məstağa və Nardaran qəsəbəsində, Masallı rayonunda yerləşən tam orta məktəbin qız şagirdləri ilə onlayn formatda “Qızlar müzakirəyə qoşulur” adlı maarifləndirici silsilə tədbirlər keçirilmişdir. Tədbirlərdə Komitə tərəfindən uşaqların bilik və bacarıqlarının artırılması, onların potensialının aşkar edilməsi, müstəqil özünü ifadə etmək bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi istiqamətində tədbirlərin təşkilinə xüsusi diqqət yetirilməsi, uşaqların cəmiyyətdə üzləşə biləcəyi zorakılıq hallarından müdafiəsi, onların öz hüquqlarını bilməsi barəsində ətraflı məlumat verilmişdir. 200-dən çox qızların iştirakı ilə müxtəlif uşaqları maraqlandıran mövzularda keçirilən tədbirlər zamanı Uşaq Səfirlər Məclisinin üzvləri uşaq hüquqlarının qorunması, cəmiyyətdə uşaqların fəallığının artırılması, sağlam həyat tərzinin təbliği, liderlik keyfiyyətlərinin inkişafı, məktəblərdə tanınmış fəal alim, idmançı, ixtiraçı qadınlarla mütəmadi görüşlərin təşkil olunması və digər məsələlər istiqamətində fikirlərini səsləndiriblər.

1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür

Bu münasibətlə “Mənim səsım-mənim hüquqlarım” adlı dəyirmi masa keçirilmişdir. Tədbir Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, UNİCEF-in Azərbaycandakı Nümayəndəliyi və “Regional İnkişaf” İctimai Birliyinin (RİİB) birgə əməkdaşlığı çərçivəsində cari ilin noyabr ayında reallaşdırılması planlaşdırılan Azərbaycan Uşaqlarının V Ümumrespublika Forumunun işinə start vermək məqsədilə baş tutmuşdur. Dəyirmi masada Uşaq Səfirlər Məclisinin üzvləri, o cümlədən respublikanın 76 rayonunu təmsil edən, il ərzində fəallığı ilə seçilən, dövlət uşaq müəssisələrində yaşayan, habelə qeyri-millətlərdən olan uşaqlar karantin rejiminin qaydalarına uyğun olaraq onlayn şəkildə iştirak ediblər.

“Sizi tanıyaq” layihəsi çərçivəsində istedadlı uşaqlarla görüş

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi nəzdində fəaliyyət göstərən Şüvəlan Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzində Komitə sədri Bahar Muradovanın istedadlı uşaqlar və gənclərlə görüşü keçirilmişdir. 15 İyun - Milli Qurtuluş Gününə həsr olunmuş görüş Asiya Fakt İnformasiya Agentliyinin “Sizi tanıyaq” layihəsi çərçivəsində baş tutmuşdur. Layihənin məqsədi istedadlı uşaqları, gəncləri cəmiyyətə tanıtmaq, onlara vətənpərvərlik və dövlətçilik ruhunu aşılamaq və müstəqil özünüifadə etmə bacarıqlarını formalaşdırmaqdır.

Azərbaycan Uşaqlarının V Ümumrespublika Forumunun iştirakçılarna

Hörmətli Forum iştirakçıları!

Əziz uşaqlar!

Sizi – Uşaqların V Ümumrespublika Forumunun iştirakçıları, eləcə də ölkəmizin bütün uşaqlarını səmimi qəldən salamlayır, Ümumdünya Uşaqlar Günü münasibətilə hər birinizi təbrik edir, hamınıza cansağlığı və xoşbəxtlik arzulayıram.

Uşaqlar cəmiyyətin sabahıdır. Övladlarımızın milli dəyərlərə sadıq və yüksək mənaviyyətli şəxsiyyət olaraq formalaşmalarının ölkəmizin tərəqqisi baxımından müstəsna əhəmiyyəti vardır. Uşaq hüquqlarının qorunması ilə bağlı Azərbaycan dövlətinin ardıcıl həyata keçirdiyi sosialyönümlü siyasət də bu məqsədə xidmət edir. Ötən Forumunuzda səsləndirilmiş bir çox məsələlər uşaqlarımızın hüquqlarının müdafiəsinin kompleks şəkildə təmin olunmasına yönələn "Azərbaycan Respublikasının Uşaqlara dair 2020–2030-cu illər üçün Strategiyası"nda dolğun əksini tapmışdır.

Siz uşaqlar xoşbəxtsiniz ki, yeni əsrə və yeni minilliyə müstəqil dövlət olaraq qədəm qoymuş ölkəmizdə dünyaya göz açmısınız. Siz fəxr etməlisiniz ki, qalib xalqımızın şərəfli və qürurverici tarixinin şahidlərisiniz.

Vətən müharibəsində qazanılan Zəfərlə Azərbaycan Ordusu yalnız tarixi ədaləti deyil, həm də bir milyondan çox qaçqın və məcburi köçkün soydaşımızın 30 ildən artıq müddətdə pozulan hüquq və azadlıqlarını bərpa etdi, düşmən təxribatlarına qurban getmiş məsum övladlarımızın qisasını alaraq öz möhtəşəm gücünü və hərbi qüdrətini bütün dünyaya çatdırdı.

Bu gün Azərbaycan sürətli inkişaf yolundadır. Yurdumuzun ildən-ilə daha güclü, daha qüvvətli olması, eyni zamanda, sizin xoşbəxt və firavan yaşamağınızın rəhnidir. İndiki nəsil qüdrətli Azərbaycanı məhz sizə əmanət edəcəkdir. Odur ki, üzərinizə düşən məsuliyyəti daha dərindən dərk edərək daim əzmlə çalışmalı, Vətəni layiqincə təmsil etməlisiniz. İnanıram ki, siz mənən zəngin nəsil kimi azərbaycançılıq ruhunda böyüyərək boya-başa çatacaq, respublikamızın gələcək inkişafı və uğurlar qazanması naminə töhfələrinizi asirgəməyəcəksiniz.

Əziz övladlar!

Bütün Azərbaycan uşaqlarını təmsil etməklə bu Forumda iştirakınız sizə göstərilən böyük etimadın təzahürüdür.

Ümidvaram ki, Forum çərçivəsində aparacağınız müzakirələr ölkəmizdə uşaqlarla bağlı dövlət siyasətinin gerçəkləşdirilməsində yeni mərhələnin başlanğıcı olacaqdır.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 18 noyabr 2021-ci il

Azərbaycan Uşaqlarının V Ümumrespublika Forumu keçirilib

Ölkədə vahid dövlət uşaq siyasətini həyata keçirən dövlət qurumu kimi Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi mütəmadi olaraq, müxtəlif layihələr həyata keçirir. Uşaqların ictimai fəallığının artırılması və dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində onların aktiv iştirakının təmin edilməsi məqsədilə Komitə, UNİCEF və Heydər Əliyev Fondu ilə əməkdaşlıq çərçivəsində 2009-cu ildən etibarən dörd Ümumrespublika Uşaq Forumu keçirib.

Forumlara respublikanın bütün şəhər və rayonlarından fəallığı, xüsusi bacarıq və istedadları ilə seçilən, liderlik keyfiyyətlərinə sahib olan yüzrlərlə uşaq qatılıb. Valideyn himayəsindən məhrum, sağlamlıq imkanları məhdud, həssas təbəqədən, eləcə də digər millətlərdən olan uşaqların, xüsusilə də qaçqın və məcburi köçkün, şəhid və qazi ailələrinin övladlarının iştirakına xüsusi önəm verilib.

4 il fasilədən sonra bu il noyabrın 18-ində keçirilən Azərbaycan Uşaqlarının V Ümumrespublika Forumu əvvəlkilərdən fərqli bir ab-havada, Zəfər sevinci, qürur və fərəh dolu hisslərlə baş tutub. Bu respublika əhəmiyyətli tədbir Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, UNİCEF-in Azərbaycandakı Nümayəndəliyi və "Regional İnkişaf" İctimai Birliyinin (RIİB) birgə əməkdaşlığı çərçivəsində keçirilib.

Forumun işinə 1 iyun 2021-ci il tarixində Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Gününə həsr olunmuş “Mənim səsim- mənim hüquqlarım” adlı dəyirmi masada start verilib və Forumu hazırlıq prosesi, eləcə də seçim mərhələsi başlayıb.

Respublikanın bütün şəhər və rayonlarını əhatə edən seçimlərdə fəallığı və istedadı ilə seçilən uşaqlar iştirak edib. Seçim turları oktyabrın 16-da yekunlaşıb və 300 uşaq Forumda iştirak hüququ qazanıb.

Uşaqların Forumu hazırlığı, onlarda liderlik keyfiyyətlərinin inkişaf etdirilməsi məqsədilə 30 avqust 2021-ci il tarixində “Lider olmaq istəyirəm!” adlı 10 günlük yay məktəbinə start verilib.

İki həftə davam edən yay məktəbində şəhid və qazi övladları daxil olmaqla Forumu seçilən namizədlər, Uşaq Səfirlər Məclisi üzvləri iştirak edib. Müxtəlif təlimçi və ekspertlərin iştirakı ilə təlimlər, ustad dərsləri, tanınmış şəxslərlə görüşlər keçirilib.

Yay məktəbi uşaqların bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək, fikir mübadiləsi aparmaq, problem və uğurlarından danışmaq üçün gözəl bir platforma rolunu oynayıb.

Yay məktəbi bitdikdən sonra uşaqların dövlət qurumlarının rəhbərləri ilə görüşləri keçirilib. Görüşlərdə uşaqları maraqlandıran suallar cavablandırılıb, milli-mənəvi dəyərlər, peşə seçimi, uğur qazanmağın yolları və digər mövzularda maraqlı müzakirələr aparılıb.

Forumu hazırlıq mərhələsində həyata keçirilən bu tədbirlərin uşaqların Forum zamanı təklif və tövsiyələrini səsləndirməsi, diskussiya aparması, müraciətlərini hazırlaması baxımından mühüm rolu olub.

İki hissədən ibarət olan Forumun rəsmi hissəsi Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb. Sonra uşaqların ifasında “Zəfər” bədii kompozisiyası təqdim edilib.

Ardınca Vətənimizin azadlığı uğrunda qəhrəmancasına həlak olmuş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Tədbirin davamında Prezident Administrasiyasının Humanitar siyasət, diaspora, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Fərəh Əliyeva Prezident cənab İlham Əliyevin Forum iştirakçılarna təbrik məktubunu oxuyub.

Daha sonra Forumun seçim mərhələlərini, hazırlıq prosesində həyata keçirilən tədbirləri özündə əks etdirən video-çarx və ardınca dövlət uşaq siyasəti haqqında film nümayiş etdirilib.

Dövlət uşaq siyasəti haqqında filmin nümayişindən sonra Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova, “Regional İnkişaf” İctimai Birliyinin Beynəlxalq əməkdaşlıq şöbəsinin müdiri Leyla Tağıyeva, UNİCEF-in Azərbaycan nümayəndəliyi rəhbərinin müavini Min Yuan çıxış edərək Forum iştirakçılarını və qonaqları salamlayaraq, uşaqları bu əlamətdar gün münasibətilə təbrik ediblər.

Çıxışlardan sonra dövlət rəsmiləri ilə forum iştirakçıları arasında 7 mövzu üzrə müzakirə aparılıb. Müzakirə zamanı Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova, təhsil naziri Emin Əmrullayev, səhiyyə nazirinin müavini Rahim Əliyev, əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini Hidayət Abdullayev, İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil (Ombudsman) Səbinə Əliyeva, Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri Hicran Hüseynova, rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Rövşən Rüstəmov, gənclər və idman nazirinin müavini İntiqam Babayev uşaqların müxtəlif mövzularda olan suallarını cavablandırıblar. Tədbir diskussiya ilə davam edib.

Müzakirələr bitdikdən sonra Azərbaycan uşaqları adından Prezident cənab İlham Əliyevə hörmət, ehtiram və minnətdarlıq duyğularını ifadə etmək məqsədilə təqdim ediləcək “Şanlı Zəfər” rəsm kompozisiyasının hazırlanma prosesinin video-çarxı nümayiş etdirilib. Kompozisiya respublikanın müxtəlif regionlarından olan uşaqlar və Dövlət Rəssamlıq Akademiyasının əməkdaşı, rəssam Nadir Cəfərov tərəfindən ərsəyə gətirilib.

Forumun davamında Türkiyə Cümhuriyyətində keçirilən 22-ci Ulusal Çocuk Forumu iştirakçıları ilə virtual-körpü yaradılmaqla uşaqlar qarşılıqlı ürək sözlərini və təbriklərini çatdırıblar.

İkinci hissədə “Uşaq hüquqları: inkişaf üçün birləşək”, “Təhsildə yeni standartlar: çağırışlar və bərabər imkanlar”, “Uşaqların internet təhlükəsizliyi”, “Sağlamlığın qorunması, sağlam həyat tərzini” “Ətraf mühitin mühafizəsi”, “Asudə vaxtın səmərəli təşkili və dəyərləndirilməsi”, “Uşaqların şəxsiyyət kimi formalaşmasında ailə və cəmiyyətin rolu və məsuliyyəti”, “Vətəni sevmək, ona layiq olaq.” adlı 7 müxtəlif mövzular üzrə ayrılan qruplarda ekspertlərin təlimlərindən sonra uşaqlar tərəfindən müzakirələr aparılıb, təqdimatlar hazırlanıb. Daha sonra uşaqlar təqdimatlarla çıxış ediblər.

Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova çıxış edərək, Forum iştirakçılarının fikir və təkliflərinə münasibət bildirib, uşaqların qeyd etdiyi məqamların dövlət qurumlarının gələcək fəaliyyətində nəzərə alınacağına inamını ifadə edib. O, çıxışının sonunda uşaqlara təbrik və arzularını çatdırıb.

Daha sonra, Forumun Əlaqələndirmə Şurasının yeni tərkibini təşkil edən üzvlərin adları səsəndirilib. Ardınca, Azərbaycan uşaqları adından silahlı münaqişələrdən əziyyət çəkən uşaqların hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı dünya ictimaiyyəti, beynəlxalq təşkilatlara müraciət təqdim olunub və V Forumun bəyannaməsinin mətni oxunub.

Sonda Forum iştirakçıları adından Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə müraciət səsəndirilib.

Beləliklə, bir il ərzində ümumilikdə 2000 uşağın iştirak etdiyi Forum işini uğurla başa vurdu.

Məişət zorakılığı ilə mübarizə sahəsində fəaliyyətimiz

Ölkədə məişət zorakılığının qarşısının alınması istiqamətində görülən işlərin səmərəliliyini artırılması, məişət zorakılığının qarşısının alınması üzrə tədbirlərin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, məişət zorakılığı ilə mübarizə sahəsində normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulan tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə Dövlət Komitəsi tərəfindən bir sıra tədbirlər keçirilmişdir.

Gender əsaslı zorakılıqla bağlı Komitəyə ünvanlanmış müraciətlər təhlil edilib

29 noyabr 2021-ci il tarixində Gender zəmnində zorakılıqla mübarizə üzrə ilkin yardım tərəflərinin 1-ci Milli Konfransı keçirilmişdir. Konfrans Sahibkarlığa və məşğulluğa iqtisadi dəstək “gender əsaslı zorakılığın aradan qaldırılmasına icma əsaslı dəstək” komponenti çərçivəsində, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi (USAİD) və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramının (UNDP) əməkdaşlığı ilə baş tutmuşdur.

Tədbir çərçivəsində “Məişət zorakılığının yayılma səviyyəsinin və onu törədən səbəblərin monitorinqi çərçivəsində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinə ünvanlanmış müraciətlər əsasında aparılmış araşdırmaya dair hesabat” və “Məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslərin məhkəməyə çıxış imkanları: Mövcud vəziyyət və onun təkmilləşdirilməsi istiqamətləri mövzusunda araşdırma” təqdim edilib.

“Məişət zorakılığının yayılma səviyyəsinin və onu törədən səbəblərin monitorinqi çərçivəsində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinə ünvanlanmış müraciətlər əsasında aparılmış araşdırmaya dair hesabat”ın məqsədi məişət zorakılığının müxtəlif formalarının baş verməsinin səbəblərinin öyrənilməsi, məişət zorakılığının əsas fəsadlarının müəyyən

edilməsi, məişət zorakılığı ilə mübarizədə mövcud hüquqi və institusional mexanizmlərin qiymətləndirilməsidir. Araşdırma məişət zorakılığının yayılma səviyyəsinin və onu törədən səbəblərin monitorinqi çərçivəsində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinə 2021-ci ilin ilk üç ayı ərzində ünvanlanmış müraciətlər əsasında aparılıb. Araşdırma zamanı həmçinin məişət zorakılığına məruz qalmış şəxslər arasında sorğu keçirilib, məişət zorakılığı ilə mübarizə proqramlarının iştirakçısı olan vətəndaş cəmiyyəti təmsilçilərinin və vəkillərin rəyləri öyrənilib. Araşdırma üzrə hesabatda məişət zorakılığının qarşısının alınmasına yönəlik mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi istiqamətində təklif və tövsiyələr verilib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 noyabr 2020-ci il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında məişət zorakılığı ilə mübarizəyə dair 2020-2023-cü illər üçün Milli Fəaliyyət Planı"nın 12.7.1-ci yarımbəndinin icrası məqsədilə ekspert Abil Bayramov tərəfindən hazırlanmış "Məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslərin məhkəməyə çıxış imkanları: Mövcud vəziyyət və onun təkmilləşdirilməsi istiqamətləri" mövzusunda araşdırmanın əsas məqsədi məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslərin məhkəmələrə çıxış imkanlarının qiymətləndirilməsi və bu sahədə zərər çəkmiş şəxslərin atacağı addımları çətinləşdirən maneələri müəyyənləşdirməkdən ibarətdir.

Araşdırmada beynəlxalq standartlar və prinsiplər çərçivəsində Avropa Şurasının 2014-2017 və 2018-2023-cü illər üçün Gender Bərabərliyi Strategiyasının müəyyənləşdirdiyi prioritet sahələr ön planda tutularaq qadınların ədalət mühakiməsinə bərabər çıxış imkanlarına malik olmalarının qarşısını alan çoxsaylı maneələr nəzərdən keçirilmiş, bununla paralel olaraq Azərbaycan Respublikası və digər ölkələrdə mövcud və bugünkü günə qədər davam etməkdə olan ayrı-seçkiliyə əsaslanan yanaşmaların qarşılıqlı və müqayisəli şəkildə təhlili aparılmışdır.

Bundan başqa, hesabatda Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyində öz təsbitini tapmış norma və prinsiplər rəhbər tutulmaqla, dövlətin məişət zorakılığı sahəsində mövcud problemlərin həllinə yönəlik siyasəti və bu sahədə aidiyyəti dövlət qurumları tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər nəzərdən keçirilmişdir.

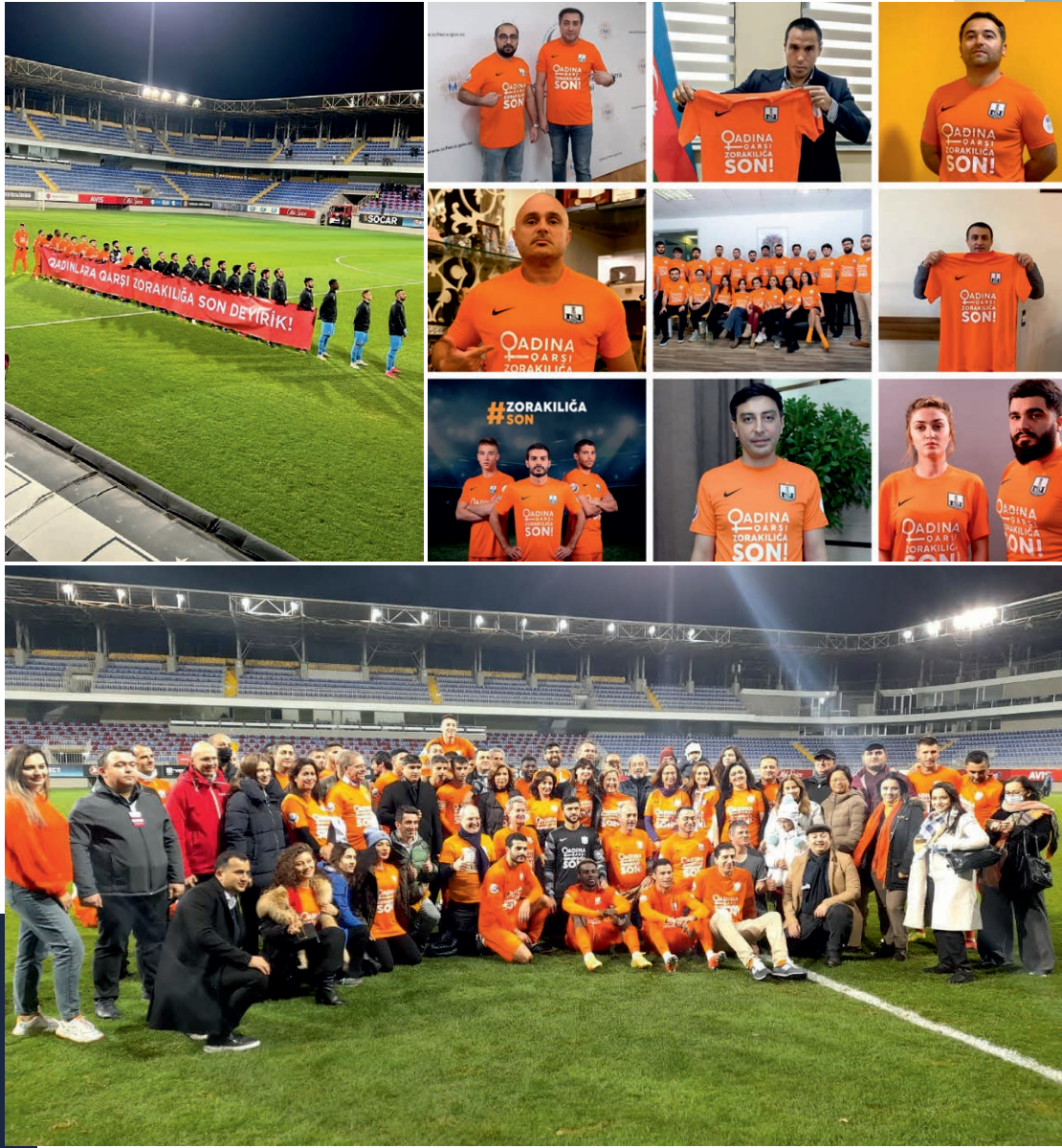
Araşdırmada eyni zamanda qeyd edilən məsələ ilə əlaqədar dərinləşdirilmiş müsahibəyə cəlb edilmiş ekspertlərin mövcud problemlərlə bağlı qənatlarına, məişət zorakılığı ilə mübarizə sahəsində fəaliyyət göstərən qeyri-hökumət təşkilatlarının əməkdaşları, vəkillər, insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində ixtisaslaşmış mütəxəssislərin fikirlərinə də yer verilmişdir.

Hesabatda məişət zorakılığı ilə mübarizə və bu zorakılıqdan zərər çəkmiş şəxslərin ədalət mühakiməsinə səmərəli və bərabər çıxış imkanlarının təmin edilməsi istiqamətində mövcud olan qanunvericilik normaları və institusional mexanizmlərin təhlili və daha da təkmilləşdirilməsi istiqamətində əsaslandırılmış rəylər öz əksini tapmışdır.

Ən sonda hesabatın mövzusunun əsasını təşkil edən və ölkəmizdə məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslərin ədalət mühakiməsinə mövcud çıxış imkanları sahəsində hüquqi, institusional, sosial-iqtisadi və mədəni maneələr araşdırılmış, ailə, inzibati və cinayət qanunvericiliyində təsbit edilmiş normalar, məişət zorakılığı ilə mübarizə sahəsində qəbul edilmiş qanun, qaydalar müzakirə edilmiş, gözə çarpan ziddiyyətlərin və boşluqların aradan qaldırılması, vəziyyətin yaxşılaşdırılması istiqamətində bir sıra təkliflər irəli sürülmüşdür.

Təhlil və araşdırmaların tam mətni ilə QR – koda keçid edərək tanış ola bilərsiniz:

“Neftçi” İdman Klubu “Gücünü yox sevgini göstər” kampaniyasına qoşuldu!

Hər il olduğu kimi 25 Noyabr - Qadınlara Qarşı Zorakılıqla Beynəlxalq Mübarizə Günü münasibətilə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi BMT-nin Əhali Fondu ilə birlikdə gender əsaslı zorakılığa qarşı 16 Günlük Fəallıq kampaniyasına start verilmişdir. Hər il qlobal səviyyədə keçirilən 25 noyabr - 10 dekabr qadınlara və qızlara qarşı zorakılıqla mübarizəyə həsr olunmuş 16 Günlük Fəallıq kampaniyasının bu il 30-cu ildönümüdür.

Kampaniyanın başlanması ilə əlaqədar sosial media səhifələrində kampaniyaya dəstək üçün çağırış videosu yayımlanıb və eyni zamanda bloggerlərin iştirakı ilə çəkilən sosial çarxlar sosial media səhifələrində paylaşılıb və Azərbaycan Televiziyasının efirində yayımlanmışdır. Komitə əməkdaşları kampaniyaya dəstək məqsədilə bir sıra tədbirlərdə iştirak ediblər.

Kampaniyaya “Neftçi” futbol klubu da qoşulmuşdur. Bu məqsədlə oyunçular 27 noyabr saat 18:15-də “Sabail FC” ilə keçirilən oyuna zorakılıqla mübarizəni simvolizə edən narıncı rəngli formada çıxıb və #ZorakılığaSon deyib! Sosial mediada narıncı rəngli formada sosial media blogerləri, eləcə də müxtəlif insanlar şəkillər çəkdirib, sosial media səhifələrində paylaşaraq kampaniyanın daha böyük kütləyə çatmasına yardımçı olmuşdur.

25 Noyabr-Qadınlara qarşı zorakılıqla Beynəlxalq Mübarizə Günüdür

29 noyabr 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramı və ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi (USAİD) ilə birgə birgə Gender zəmnində zorakılıqla mübarizə üzrə ilkin yardım tərəflərinin 1-ci Milli Konfransı keçirilib.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Komitəsinin sədri Bahar Muradova, ABŞ Azərbaycandakı səfiri Li Litzenberger, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramının Resident nümayəndəsinin səlahiyyətlərini icra edən Çaru Bista konfransda açılış nitqi ediblər.

Dövlət Komitəsinin beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində fəaliyyəti

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Avropa İttifaqı ilə birgə “Azərbaycanda məişət zorakılığı qurbanlarının təhlükəsizliyinin və onlara dəstəyin təmin edilməsi üçün dövlət qurumlarının və yerli səviyyədə istiqamətləndirmə mexanizmlərinin imkanlarının gücləndirilməsi” adlı Twinning layihəsi yekunlaşıb.

Qanunvericiliyin, istiqamətləndirmə mexanizmlərinin və məişət zorakılığı qurbanlarına göstərilən xidmətlərin təkmilləşdirilməsi məqsədilə Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilən layihə çərçivəsində Litvadan və Avstriyadan olan ekspertlər qrupu tərəfindən Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində 6 təlim proqramı hazırlanıb və 680 mütəxəssis, o cümlədən hakimlər, polislər, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının əməkdaşları, psixoloqlar, müəllimlər, sosial işçilər, jurnalistlər və QHT nümayəndələri üçün təlimlər keçirilib.

İlk növbədə, gender zorakılığı və uşaqlara qarşı zorakılıq üzrə Monitoring Qruplarının hüquqi statusunun gücləndirilməsi və məişət zorakılığının kriminallaşdırılması üzrə hüquqi bazanın yaradılması istiqamətində işlər görülüb. Bu istiqamətdə təkliflərin işlənilib hazırlanmasında məqsəd məişət zorakılığına məruz qalmış şəxslərin təhlükəsizliyinin və onlara dəstəyin gücləndirilməsidir. Bundan başqa, layihə çərçivəsində Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzlərinin imkanlarının artırılması, məişət zorakılığından zərərçəkmiş şəxslərə ibtidai istintaq və məhkəmə prosesi zamanı hüquqi və psixoloji yardımın göstərilməsi üzrə mexanizmlərin yaradılması və zorakılıq törədən şəxslərin reabilitasiyası üzrə proqramlarının işlənilib hazırlanması ilə bağlı iş aparılıb. Sonuncu prioritet məişət zorakılığı hallarının kütləvi informasiya vasitələrində işıqlandırılması zamanı jurnalistlərin beynəlxalq səviyyədə tanınmış etik standartlara riayət etmələri üçün onların məlumatlılığının artırılması ilə bağlı olmuşdur.

Məişət zorakılığı hallarının qarşısının alınması üçün təkcə zorakılıqdan zərərçəkənlərə yardım göstərmək deyil, eləcə də zorakılıq törədən şəxslərə zorakı vərdişlərini dəyişdirməkdə kömək edilməsi tələb olunur. Bu məqsədlə beynəlxalq ekspertlər tərəfindən Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi ilə birlikdə "Məişət zorakılığı törədən şəxslərlə iş üzrə beynəlxalq müdaxilə proqramı" işlənilib hazırlanmışdır. Bu proqram zorakılıq törədən şəxslərə zorakı davranışdan imtina etməkdə kömək etmək məqsədi daşıyır. Bu, zərərçəkənlərə öz zorakı davranışlarının səbəblərini təhlil etməyə, öz hisslərini tanımağa və onları konstruktiv şəkildə ifadə etməyə, öz partnyoruna, uşaqlara, eləcə də ailə büdcəsinin və ailənin idarə edilməsinə müsbət münasibət formalaşdırmağa, mübahisələrin həllində yeni bacarıqlar əldə etməyə kömək edir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi (AQUPDK) və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramı (BMTİP) Füzuli rayonunda yerli icmanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən üç Sürətli Təsir Layihəsinə yekun vurub. Layihə çərçivəsində Qazaxlılar və Əhmədahlılar kəndlərində əhəmiyyət kəsb edən bir neçə ictimai yol (hər kənddə 15 kilometr uzunluğunda) yenidən qurulub ki, bu da 700-dən çox ailənin məktəblərə, xəstəxanalara və digər ictimai xidmətlərə daha yaxşı çıxışını təmin etməyə kömək edib. Horadiz şəhərində isə 120 evə su təchizatının yaxşılaşdırılması məqsədilə suvarma xətti çəkilib.

Layihənin başa çatması münasibətilə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova və BMTİP-in Azərbaycandakı rezident nümayəndəsinin vəzifəsini icra edən Çaru Bist Füzuli rayonuna səfər edib.

Əvvəlcə Horadiz şəhərində ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsini və Qəhrəmanlar parkında şəhidlərin abidə kompleksini ziyarət edib, önünə tər güllər qoyublar. Sonra Füzuli Rayon İcra Hakimiyyətində görüş keçirilib. Görüş zamanı "Füzuli rayonunun üç icmasında həyata keçirilən "Sürətli

Təsir” layihəsi çərçivəsində görülmüş işlər və əldə edilmiş nailiyyətlər müzakirə olunub. Məlumat verilib ki, sözügedən layihələr BMTİP tərəfindən maliyyələşdirilən və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığı tərəfindən qismən maliyyələşdirilən və AQUPDK və Azərbaycan Mikromaliyyə Assosiasiyası (AMFA) ilə birgə icra edilən “Azərbaycanın Füzuli-Horadiz, Ağcabədi və Tərtər rayonlarında əhalinin həssas qruplarının erkən bərpa və icma dayanıqlılığının təmin edilməsi” layihəsi çərçivəsində həyata keçirilib. Bu layihələr həssas qrupdan olan 3308 insana iş bacarıqları təlimləri, habelə mütləq olaraq psixososial və hüquqi yardım təqdim edən Füzuli İcma Resurs Mərkəzi və Azərbaycan Mikromaliyyə Assosiasiyasının dəstəyi ilə həyata keçirilib. Bundan əlavə, səyyar ekspertlər qrupu səfər etmək imkanı və resursları olmayan insanların xidmətlərə çıxışını təmin etmək üçün tez-tez kəndlərə səfər edir.

Füzuli-Horadiz rayonunun üç icmasında həyata keçirilən Sürətli Təsir layihələri əvvəllər təmas xətti olmuş ərazilərdə insanların bəzi ehtiyaclarının aradan qaldırılmasına yönəlib.

Sonra Horadiz İcma Resurs Mərkəzinə Steam proqramı iştirakçıları olan qadınlarla görüş keçirilib, İcma layihələrinin həyata keçirilməsi videosu izlənilib. Tədbir iştirakçıları Qazaxlılar və Əhmədahlılar kəndlərində yolların təmir edilməsi, eləcə də Horadiz şəhərində su təchizatının yaxşılaşdırılması məqsədilə görülmüş işlərlə tanış olublar.

Autizm sindromlu və serebral iflicli uşaqların erkən yaşda aşkarlanması və müdaxilə proqramları, qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar və onların ailələri ilə iş sahəsində Türkiyə təcrübəsinin öyrənilməsi məqsədiylə "Tohum Otizm Türkiye Erkən Tanı və Eğitim Vakfı" ilə əməkdaşlıq çərçivəsində Komitə əməkdaşlarının Türkiyə Respublikasına səfərləri təşkil olunmuşdur. Həmçinin Dövlət Komitəsinin bir qrup əməkdaşının İstanbul Konvensiyasının ratifikasiyası və həyata keçirilməsi istiqamətində təcrübələrinin öyrənilməsi məqsədi ilə Gürcüstan Respublikasına təlim səfəri baş tutmuşdur.

23 sentyabr 2021-ci il tarixində Azərbaycandakı diplomatik fəaliyyəti başa çatan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramının (BMPTİ) rezident nümayəndəsi Alessandro Frakassetti ilə vida görüşü keçirilib.

Komitə ilə əməkdaşlıq çərçivəsində görülən hər bir iş bağlılığını ifadə edən qonaq bu illər ərzində qadınların sosial-iqtisadi imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə mümkün qədər daha çox qadının cəlb olunması üçün bütün səylərini gücləndirdiyini vurğulayıb. Qadınların vəziyyətinin pandemiya və münaqişənin alovlandığı böhran dövrlərində özünü daha qabarıq büruzə verdiyini qeyd edən BMT rəsmisi bildirib ki, bütün çətinliklərə baxmayaraq, qadınların üzləşdiyi problemlərin qarşısının alınmasına birlikdə müvəffəq olduq.

17 fevral 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Təşkilatının (GİZ) ölkə nümayəndəliyinin rəhbəri, “Yerli İnkişaf üçün Yaxşı İdarəetmə” layihəsinin rəhbəri Karin Hoerhan ilə görüşüb.

Görüşdə Komitə və GİZ-in birgə həyata keçirdiyi layihələr, həm dünyada, həm də Azərbaycanda qadınların müxtəlif vəzifələrdə təmsil olunması, yerlərdə fəaliyyət göstərən gender əlaqələndiriciləri, xüsusilə bələdiyyə orqanları çərçivəsində yaradılmaqda olan Gender komissiyaları məsələləri müzakirə edilib.

Görüşün sonunda Bahar Muradova Dövlət Komitəsinin 15 illiyi münasibətilə səmərəli əməkdaşlıqda seçilən qurumların təltif edildiyini xatırladaraq, Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Təşkilatına “Təşəkkürnamə” təqdim edib.

***UNİCEF-in Azərbaycandakı nümayəndəliyinin yeni rəhbəri Aleks Haykens ilə görüş keçirilib
Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradovanın Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Uşaq Fondunun
(UNİCEF) Azərbaycandakı nümayəndəliyinin yeni təyin olunmuş rəhbəri Aleks Haykens ilə
tanışlıq görüşü keçirilib.***

Görüş zamanı Azərbaycan hökuməti və UNİCEF arasındakı əlaqələrin yüksələn xətlə inkişaf etdiyi bildirilib, həmçinin bu münasibətlərin qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa söykəndiyi vurğulanıb. Həmçinin bildirilib ki, bu illər ərzində uşaq hüquqlarının qorunması, uşaqların təhlükəsiz mühitdə yaşaması və bərabər inkişafı üçün vacib olan qanunverici aktların təkmilləşməsinə, effektiv icra mexanizmlərinin inkişafına bu əməkdaşlıq böyük töhfələr verib.

Aleks Haykens Azərbaycan ilə UNİCEF-in artıq neçə on illiklərdir ki, əməkdaşlıq etdiyini diqqətə çatdıraraq, birgə işlərin və indiyə qədər əldə edilən uğurlu nəticələrin gələcəkdə də davam edəcəyini vurğulayıb. Uşaqlara dair strategiyanın və milli fəaliyyət planının vacibliyinə diqqət çəkən BMT rəsmisi adıçəkilən sənədlərin monitoring və qiymətləndirmə istiqamətlərinin hazırlanmasında UNİCEF-in də iştirak etdiyini və həyata keçiriləcək tədbirlərə müvafiq dəstəyin verilməsində maraqlı olduqlarını bildirib.

7 aprel 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradovanın BMT-nin Uşaq Fondunun (UNICEF) Azərbaycanndakı nümayəndəsi Edvard Karvardinlə görüşü keçirilib.

Görüş zamanı "Azərbaycan üzrə 2021-2025-ci illər üçün yeni Ölkə Proqramı"nın müzakirəsi keçirilib. Görüşdə ölkədə uşaq hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində həyata keçirilən əhəmiyyətli tədbirlər, Uşaq Strategiyası və Milli Fəaliyyət Planı, erkən uşaqılıq dövründə uşaq inkişafına və pozitiv valideynlik məsələsi müzakirə edilib.

Görüş "Azərbaycan üzrə 2021-2025-ci illər üçün yeni Ölkə Proqramı"ndan irəli gələn məsələlər istiqamətində görülməli tədbirlərin müzakirəsi ilə davam edib.

3 fevral 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova Britaniyanın Avropa Qonşuluğu və Amerika üzrə Dövlət naziri Vendi Morton ilə görüşüb.

Görüş çərçivəsində Azərbaycan-Böyük Britaniya münasibətləri müzakirə edilib, həmçinin "Azərbaycan Respublikasında məişət zorakılığı ilə mübarizəyə dair 2020–2023-cü illər üçün Milli Fəaliyyət Planı"nın əhəmiyyətini vurğulanıb.

Görüş zamanı həmçinin qarşılıqlı maraq kəsb edən digər məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb. Görüşdə Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının ölkəmizdə fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Ceyms Şarp da iştirak edib.

30 iyul 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradovanın Türkiyə Respublikasının Azərbaycanadakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Cahit Bağça ilə görüşü keçirilib.

Görüşdə cənab səfir Azərbaycandakı təyinatı münasibətilə təbrik edilib, Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri, ortaq hədəf və maraqları naminə fəaliyyətində uğurlar arzu edilib. Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərinin müxtəlif səviyyələrdə yüksələn xətlə inkişaf etdiyini bildirən Komitə sədri bildirib ki, xüsusilə səfirlik vasitəsilə bu əlaqələrin genişlənməsinə verilən töhfəni yüksək qiymətləndiririk. Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığı qələbədə Türkiyənin mənəvi və digər istiqamətlərdə dəstəyinin rolunu qeyd edən B.Muradova onu da əlavə edib ki, bundan sonra ölkələrarası münasibət daha yüksək mərhələyə qadam qoydu və regionda ictimai-siyasi vəziyyət yeni bir müstəviyə çıxdı.

Şuşa Bəyannaməsinin əhəmiyyətini xüsusi vurğulayan Komitə rəsmisi bu mühüm sənədin üzərimizə vacib öhdəliklər qoyduğunu bildirərək, hökumətlərimiz, ayrı-ayrı qurumlarımız və cəmiyyətlərimiz arasında münasibətlərə öz yeni təsirini göstərdiyini, bundan irəli gələn vəzifələri müxtəlif səviyyələrdə müzakirə edərək qarşıdakı hədəflərə doğru birgə addımlamağın vacibliyini qeyd edib. O, eyni zamanda üçtərəfli Bakı Bəyannaməsinin qəbul edilməsinin əhəmiyyətini də qeyd edərək, bu sənədin buna qədərki ölkələrarası münasibətlərin davamı kimi qiymətləndirildiyini vurğulayıb.

Türkiyə Respublikasının Azərbaycandakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Cahit Bağça çıxışında Qarabağ zəfəri ilə bağlı Türkiyənin Azərbaycanın haqlı davasında yanında olduğunu və son dərəcə böyük siyasi və mənəvi dəstəyini nümayiş etdirdiyini bildirib. Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərinin gün keçdikcə gücləndiyini qeyd edən səfir bildirib ki, öhdəmizə düşən vəzifə bu diplomatik körpünü daim sağlam bir şəkildə yaşatmaqdır. O, müəyyən imkanlar daxilində qadın və uşaq məsələləri ilə bağlı, xüsusilə də şəhid və qazi ailələrindən olan uşaqlara yönəlik layihələrə hər zaman dəstək göstərməyə hazır olduqlarını ifadə edib.

15 sentyabr 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradovanın Dünya Bankının Azərbaycan üzrə ölkə meneceri Sara Maykl ilə görüşü keçirilib.

Görüş zamanı Dövlət Komitəsinin fəaliyyət istiqamətləri haqqında danışılıb, ailələrin, qadınların, uşaqların, xüsusilə həssas təbəqədən olan insanların və onların sosial hüquqlarının qorunması, bu istiqamətdə görülən işlər və gələcək layihələr haqqında məlumat verilib. Dünya Bankı ilə işğaldan azad olunan ərazilərdə həyata keçiriləcək irimiqyaslı sosial və humanitar layihələrin yaxın tərəfdaşı olmaqdan məmnunluq ifadə edilib.

8 aprel 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova Fransa Respublikasının Azərbaycandakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Zakari Qrosla görüşüb.

Azərbaycan ilə Fransa arasında əlaqələrin tarixən dostluğa, qarşılıqlı anlaşmaya söykəndiyini bildirilib, həmçinin diplomatik əlaqələrin 90-cı illərdən formalaşdığını, Ulu Öndər Heydər Əliyev və cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildiyi diqqətə çatdırılıb, ikitərəfli münasibətlərin, o cümlədən hökumətlər və parlamentlərarası əlaqələrin inkişafının önəmini vurğulayıb.

Görüşün davamında qadın hüquqlarının müdafiəsi, gender bərabərliyinin təmin olunması, məişət zorakılığı ilə mübarizə istiqamətində birgə əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçiriləcək tədbirlərlə bağlı müzakirə keçirilib.

21 yanvar 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova İordaniya Haşimilər Krallığının ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri cənab Sami Asem Göşəhlə görüşüb.

Görüşdə Azərbaycanla İordaniya arasında dostluq-qardaşlıq münasibətlərinin eyni adət-ənənələr və islami dəyərlərə söykəndiyini, ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın digər sahələrdə olduğu kimi ailə, qadın və uşaq məsələləri sahəsində də daha da inkişaf etdirilməsinin vacibliyini qeyd edilib. Komitənin bu sahədə həyata keçirdiyi layihələri nümunə kimi qiymətləndirən səfir, növbəti illərdə Azərbaycanla birgə tədbirlərin keçirilməsində maraqlı olduqlarını qeyd edib.

21 may 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova ilə Kuba Respublikasının Azərbaycan Respublikasındakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Alfredo Nieves Portuondo arasında görüş keçirilib.

Görüş zamanı qarşılıqlı maraq kəsb edən digər məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb, həmçinin Kuba Qadınlar Federasiyası ilə əlaqənin daha da genişləndirilməsinin vacibliyi vurğulanıb, ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın digər sahələrdə olduğu kimi ailə, qadın və uşaq məsələləri sahəsində də daha da inkişaf etdirilməsinin vacibliyini qeyd edib.

21 sentyabr 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova BMT-nin Azərbaycandakı nümayəndəliyinin yeni təyin olunmuş rəhbəri, rezident əlaqələndirici Vladanka Andreeva ilə görüşüb.

Dövlət Komitəsi ilə BMT-nin Azərbaycandakı nümayəndəliyi arasında ikitərəfli əlaqələrin inkişaf etdirilməsi məqsədilə təşkil olunan görüşdə Vladanka Andreevanı yeni və vacib vəzifədə fəaliyyətə başlaması münasibətilə təbrik edilib. Ölkəmizlə BMT və onun qurumları arasındakı uzunillərə söykənən münasibətlərin uğurlu nəticələrindən bəhs edən Komitə sədri, birgə əməkdaşlıq sahəsində bundan sonra da ölkəmiz üçün çox vacib işlərə imza atılacağına inamını ifadə edib.

Görüş zamanı həmçinin Dayanıqlı İnkişaf üzrə Əməkdaşlığa dair Çərçivə sənədi müzakirə edilib. Çərçivə sənədi BMT-nin Azərbaycan hökuməti ilə 2021-2025-ci illər üçün gələcəyə strateji baxış və əməkdaşlıq istiqamətini müəyyən edir. Sənəddə tərəfdaşlıq üçün 4 prioritet sahə nəzərdə tutulub ki, bunlardan dördüncüsü "Qadın və qızların səlahiyyətlərini artıran və gender bərabərliyinə əsaslanan cəmiyyət" formalaşdırılmasına yönəlmişdir.

5 may 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova ilə BMT Uşaq Fondunun (UNICEF) Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri Edvard Karvardin arasında görüş keçirilib.

Görüşdə ötən il ərzində uşaq hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər və növbəti illər üçün nəzərdə tutulan layihələr müzakirə edilib.

Yekunda Dövlət Komitəsi ilə UNICEF arasında 2021-2022-ci illərə dair Fəaliyyət Planı imzalanıb.

4 mart 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Azərbaycandakı Nümayəndəsi Hande Harmancı ilə görüşüb.

Görüş zamanı "Azərbaycanda KT Sektorunun Gücləndirilməsi" layihəsi ilə bağlı təqdimatla çıxış edilib, əhalinin KT əlçatanlığı ilə bağlı mövcud vəziyyətin qiymətləndirilməsi, köməkçi vasitələrin əlçatanlığı üçün effektiv siyasətin tətbiq edilməsi və həyata keçirilməsi, həmçinin müharibədən sonrakı dövrdə ölkəmizdə Köməkçi Texnologiyaların vacibliyinə ehtiyacın əvvəlkindən daha çox olduğu qeyd edilib.

**UŞAQ VƏ AİLƏLƏRƏ
DƏSTƏK MƏRKƏZLƏRİNİN
FƏALİYYƏTİ ALTERNATİV
QAYĞI MODELİNİN
NÜMUNƏSİDİR**

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən 11 Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzləri COVID-19 pandemiyasının yayıldığı hazırkı dövəmdə karantin və sosial izolyasiya qaydalarına riayət etməklə fəaliyyətini davam etdirmişdir. Şüvəlam, Goranboy, Ağdam, Göygöl, İsmayilli, Zaqatala, Qəbələ, Zərdab, Saatlı, Sabirabad, Hacıqabul rayonlarında fəaliyyət göstərən Mərkəzlər cari il ərzində risk qrupuna aid olan ailələri aşkarlamaq, onların sosial-psixoloji vəziyyətini qiymətləndirdikdən sonra ailələrin problemlərinin həllinə kompleks şəkildə yanaşılması, vətəndaşlar tərəfindən daxil olan müraciətlərin birbaşa və ya əlaqədar qurumlarla birgə həll edilməsi, məişət zorakılığı, qadın və uşaqlara qarşı törədilən zorakılıq hallarının, erkən nikahların, qızların təhsildən yayınma hallarının, ümumən insan hüquqlarının təbliği məqsədilə icmadaxili maarifləndirmə işlərinin aparılması, Vətən müharibəsindən zərər çəkən həmçinin müharibə dövründə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən terrora məruz qalmış mülki əhaliyə, şəhid və qazi ailələrinə sosial və psixoloji dəstəyin göstərilməsi və digər vacib istiqamətlərdə fəaliyyət göstərmişdir. 2021-ci ilin ilk 9 ayı ərzində Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzləri (UADM) tərəfindən vətəndaşların 2427 müraciətinə baxılmış və müvafiq tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin təşəbbüsü və iştirakı ilə 2020-ci ilin noyabr ayından etibarən müharibədən zərər çəkən ailələrə yardım məqsədilə psixososial dəstək layihəsi həyata keçirilir. Şəhid və qazi ailələrinə səfərlər edilərək ehtiyacları müəyyənləşdirilir və ailələrin psixososial vəziyyəti qiymətləndirilmişdir. Ümumilikdə 11 Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzləri tərəfindən 754 şəhid və qazi ailəsinə səfər edilmiş, psixososial ehtiyacları qiymətləndirilmişdir. Psixoloji, loqopedik və digər xidmətlərdən 260 şəhid, qazi və müharibə iştirakçısının övladı bəhrələnmişdir.

Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzləri fəaliyyət göstərdikləri ərazidə şəhid ailələri və qazilər ilə mütəmadi olaraq görüşərək onların problemləri ilə maraqlanır və çətinliklərini araşdırmaqdadırlar. Mərkəzlərin psixoloq və sosial işçiləri hər bir ailə üzvü ilə fərdi qaydada söhbət apararaq onların psixososial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində işləri davam etdirirlər. UADM-lərin əməkdaşları Mərkəzin xidmətləri haqqında məlumat verərək, şəhid və qazi övladlarını xidmətlərdən yararlanmağa dəvət edirlər.

Müharibədən zərərçəkmiş ailələrə ərzaq yardımları edilmiş, bundan əlavə onların ailə üzvlərinin səhiyyə və müxtəlif sosial problemlərinin həlli istiqamətində dəstək göstərilmişdir.

"Coco-Cola" Fondu və "ASAN könüllüləri" aksiyaya qoşularaq Şüvəlan Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzinin sosial iş üzrə mütəxəssisləri ilə birlikdə şəhid, qazi və əsgər ailələrinin ehtiyaclarını müəyyən etmək və lazımı köməkliyi göstərmək məqsədilə ailələri ziyarət ediblər.

AQUPDK, BMT-nin Uşaq Fondu (UNICEF) və "ASAN Könüllüləri Gənclər Təşkilatı İctimai Birliyi ilə birgə müharibədən zərər çəkən ailə və uşaqlarla psixososial dəstək işinin aparılması məqsədi ilə keçən ilin noyabr ayının 23-dən etibarən Goranboy, Ağdam və Tərtər rayonlarında, eləcə də Gəncə şəhərində "Fövqəladə hallarda uşaq müdafiəsi" layihəsi həyata keçirilir. Layihədə Goranboy, Göygöl və Ağdam UADM-ların əməkdaşları və Komitənin əməkdaşı iştirak edir. Layihə çərçivəsində müharibədən zərər çəkən 1400-dən çox ailəyə səfər edilmiş, psixososial qiymətləndirilmə aparılmış, 2400 uşağın ilkin psixo-emosional vəziyyəti qiymətləndirilmiş, risk qrupunda olan uşaq və analarla fərdi və qrup terapiyası işi aparılmışdır.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən Ağdam Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzi tərəfindən Ağdam rayon İmamqulubəyli qəsəbəsində yaşayan qazi və şəhid ailələri də daxil olmaqla qəsəbənin məktəblilərini əhatə edən "Postmüharibə dövründə uşaq və ailələrə psixososial dəstək" layihəsi uşaqların yay tətili günlərinin maraqlı və səmərəli keçməsinə kömək edir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri Dövlət Komitəsi 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə başladığı ailələrə psixososial dəstəyin göstərilməsi işini davam etdirir. Bu məqsədlə, Ağdam rayonunda "Postmüharibə dövründə uşaq və ailələrə psixososial dəstək" layihəsinə start verilib.

Layihənin məqsədi müharibədən zərər çəkmiş, böhran vəziyyətində yaşayan uşaq və ailələrin psixososial rifahını yaxşılaşdırmaq, cəmiyyətə inteqrasiyasını sürətləndirmək, fəaliyyət qabiliyyətini yüksəltmək və onların psixi sağlamlığını möhkəmləndirməkdir. Layihə çərçivəsində şəhid və qazi ailələri xüsusi diqqət mərkəzində olmaqla, uşaqların ilkin psixososial qiymətləndirilməsinin həyata keçirilməsi, yaş qruplarına müvafiq olmaqla, onlarla fərdi və qrup terapiyası, inkişafetdirici məşğələlər, psixoloji təlimlər və inteqrasiyalı oyunların keçirilmişdir. Layihədə 6-16 yaş qrupunda olan 400 uşaq iştirak etmişdir. Ağdamın İmamqulubəyli qəsəbəsində, 135 sayılı məktəbdə keçirilən ilkin tədbirdə uşaqların iştirakı ilə oyunlar keçirilib, həmçinin onların rəsmlərindən ibarət

sərgi təşkil olunub. Uşaqlar sülh, müdafiə, vətənpərvərlik və uşaq hüquqları ilə bağlı müxtəlif şüarlar səsəndirərək, fərqli rənglərdən ibarət dairənin ətrafında toplaşaraq birlik nümayiş etdiriblər.

Tədbirdə iştirak edən Dövlət Komitəsi aparatının rəhbəri Ceyran Rəhmətullayeva və Ağdam rayon icra hakimiyyəti başçısının müavini Arzu Rəhimova bütün uşaqları təbrik edib, layihə barədə məlumat diqqətə çatdırılıb. Tədbirin sonunda Dövlət Komitəsi tərəfindən uşaqlara hədiyyələr təqdim edilib.

Mərkəzlər tərəfindən həssas təbəqədən olan ailələrlə "Vətənpərvərlik mövzusunda", "Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara dəstək", "Narkomaniyaya yox deyək!", "Erkən nikahın fəsadları", "İntihar çıxış yolu deyil", "Ailə dəyərləri", "Validəylər və övladlar arasında qaşılıqlı münasibətlər", "Məişət zorakılığı ilə mübarizə", "Qadın zorakılığına son", "Uşaq zorakılığına son", "İnsan hüquqlarının qorunması", "Uşaqların cinsi istismarı", "Uşaq əməyinin istismarı" mövzuları ətrafında və dövlət əhəmiyyətli bayramlar ilə əlaqədar silsilə tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Ümumilikdə 11 UADM tərəfindən 2021-ci ilin 9 ayı ərzində 50 adda 5187 ədəd maarifləndirici material çap olunaraq əhali arasında paylanılıb.

Qadınların məşğulluğunun artırılması, onlar arasında kiçik sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi, peşə hazırlığının gücləndirilməsi, maliyyə savadlılığının və informasiya texnologiyalarından istifadə bacarıqlarının artırılması məqsədilə Sabirabad, Zaqatala, Goranboy, İsmayilli, Qəbələ Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzləri tərəfindən kənd yerlərində yaşayan 100 nəfər qadın üçün vebinarlar keçirilmişdir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Ramazan Bayramı ərəfəsində "Ailədən ailəyə" dəstək kampaniyası çərçivəsində bayram münasibətilə Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzlərinin sosial işçiləri və ailə könüllüləri tərəfindən həssas təbəqədən olan ailələrə, xüsusilə şəhid, qazi və aztəminatlı ailələrə səfərlər edilərək bayram sovqatları paylanılıb.

Eyni zamanda, aksiya çərçivəsində pandemiya ilə mübarizə məqsədilə sosial məsafə və izolyasiya qaydaları ilə bağlı maarifləndirici məlumatlar ailələrə təqdim olunub.

15 may - Beynəlxalq Ailə Günü münasibətilə keçirilən silsilə tədbirlərin davamı olaraq, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi nəzdində fəaliyyət göstərən Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzlərinin nümayəndələri pandemiyanın tələblərinə əməl etməklə Vətən müharibəsi zamanı torpaqlarımızın azadlığı uğrunda sağlamlığını itirən qazilərin ailələri,

milli-mənəvi ailə dəyərlərinin qorunub saxlanılaraq gənc nəsə aşılınması məqsədi ilə uzunömürlü və çoxuşaqlı ailələrlə görüşlər təşkil edilib. Görüş zamanı ailələrin sosial problemləri və məişət qayğıları ilə maraqlanılib, igid oğullarımızın keçdiyi həyat yollarından, müharibədə göstərdikləri şücaətdən danışılıb. Həmçinin belə ailələrin gənclərə bir nümunə olmasından bəhs edilib.

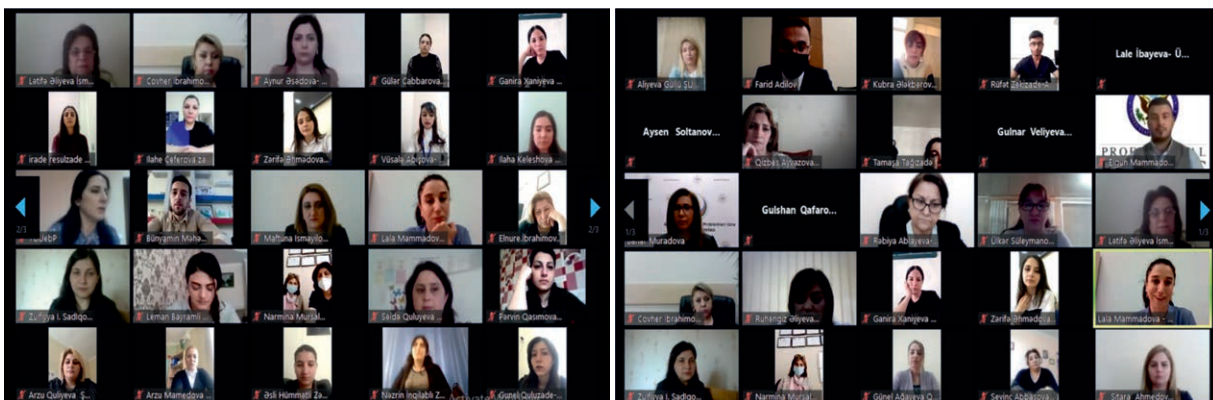
Şüvəlan Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzi tərəfindən uşaqların vətənpərvərlik və milli-mənəvi dəyərlər ruhunda tərbiyə olunması məqsədilə "Tarix yazmış Azərbaycan Ordusu" mövzusunda tədbir keçirilib.

Tədbir çərçivəsində dövlətimizin gücünü, ordumuzun yenilməzliyini və qəhrəmanlığını uşaqlara nümayiş etdirmək məqsədilə "Hərbi Qənimətlər Parkı"na ziyarət təşkil edilib. Silsilə tədbirlər çərçivəsində Ağdam Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzi rayonunun Quzanlı qəsəbəsində "Azad Ağdama doğru" yürüş keçirilib.

Uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə ayrı-ayrı sahələrdə mütəxəssis hazırlığının təmin

edilməsi məqsədilə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi və Beynəlxalq Təhsil üzrə Amerika Şurasının birgə təşkilatçılığı ilə "Fövqaladə hal, xüsusi vəziyyət və pandemiya şəraitində uşaqlarla işləyən 60 nəfər psixoloq və sosial işçinin peşəkarlığını artırmaq məqsədilə 3 günlük onlayn təlimdə travmatik stress zamanı psixoloji işin təşkili, uşaqlara qarşı mənfi münasibətin forma və nəticələri, uşaqlarla konsultasiya apararkən diqqət yetirilməli məqamlar, uşaqlarda emosiya və davranışın idarə edilməsi üçün istifadə edilən bəzi texnikalar, sosial iş və sosial rifah, uşaq müdafiəsi və zorakılığa məruz qalmış uşaqların qiymətləndirilməsi, eləcə də sığınacaqda işləyən mütəxəssislərin psixi sağlamlığının qorunması barədə məlumat verilmiş, müzakirələr aparılmışdır.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən 1-7 avqust "Ümumdünya ana südü ilə qidalandırma həftəsi" çərçivəsində maarifləndirici tədbirlər regionlarda da davam etdirilib.

Komitənin nəzdində fəaliyyət göstərən 11 Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzləri fəaliyyət göstərdiyi rayonlarda yerləşən tibb müəssisələrində, ictimai yerlərdə gənc qızlar və ana olmağa hazırlaşan qadınlar arasında Komitə tərəfindən hazırlanmış müxtəlif maarifləndirici materiallar paylanılıb.

Maarifləndirmə materiallarında ana südünün uşaqlar və ananın sağlamlığı üçün faydaları, südün tərkibindəki maddələrin uşaqların fiziki və zehni inkişafına təsiri haqqında

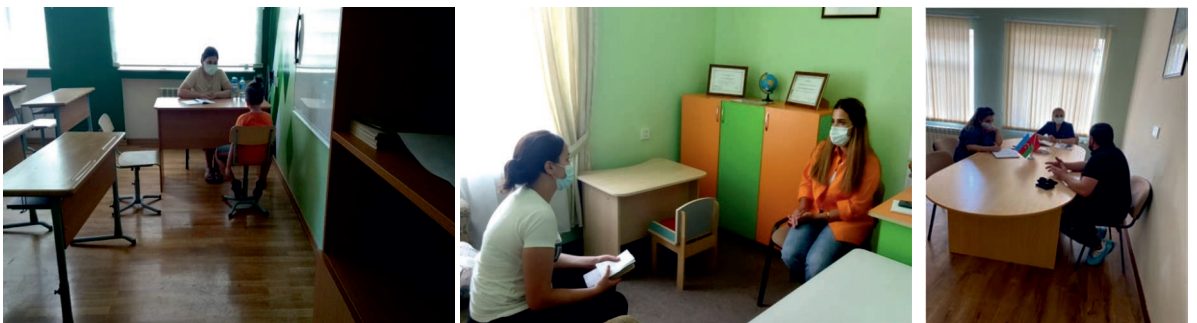

faydalı məlumatlar öz əksini tapıb.

İl ərzində "Ailədən-ailəyə" aksiyası çərçivəsində "Ailədən – ailəyə aksiyası çərçivəsində 611 ailəyə yardım olunmuşdur.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzləri və Komitənin dəstəyilə yaradılan Resurs Mərkəzləri tərəfindən Qurban bayramı ərəfəsində başlayan "Ailədən-ailəyə" aksiyası bu günlərdə də davam etdirilir. Belə ki, aksiya çərçivəsində 318 aztəminatlı ailəyə, o cümlədən ahıl şəxslərə, şəhid ailələri və qazilərə sovqatlar paylanılıb.

Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən "açıq qapı" günlərinin keçirilməsinə başlanılmışdır. Avqust ayının 5-də pandemiya qaydalarına riayət olunmaqla, Bakının 2- Xəzər və Nərimanov, habelə 20 - Goranboy, Zaqatala, Qəbələ, İsmayilli, Göygöl, Ağdam, Zərdab, Hacıqabul, Saatlı, Sabirabad, Salyan, Neftçala, Biləsuvar, Masallı, Qusar, Xaçmaz, Tovuz, Tərtər, Ağcabədi, Füzuli rayonda

Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzi və İcma Resurs Mərkəzlərinin, həmçinin könüllü mütəxəssislərin iştirakı ilə "açıq qapı" günü keçirilmişdir. "Açıq qapı" günündə müxtəlif problemlərlə bağlı 457 müraciət dinlənilmiş, psixoloji, hüquqi və sosial dəstək göstərilmişdir. Müraciətlər arasında ailədaxili münasibətlərin tənzimlənməsi, uşaq və yeniyetmələrin davranışında mənfi hallar, uşaqlarda sosial adaptasiyasının pozulması, sosial şəbəkə və virtual oyunlardan asılılıq, sağlamlıq imkanları məhdud ailə üzvünə qulluq edilməsi əlillik dərəcəsinin dəyişdirilməsi, loqopedik xidmətin göstərilməsi və s. kimi məsələlər xüsusi yer almışdır. Ümumilikdə 2021-ci ilin ilk 9 ayı ərzində "Açıq qapı" günlərindən 887 ailə bəhrələnmişdir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzləri tərəfindən uşaqların yay istirahəti və asudə vaxtlarının səmərəli təşkili məqsədilə silsilə tədbirlər həyata keçirilib. Tədbirlərdə UADM-in əməkdaşları, benefisiarlar və mərkəzlərin könüllüləri iştirak edir.

Mərkəzlərdə təşkil olunan tədbirlərdə uşaqların intellektual, fiziki və mənəvi inkişafına xidmət edən bilik, bacarıq və vərdişlərin aşılması, o cümlədən ünsiyyət bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi, oxuma və yazma qabiliyyətinin daha mükəmməl şəkildə formalaşdırılması istiqamətində məşğələlər keçirilir.

Mərkəzlərin yerləşdiyi şəhər və rayonların park və istirahət yerlərində, açıq havada mütəmadi olaraq uşaqların sağlamlığının qorunması və fiziki inkişafına kömək edən idman oyunları da təşkil edilir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən 11

Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzlərinin (UADM) təşkilatçılığı ilə 27 Sentyabr - Anım Gününə həsr olunmuş silsilə tədbirlər həyata keçirilib.

24 sentyabr 2021-ci il tarixində İsmayilli rayonunda yaşayan şəhid analarının müraciətinə əsasən Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi və İsmayilli rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə 50 şəhid ailəsinin Bakıya səfəri təşkil olunub.

Şəhid ailələri öncə Böyük Zəfərin təməlini qoyan Ümummilli lider Heydər Əliyevin məzarını ziyarət edib. Səfər Şəhidlər Xiyabanını, Türk şəhidliyi abidəsini və daha sonra Vətən müharibəsində canlarından keçən igid övladlarımızın məzarını ziyarət ilə davam edib.

Övladlarının ələ keçirdikləri qənimətləri görmək arzusunda olan analar Qənimətlər

Parkına ziyarət zamanı qürur və fəxarət hissləri yaşayıblar.

Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarını fəda edən hər bir qəhrəmanımızı öz övladı kimi görən bütün Azərbaycan anaları kimi şəhid anaları da bu müqəddəs yerləri ziyarət etdikcə hüzn, kədər və minnətdarlıq duyurdular.

Dünyada olduğu kimi, ölkəmizdə də hər il oktyabrın 1-i "Beynəlxalq Ahıllar Günü" kimi qeyd olunur. Bu məqsədlə, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin nəzdində regionlarda fəaliyyət göstərən Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzlərinin əməkdaşları (UADM) tərəfindən rayonlarda yaşayan tənha, aztəminatlı ailələrdən olan və sağlamlıq imkanları məhdud ahıl vətəndaşlar ziyarət edilib, onların qayğıları ilə maraqlanılib.

Görüş zamanı ahıllar ziyarətdən məmnun olduqlarını, onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə təşəkkürlərini bildiriblər.

22, 23 aprel 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi və Avropa İttifaqının birgə təşkilatçılığı ilə TAİEX layihəsi çərçivəsində "Pandemiya dövründə uşaqların ailələrdə zorakılıq hallarından qorunmasına dair innovativ təcrübələr" mövzusunda 2 günlük beynəlxalq seminar təşkil olunub. Layihənin məqsədi Komitə nəzdində fəaliyyət göstərən 11 Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzləri tərəfindən uşaq və ailələrə göstərilən xidmətlərin gücləndirilməsi, psixososial işin təkmilləşdirilməsi, xüsusi karantin və sosial izolyasiya dövründə uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə Avropa ölkələrinin qabaqcıl təcrübələrinin öyrənilməsidir.

İsmayilli şəhərində Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzinin yeni binasının açılışı olub. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva açılışda iştirak ediblər.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova bildirdi ki, Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzlərinin yaradılması və inkişafı, yerlərdə icma daxili xidmətlərin və əhali ilə aparılan işlərin səmərəliliyinin artırılması baxımından uğurlu nəticələr verib. Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzi modeli beynəlxalq təcrübədən öyrənilib və yerli vəziyyətə uyğunlaşdırılaraq Azərbaycanda tətbiq edilməyə başlanıb. Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin nəzdində 11 rayonda bu cür mərkəzlər fəaliyyət göstərir. Mərkəzlərin fəaliyyətinin əsas istiqaməti icmada risk qrupundan olan ailələrlə sosial işin aparılmasıdır. Belə ki, mərkəzlərin fəaliyyəti uşaqların internat müəssisələrinə düşməsinin, təhsildən yayınmasının, erkən nikah, məişət zorakılığı hallarının qarşısının alınmasından, yeniyetmələrin və uşaqların təhlükəli yaş dövründə problemlərinin araşdırılaraq, onlarla psixoloji işin aparılması, uşaq və yeniyetmələr üçün asudə vaxtın təşkili və digər sosial problemlərlə bağlı qabaqçalı tədbirlərin görülməsi, eləcə də maarifləndirmə işlərinin həyata keçirilməsindən ibarətdir.

Bildirildi ki, indiyədək bu mərkəzə 10 minə yaxın müraciət daxil olub və bu illərdə 39 min İsmayilli sakini mərkəzin fəaliyyətindən bəhrələnib. Mərkəzin fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq, burada aktiv terapiya, psixoloq, loqoped, ünsiyyət terapiyası, fərdi məşğələ, sensor, sosial iş, kompüter, dərnək, təlim, konfrans otaqları, qadınlar üçün məşğələ otağı, su terapiyası üçün hovuz, asudə vaxtın təşkili məqsədilə ana-uşaq klubu üçün zal və digər otaqlar var. Bundan əlavə, yaxın rayonlardan mərkəzin fəaliyyətindən bəhrələnmək istəyən risk qruplu ailələr üçün müvafiq şərait yaradılıb.

Qeyd edək ki, 2 noyabr 2021-ci il tarixində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən İsmayilli Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzinə media-tur təşkil olunub, media nümayəndələrinin sualları cavablandırılıb, Komitənin fəaliyyət istiqamətləri üzrə müzakirələr edilib.

Rəna Mirzəzadə
AMEA FSI, şöbə müdiri, professor

“GENDER KOMPONENTLƏRİ CƏMİYYƏT GÜZGÜSÜNDƏ”

Ailə dəyərləri, gender fenomeni və milli mədəni-mənəvi ölçülər məsələsi günümüzün aktual problemlərindəndir. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti xanım Mehriban Əliyevanın söylədiyi kimi: “Bizi, gənc nəsli böyükklərin nüfuzunun və davranışının ən yaxşı nümunə olduğu, ailənin hər bir kiçik üzvünə üzərinə düşən məsuliyyəti daşımağı öyrədildiyi böyük və möhkəm ailədəki ab-hava formalaşdırıb” (3).

Ailə cəmiyyətin əsas sosial təsisatının bir qurumu kimi bütün bəşəriyyətin tarixi boyu mövcud olmuşdur. Ailə, müəyyən həddlə öz daxilində məhdudlaşan və bir-birinə bağlı sıx olan vəhdəti, sosial mühit ilə tarazlıqda olmağa cəhd edən birlik, xarici amillər ilə əlaqəli və ya digər vəzifələri olan və eləcə öz üzvlərinin tələbatını təmin edən qurumdur. Gender və ailə dəyərləri ayrı-ayrılıqda nəzərdən keçirilə bilməz, çünki ailə dəyərləri gender rollarından qaynaqlanır. Adətlər, ənənələr yazılmamış qanunlar yəni ailə üçün təyin olunan stereotiplər və ailə institutunun qorunması nəsil-dən-nəsilə, xalqdan-xalqa ötürülərək milli mədəni-mənəvi dəyər normaları ilə möhkəmləndirilmiş və günümüzdə qədər qorunub saxlanılmışdır.

Azərbaycan ailəsi dünyada ən yaxşı sosial institut modelidir. Azərbaycan ailəsi özündə Şərqlə Qərbin mədəni-mənəvi dəyərlərini birləşdirən təsisatdır. Qlobal mentalıq əsrlər boyu cəmiyyətdə cinslərarası qarşılıqlı münasibətlərin-gender amilinin ilkin formalaşdığı ailədə də ictimai-mənəvi deqradasiya təhlükəsindən qorunmanı əxz edib. Azərbaycanda möhkəm ailə institutu var, çox tərəfli iqtisadi inkişaf var, mədəni-mənəvi dəyərlərə hörmət gözlənilir.

Qloballaşma şəraitində ictimai münasibətlərin transformasiyası, milli-mənəvi dəyərlərin dəyişməsi ailə institutuna, valideyn mövqeyinə də təsir göstərir. Ailə həm şəxsiyyətin formalaşması, cəmiyyətdə sosiomədəni mühitin mənəvi hədlərin saflığını qoruyan ümumbəşəri dəyər, ənənəvi irs, əxlaqi norma və sossiumda ictimai qaydaların ötürücüsü funksiyasını daşıyır.

Bu aspektdə ailələr də bəzən dəyişilməyə doğru gedirsə, gender ölçüsü ailədə nələri qoruyur və ya əzirmi ... Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri xanım Bahar Muradovanın fikirləri ilə yanaşsaq ki: “Ailədən gələn dəyərlər nə dərəcədə dövlətin, xalqın və ölkənin nailiyyətinə çevrilə bilər”(4) reallığında problemə nəzər salaq.

Müasir ailə həyatı da müəyyən problemlərlə rastlaşır. Bunları cəmiyyətdən gələn, ailədaxili və bilavasitə sosial-iqtisadi situasiyanın gender xüsusiyyətləri ilə bağlı olan problemlərə bölmək olar. Bütün bu problemlər bir-biri ilə əlaqəlidir və onların kəskinliyini azaltmaq üçün ailədə dəyərlərin prioritetliyi, kişi və qadınların ailə həyatı məsələlərində mövcud milli qanunvericiliyə və əxlaqi-etik dəyərlərə riayətin gender ölçüsünün təmin olunması vacib şərtədir. Hüququn bütün sahələrindən fərqli olaraq “Ailə hüququ”nda münasibətlərin əksəri adət-ənənələr və əxlaq normaları ilə tənzimlənir, müəyyən norma çərçivəsində nizamlanır. Ailə ata-ana, uşaqlar, baba-

nənələrdən və yaxın qohumlardan ibarət olub, bir yerdə yaşayan insanların məcmusudur. Ailə nikah münasibətlərindən yaranan ailə hüququ isə ailə üzvləri arasında olan münasibətləri ictimai münasibətlərdən ayıraraq qanunlarla tənzimləyir.

- Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 17-ci maddəsində deyilir ki: "Cəmiyyətin əsas özəyi kimi ailə dövlətin xüsusi himayəsindədir" və "Uşaqların qayğısına qalmaq və onları tərbiyə etmək valideynlərin borcudur". Göründüyü kimi, Konstitusiyada ailədə gender ölçüsü təsbit olunub və məsuliyyət hər iki valideynin (ata və ana) üzərinə qoyulubdur. Ailə tərbiyəsi mənafeyyətin formalaşmasının əsasıdır. Bəzən uşaqların tərbiyəsi əsasən qadının qayğısı olmuş, kişilərin isə bu işdə rolu sanki yalnız maddi tərəf-ailəni dolandırma missiyasıdır.

Ailə hüququna görə nikah qadın və kişi arasında könüllülük əsasında, ailə qurmaq üçün müvafiq orqanlar tərəfindən rəsmi qeydə alınan müqavilədir. Gender elmində bu gender ailə müqaviləsidir. Qanunvericilik nikah münasibətində olmayan ailə üzvləri arasında münasibətləri ailə hüquq münasibəti hesab etmir və bu qrupdan olan şəxslərin hüquq və vəzifələri hüququn digər sahələrinin normaları ilə tənzimlənilir.

- BMT-nin "Qadınlara qarşı ayrı-seçkiliyin bütün formalarının ləğv olunması haqqında" Konvensiyasında ailə rifahında valideynlərin rolu qeyd olunur. Diqqətə yetirilir ki, ailədə və uşaqların tərbiyə olunmasında ayrıca analığın və hər iki valideynin gender rolu –yəni sosial rolu əsasdır, çünki bu kişi və qadının, eləcə də bütövlükdə ailə üzvlərinin birgə məsuliyyətini tələb edir. Kişi və qadın arasında ailədə tarazlığa-gender mədəniyyətinə nail olmaq üçün həm kişinin, həm də qadının ailədə və cəmiyyətdəki ənənəvi rolunun da yenilənməsi, zamana uyğun formalaşması gərəkdir.

- Azərbaycan Konvensiyanın icrasını öhdəlik kimi üzərinə götürübdür. Ölkədə ailə və uşaqlara, gender problemlərinə dair çoxsaylı qanunlar qəbul olunub. Uşaqların şəxsiyyət kimi formalaşmasında, onların tərbiyə olunmasında, hüquqlarının qorunmasında, ailədə maraqların, mövcud dəyər və ənənələrin harmoniyasında yeni gender mədəni modeli valideynlərin bərabər hüquq və vəzifələrini nəzərdə tutur. Ailədə kişi və qadının yeri yəni, gender mədəni rolu təbiət və cəmiyyət tərəfindən təyin olunmuş funksiyaları, onların ailə vəzifələrini təşkil edirsə, bu hallar içində mədəni-mənəvi, etik-tərbiyəvi dəyərlərin aşınmadan qorunması da əsas vəzifə hesab edilir.

- Ailə üzvləri qarşılıqlı sürətdə biri-birindən asılıdırlar. Bir nəfərin davranışında baş verən hər hansı bir müsbət və ya mənfi dəyişiklik, ailənin digər üzvlərinin yaşam tərzində dəyişikliyin yaranmasına səbəb olur.

Ailə münasibətlərinin yeni modeli hər iki valideynin ayrı-seçkilik edilmədən ictimai – istehsal fəaliyyətinə şərait yaratmağı və ailədə hər kəsin tamhüquqlu üzvü olmasını təmin etməyi nəzərdə tutur. Bunun üçün ailədə hər kəsə həm təhsil, həm də əmək sahəsində realizə etmək imkanı yaradılmalıdır. Bu dəyişikliklər patriarxat siyasəti gender mədəni dəyəri ilə əvəzləyər.

- Ailə quruluşu nikaha daxil olma və ailəni qoruyub saxlamaq problemi əsasdır. Bu gün bu problemlər cərgəsində "nəsil artırmaqla" yanaşı, daha bir məsələ – ailə büdcəsini tənzimləmək və ailə gəlirlərini bölüşdürmək, belə desək-gender büdcəsi məsələsi də aiddir. Eyni zamanda, nəinki mənafeyyət, bütövlükdə milli dəyərlərin qorunması da ilkin olaraq ailədə formalaşır. Bu da ailədə gender mədəniyyəti, qarşılıqlı ünsiyyət, hörmət, nizamdan yaranır.

- Ailədə patriarx baxışlar, ər-arvad, valideynlər-uşaqlar arasında bəzən də anlaşılmazlıqlara səbəb ola bilər. Ailədə belə desək, bəzən də formalaşmış ənənə, dəyərlər uşaqlarda anaya, ananın professional fəaliyyətinə yardımçı olma hissini aşılamağa kömək göstərmir, bu isə ailədə qadınlar (ana, bacı, gəlin, nənə və s.) üçün əlavə çətinliklər yaradır. Günahkar qadın sayılır, Ata-baba-oğul isə sanki tərbiyə-təlimdə "azaddır", "müstəqilliyə" malikdir. Deməli gender təhsili də orta məktəbdən aşılanmalıdır.

- Cəmiyyətdə ailə nüfuzunun gender tarazlığında qorunub saxlanması üçün BMT ailə münasibətlərinin modelini təklif edir. Konvensiyanın 5-ci maddəsinə görə "iştirakçı-dövlətlər kişilərin və qadınların sosial və mədəni davranışı modelini dəyişdirmək, cinslərdən birinin üstünlüyü, kişi və qadın rolunun stereotiplərinə əsaslanan xürafat və ənənələrə son qoymaq üçün müvafiq tədbirlər görməlidirlər" kimi göstərilir.

- Ailədə şəxsiyyətlərarası münasibətlərdə gender stereotipləri mövcuddur. Hər ailənin öz qanun və funksiyaları vardır və bu funksiyaların çoxunu da bəzi ailələrdə qadın icra edir. Qadının ailədə əsas vəzifəsi reproduktiv funksiyasıdırsa, bu ona təbiət tərəfindən təyin edilmişdir. Məhz bu funksiya onun ailə qayğılarının əsasını təşkil edir, cəmiyyətdə yerini və rolunu müəyyənləşdirir. Qadının reproduktiv funksiyası təbii bioloji prosesdir, onun icrasında həm qadın, həm də kişi iştirak edir. Uşaq doğumu sosial şərtlidir, yəni gender sosiallığıdır, çünki həm ailə, həm də cəmiyyətlə bağlıdır.

Gender tarazlığı mətnində əməyin bölüşdürülməsi nikahda olan ər-arvad arasında qarşılıqlı kömək-yardım hissi mətnində yaranır. Ailə-məişət-ev qayğılarının həyata keçirilməsində müştərək şəkildə iştirak etmək, gender ölçüsünün tərkibidir. Gender nöqteyi-nəzərlərindən kişilərin təsəvvürləri patriarxal olduqda, onlar ev işləri ilə məşğul olmaqdan narazı olurlar. Qadınlar da mühafizəkar təsəvvürlərə malik olduqda, kişilərin ev işləri ilə məşğul olmasına mənfi münasibət bəsləyirlər ki, bu da ailədə gender deqradasiyasıdır.

Gender-fərqlində ailə dəyərlərinin bir mühüm obyekt, nikah münasibətlərində olan fərqlər tərəfindən həyat yoldaşlarının sosial-iqtisadi nailiyyətlərinin öz nailiyyətləri kimi qəbuludur. Ailədə birinin yüksək gəlir əldə etməsi, bəzən də ailə üzvləri arasında yaranan söz-söhbətə, münaqişələrə də səbəb olur və ailə həyatında gender disbalansı pozulur. Ailənin hər bir üzvü ənənəvi vəzifələrini yerinə yetirdikdə isə, ailə həyatında gender rollarının yüksək səviyyəsi müşahidə edilir.

- Ailə dəyərində gender əsaslı zorakılığa aid olan əsas səbəb patriarxal düşüncədir. Çünki bəzən kişilər ailədə qərarların qəbul edilməsinə nəzarət edir, qadınlar isə bu hüquqlardan kənarda qalır. Bəzən, hətta nüfuzlu peşəyə və ali təhsil səviyyəsinə malik olan qadınlar da gender əsaslı zorakılığın qurbanları olurlar.

- Ailədə reproduktiv funksiyanın yerinə yetirilməsi qadının sağlamlığı ilə sıx əlaqəli və hamiləliyin dayandırılması isə qadın xəstəlikləri, doğuşla bağlı digər fəsadların yaranmasına səbəb olur. Bir çox hallarda buna global xarakter almış Covid-19 pandemiyası və ekoloji problemlər də səbəb olur.

- Ailə dəyərlərinin gender harmoniyasında əsas funksiyası uşaqların tərbiyəsidir. Yeni modellərin yaranması, onlayn təhsil forması, körpələrin "ağıllı telefonla" tərbiyələndirilməsi bir növ "dəbə" keçmişdir. Praktiki olaraq uşağın erkən yaşlarda tərbiyəsi ailədə əsasən internet önündə, müxtəlif yad təsirli filmlərlə böyümə çərçivəsində baş verir. Bu da uşağa sanki məqsədyönlü "internetlə böyümə" aşılایır və zərərli sosial-mədəni təsiri yaradır. Tərbiyə etik-mənəvi dəyərdir və bu funksiya şüurlu yanaşma, müxtəlif emosiyalar (gülüş, ağlama, danlaq, tərif və s.) uşaqlara şəxsi nümunə, valideyn qayğısı və s. üsulları tələb edir. Valideynlər uşaqların tərbiyəsində vacib rol daşıyırlar, uşaqlar sosial və iqtisadi problemlərdən kənar tutulmalı, zorakı hallardan qorunmalıdır. Belə olduqda isə ailədə dəyərlərin aşınmasına da yer qalmaz.

- Ailə büdcəsinin sərfəli mənimsənilməsində valideynlərin qoşa-gender anlaşması mətnində davranması, ailənin bərabər bölüşmə, bərabər qərarlar vermə kimi gender deqradasiyası iqtisadi funksiyalarını təşkil edir. Bu funksiyanın kökündə ailənin maddi təminatı, həddi-buluğa çatmamış və hələ yaşına görə əmək qabiliyyəti olmayan uşaqların da sosio-iqtisadi müdafiəsi durur. İqtisadi funksiyaların icrası da ailə büdcəsini ailədə gender ölçüsü fonunda məhz valideynlərin qarşılıqlı anlaşma ilə bölməsindən çox asılıdır. Ailədə təsərrüfat – məişət funksiyaları da əsasən gender ölçülü olub, hərə öz payına düşən işi bölüşməli və bütün bunlar ailə dəyərlərini qoruyur. Ailə qorunursa, demək dəyərlər normallaşır, mənəviyyat aşınmadan xilas olur.

-İnsanlar əsasən ailə-məişət mühitində yetişir və yaşayırlar. Ev-ailə idarəetmə funksiyasında əsas forma uşaq tərbiyə etmək, yaşayış üçün zəruri olan vasitələri əldə etmək, həm də gələcək nəsillərə cəmiyyətdə produktiv fəaliyyət üçün zəmin yaratmaqdır. Ev-ailə idarəetməsi gender mədəni tərbiyəsinin, gender təhsili-bilik, bacarıq və sosial gözləmələrin, yəni gender rolunun yeni nəsə ötürülməsi üçün bir özəkdir. Bu ailədə valideynlərin sosial statusunda öz əksini tapır, valideynlərdən uşaqlara ötürülən professionalıq hazırlığa, ictimai davranış münasibətlərinə təsir göstərir.

- Həyat fəaliyyətinin müxtəlif sahələrində ailə üzvlərinin davranışının gender mənəvi reqlamentasiyası olmalıdır. Ər-arvad, valideyn-uşaq, yaşlı nəsil nümayəndələri arasındakı münasibətlərdə məsuliyyət hissi - ailədə ilkin sosial nəzarət funksiyasını da valideynlər - hər iki tərəf gender fərqi yaratmadan aparmalıdırlar. Ailədə birgə yaşayış qaydaları pozulduqda, məhz onda hüquqi və qanuni prosedurlar, müəyyən sanksiyaların icrası həyata keçirilir. Odur ki, ailədəki mühit, valideyn nüfuzu və uşaqların düzgün tərbiyəsi statusundan-ailənin gender mədəni ölçüsündə idarə edilməsi funksiyasının icra effektivliyindən asılıdır.

- Ailədəki funksiyalardan biri də asudə vaxtın təşkilinin icrasıdır. Asudə vaxt – boş-bekar vaxt ötürülməsini istisna edən fəaliyyətin dəyişdirilməsidir. Rus pedaqoq alimi K.D.Uşinskinin sözlərinə görə “əgər insan asudə vaxtda nə ilə məşğul olacağını bilmirsə, onda onun başı, ürəyi və mənəviyyəti korlanır”. Asudə vaxt funksiyası boş vaxtın səmərəli istifadəsini təşkil etməyi, mənəvi ünsiyyəti, ailədə onun üzvləri arasında gender sosiallığın qorunub saxlanmasını nəzərdə tutur. Asudə vaxtın təşkili sosial funksiyadır, ailə qarşısında mədəni-mənəvi borcdur, çünki ailə daxili dəyər münasibətlərinin qorunaraq möhkəmləndirilməsinə xidmət edir. Bəzən də ailələrdə bu funksiyaya az diqqət yetirilir, əsasən də atalar ona, demək olar ki, az əhəmiyyət verir, ailə-uşaq mədəni tərbiyəsinə (birgə filmə baxmaq, gəzintiyə getmək, kitab oxumaq və s.) vaxt ayırmır.

- Müasirləşmə və ailədə gender zəminində valideynlərin çoxfunksionalıq rolu, çoxsaylı ailə qayğıları, mədəni-mənəvi dəyərləri aşınmadan qorumaq həm nəzəri, həm də əməli aspektdə onun mövqeyini təyin edən, eqalitar nəzəriyyəni real həyatda tətbiq etməyə şərait yaradan milli mədəni-mənəvi idarəçilik mexanizmi yaradılmasına bir yoldur. Yəni:

a) Ailə dəyərləri funksiyalarının çoxşaxəliliyi ilə yanaşı, onların gender ölçüsündə hüquqi tənzimlənməsi məsələsi də mühafizə olunmalıdır.

b) Ailə qanunvericiliyində gender bərabərliyi sahəsində zaman-zaman dəyişikliklər aparılır və gender assimetriyasının aradan qaldırılmasının tənzimlənməsi normativ aktlarla nəzərdə tutulur.

- Postmüharibə və Covid-19 pandemiyası şəraitində hər bir ailə öz üzvlərinin sağlamlıq qayğılarının öhdəsindən gəlməsi üçün Azərbaycan dövləti böyük səylər göstərir.

Beləliklə, ailə dəyərləri gender ölçüsündə nəzərdən keçirilərkən ən vacib ailədə qarşılıqlı hörmət, qarşılıqlı anlaşma, böyük-küç münasibətlərində əxlaqi-etik normalara riayət, övladlara ailədə cinsinə görə (qız və ya oğlan) fərq qoyulmaması, baba-nənəyə qayğı-diqqətin hər bir ailə üzvü tərəfindən qorunması, ictimai davranış qaydalarının uşaqılıqdan ailədə öyrədilməsi, ailədə gender mədəni rolların düzgün bölüşdürülməsi, birinin daha çox yüklənməsi, digərinin ailədə asudəçiliyinə şərait yaradılmaması, istənilən neqativ və ya pozitiv situasiyada ailədə tolerantlığın qorunması, hər bir ailə üzvünün hüquqlarına digərinin anlaşılıqlı yanaşması, yad ünsür, stereotiplərdən qorunma, ümumilikdə, Ailədə Gender Həmrəyliyi tarazlığının hişz olunmasının gözlənilməsidir. Gender təhsili, gender mədəniyyəti Ailə dəyərlərinin paradiqması olmalıdır.

Fikrimi ulu öndər Heydər Əliyevin “Biz çalışmalıyıq ki, gənclərimiz Azərbaycan xalqına xas olan mənəvi, milli ənənələr əsasında tərbiyə edilsinlər”(1) və Prezident İlham Əliyevin “II Qarabağ müharibəsi haqqında həqiqətlər gənclərimizin tərbiyə işində də ön planda olmalıdır”(2) kəlamları ilə yekunlaşdırıram.

**Gündüz İSMAYILOV,
Dini Qurumlarla İş üzrə
Dövlət Komitəsinin sədr müavini**

"AİLƏLƏRİN QORUNMASINDA DİNİ-MƏDƏNİ DƏYƏRLƏRİN ROLU"

Bəşər tarixi qədər qədim anlayış olan ailə hər bir cəmiyyətin kiçik, özünəməxsus ənənələrə sahib və fərqli şəkildə formalaşan modelidir. Bu baxımdan, cəmiyyətin sağlam təməllər üzərində qurulmasında ailənin rolunun yüksək olması birmənalıdır. Çünki yaradılış etibarilə sosial varlıq olan insan hər zaman ona müəyyən dəyərlər qazandıran, özünə daha yaxın hiss etdiyi digər insanlara ehtiyac duyur, onların çevrəsində özünü təhlükəsizlikdə hiss edir. İnsan məhz ailədə öz sosial məsuliyyətini, davranış qaydalarını öyrənir, tərbiyələnir.

Ailənin cəmiyyətin və dövlətin tərəqqisində oynadığı rolu mütəfəkkirlər, sosioloqlar da təsdiqləmişlər. Onlar insanın şəxsiyyət kimi yetişməsində, sosiallaşmasında, xalqın milli-mənəvi keyfiyyətlərinin gələcək nəsillərə ötürülməsində ailəni lokomotiv hesab edirlər. Məsələn, tanınmış amerikalı sosioloq Tolkot Parsonsun fikrincə, ailə sosiumun stabilliyini təmin edən altsistemdir: "Ailə digər sosial altsistemlər və strukturlarla münasibətlər qurmaq üçün dəqiq, eyni zamanda, şəxslərarası sabitliyin dinamikasının və integrativ tendensiyaların qorunması istiqamətində təsirli əlaqələr yaradır". Fransız sosioloq Ogüst Kont isə deyirdi ki, ailə ənənələrin, keçmiş nəsillərin təcrübəsinin qoruyucusu və ötürücüsüdür. Fərd ailədə sosiallaşır, bəşəriyyətə uğurla xidmət etmək üçün zəruri olan keyfiyyətləri əldə edir, təbii fərdiyyətçiliyi aradan qaldırır, "başqaları üçün" yaşamağı öyrənir. O, eyni zamanda, nəsillər arasında mehriban münasibətlərin ictimai müvazinətini, daşıyıcıları yaşlılar və gənclər olan ənənələrlə novatorluq arasında tarazlığı qoruyub saxlayır.

Cəmiyyət həyatının təməlini təşkil edən ailə dəyərlərini formalaşdıran əsas element, şübhəsiz ki, dini-mədəni dünyagörüşüdür. Əsasən, bir toplumun üzlərinin özlərindən əvvəlki nəsillərdən aldıkları və özündən sonrakı nəsillərə ötürdükleri bu dünyagörüşü, ortaqlar dəyərlər o toplumun mövcudluğunu qoruması baxımından da əhəmiyyətlidir.

Ümumiyyətlə, bütün dünya dinləri üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən ailə dini həyatın mərkəzi olaraq qəbul edilir. Din ictimai nizamı qorumaqda ən vacib vəzifələrdəndir. Bu səbəbdən tarix boyu din ilə ailə arasında sıx əlaqə olmuşdur. Dini dəyərlərin qorunmasında ailənin rolu kifayət qədər böyükdür. Ailənin qorunmasında da dinin böyük təsiri var. Elə buna görə də hər iki institut mövcudluğunu qorumaq üçün bir-birinə müəyyən dərəcədə ehtiyac duyur. Demək olar ki, bütün dinlər çoxalmanı təşviq etmək və boşanmanın qarşısını almaq üçün həm ailəni qorumağa, həm də ailənin vasitəsilə dinin davamlılığını təmin etməyə çalışmışlar. Hər hansı dinə mənsub bir ailədə doğulan fərd həmin dinin üzlərinin artması və onun mövcudluğunun davam etməsi üçün fürsətdir. Bu baxımdan ailə fərdin şəxsiyyət kimi yetişməsində, eyni zamanda, sevgi, hörmət, itaət, birlik, fədakarlıq kimi cəmiyyətin gözlədiyi dini və əxlaqi davranışların formalaşmasında həlledici rol oynayır. Çünki özlərinə hər zaman valideynlərini nümunə seçən uşaqlar onların tərbiyələndirdiyi şəkildə böyüyür və onların aşladığı dini-əxlaqi dəyərlərlə tərbiyələnilirlər. Proses uşaqların yetkinlik

yaşına çatmasına və şəxsiyyət kimi formalaşmasına qədər davam edir. Bu səbəbdən bütün dinlərdə olduğu kimi, İslam dini üçün də ailə institutu həyatı əhəmiyyət kəsb edir. Bütün dinlər uğurlu cəmiyyət qurmaq üçün vacib olan ailə institutunu qorumağa və ər-arvad münasibətlərinin sağlam prinsiplər üzərində formalaşdırılmasına çalışır. Bunun üçün ailə üzvlərinin bir-biri, həmçinin qohumlar və toplum qarşısındakı hüquq və vəzifələrini müəyyənləşdirən prinsiplər mövcuddur. İslam dini isə bu prinsipləri daha da inkişaf etdirərək insanların həyat tərzinə çevirməklə gündəlik yaşamı əxlaqi prinsiplər çərçivəsində təşkil etməyi qarşısına məqsəd qoyur. Bu din geyimdən tutmuş yeyib-içməyə, davranışlardan adət-ənənələrə, iqtisadi problemlərdən elm və sənətə, qisası, dünyaya göz açandan ölümə qədər bir çox sahədə insanın yaşam tərzini müəyyənləşdirir. Bu mənada insanın özünə həyat yoldaşı seçmək, evlilik mərasimi, ailənin başçısı, uşağa ad qoyulması, ər-arvad münasibəti, uşağın tərbiyələndirilməsi və s. məsələləri tənzimləyir. Ancaq fərdlərin ailədəki rolları yaşadıkları dövrün şərtlərinə görə dəyişir. Bu gün ailə üzvlərinin rolları, xüsusən də ər-arvad münasibətləri əvvəlki kimi kəskin şəkildə ayrılmamışdır. Son zamanlar qadınların cəmiyyət həyatında hər zamankından daha çox iştirak etməsi rollarda əhəmiyyətli dəyişikliklər olduğunu göstərir. Çünki ənənələr sabit deyil, o da canlı orqanizm kimi, zaman keçdikcə dövrün tələblərinə uyğun olaraq dəyişməyə məhkumdur. Bəzən isə bu dəyişikliklər ailə institutunun ilkin formasına da xətər yetirir, təməl daşlarını tərpədir, nəticədə yeni problemlər meydana çıxır.

Təəssüf ki, müasir dünyada insan hüquqlarının qorunması prioritet məsələ hesab olunsa da, gender problemi hələ də gündəm məsələsi kimi qalmaqdadır. Bu problem təkcə inkişaf etməkdə olan ölkələrdə deyil, eyni zamanda, demokratik dəyərlərin bərqərar olduğu Qərbdə də aktualdır. Ancaq sözügedən problem inkişaf etməkdə olan və xurafata meyilliliyi ilə seçilən cəmiyyətlərdə daha çox nəzərə çarpır. Ən pisi də odur ki, əksər hallarda bunun səbəbi kimi din və milli-mənəvi dəyərlər göstərilir.

Bəzilərinin fikrincə, hansı dinin mənsublarının üstünlük təşkil etməsindən asılı olmayaraq, dini ehkamlardan irəli gələn xüsusiyyətlərin güclü olduğu ölkələrdə qadın-kəşi bərabərsizliyindən qaynaqlanan problemlər labüddür. Çünki istər İslam, istər Xristianlıq, istərsə də digər dinlərin ehkamlarında qadınla kişinin bərabərsizliyinə şərait yaradan zəmin var. Bu baxımdan əksər hallarda insan hüquqlarının qorunması məsələsi dini ehkamlarla qarşı-qarşıya qoyulur. Nəticə isə ürəkaçan olmur. Halbuki dinlər nəinki gender probleminin həllinə mane olur, əksinə, bu problemin həllində maarifçilik işi aparmaq baxımından dini dəyərlərdən istifadə etmək mümkündür. Ona görə ki, bütün dinlərin, xüsusilə səmavi dinlərin mahiyyətində kişi və qadın olmasına fərq qoyulmadan insanı ucaltmaq, kamilləşdirmək və varlıqların ən üstünü etmək məqsədi dayanır.

Qarşısına bu cür humanist məqsədlər qoyan dinlərin insan haqlarını, daha konkret desək, qadın hüquqlarını məhdudlaşdırdığını və ya buna zəmin yaratdığını düşünmək doğru deyil. Ümumiyyətlə, dinləri insan hüquqları anlayışı ilə qarşı-qarşıya qoymaq, bunları bir-birinə zidd anlayışlar kimi qələmə vermək və ya dini ehkamların insan haqlarının bərqərar olmasına maneçilik törətməsini iddia etmək olduqca təhlükəli tendensiyaadır. Əksinə, müasir demokratik dəyərlərə dini dəyərlərin tərkib hissəsi kimi yanaşmaq, ən pis halda isə onları maksimum həddə uzlaşdırmaq lazımdır. Çünki tarixi təcrübə göstərir ki, dinsiz cəmiyyət mümkün deyil və din müasir dövrün tələbləri ilə nə qədər uzlaşdırılsa, cəmiyyətin inkişafı bir o qədər sürətli gedəcək.

O da məlumdur ki, dinin sıxışdırıldığı cəmiyyətlərdə xurafatın olması, daha doğrusu, dinin yerini xurafatın tutması qaçılmazdır. Bu isə cəmiyyətin mənəvi cəhətdən aşınması və cəhalət girdabına yuvarlanması deməkdir. Unutmaq olmaz ki, din cahillərin əlində xurafat, alimlərin əlində isə xurafata qarşı ən güclü silahdır. Əgər bir cəmiyyətdə dinə münasibəti cahillər formalaşdıracaqsa, orada din xurafat kimi görünəcək və ən təhlükəlisi də elə budur. Çünki bu, gələcəyin və gələcək gəncliyin indidən itirilməsi deməkdir.

Təəssüf ki, qadın-kəşi hüquqlarının bərabərsizliyindən danışılarda dinlər arasında İslamın adı daha çox hallandırılır. İslam dininin qadınların hüquqlarını məhdudlaşdırdığını iddia edənlərin ən böyük problemi, fikrimcə, konkret məqamları nəzərə almamalarıdır. Halbuki dinlərin, bu halda konkret olaraq İslamın hər hansı məsələyə münasibətindən danışdıqda bu dinin meydana çıxdığı dövrün, həmin məsələ ilə bağlı qoyduğu hökmlərin səbəb və mahiyyətinin nəzərə alınması mütləqdir. Qurani-Kərimdə dəfələrlə Allahın hər şeyi cüt yaratdığı və özünəxas vəzifələri baxımından nəslin davam etdirilməsi üçün onların hər birinin vacibliyi xatırlanır. "Rum" surəsinin 21-ci ayəsində belə buyurulur: "Sizin üçün onlarla ünsiyyət qurasınız deyə öz cinsinizdən zövcələr xəlf etməsi, aranızda (dostluq) sevgi və mərhəmət yaratması da Onun qüdrət əlamətlərindəndir". "Bəqərə" surəsinin 187-ci ayəsində isə kəşi ilə qadının bir-birini tamamladığı vurğulanır. Bu baxımdan İslama görə, qadınla kəşinin qarşılıqlı olaraq bir-birinə nəzarət etməsi, qoruması onların xeyrinədir. "Qurani-Kərim" in bununla bağlı kəşilərə verdiyi tövsiyə olduqca düşündürücüdür: "Onlarla gözəl rəftar edin. Əgər onlara nifrət etsəniz, (dözün). Ola bilsin ki, sizdə nifrət doğuran hər hansı bir şeydə Allah (sizdən ötrü) çoxlu xeyir nəzərdə tutmuş olsun" ("Nisa" surəsi, 19).

Ailə institutunun təməl daşlarından biri də valideyn-övlad münasibətləridir. Hər bir etnik, sosial və dini qrupda bu münasibətlərin xüsusi statusu vardır. Belə ki, ata-anaya hörmət və ehtiram, ailənin gələcək davamçısı kimi övlada verilən təlim və tərbiyə ümumilikdə ictimai quruluşa təsir göstərən mühüm amillərdəndir. Səməvi dinlərdə valideynə hörmət və övlada münasibət əxlaqi-didaktik mövzular arasında ön sıralardadır. Yəhudiliyin 10 əmrindən beşincisi "Atanıza və ananıza hörmət edin ki, Allahınızın sizə verdiyi torpaqda uzun ömür sürəsiniz" şəklindədir ("Tövrat", "Çıxış"/"Təsniyə", 12: 1-26). "Sənə həyat verən atana qulaq as, Birçəyi ağarib deyə anana xor baxma" ("Tövrat", "Məsəllər", 23:1-35). "Rəbbin yalnız Ona ibadət etməyi və valideynlərə yaxşılıq etməyi (onlara yaxşı baxıb gözəl davranmağı) buyurmuşdur. Əgər onların biri və ya hər ikisi sənə yanında (yaşayıb) qocalığın ən düşkün çağına yetərsə, onlara: "Uf!" belə demə, üstlərinə qışqırıb acı söz söyləmə. Onlarla xoş danış! Onların hər ikisinə acıyaraq mərhəmət qanadının altına salıb: "Ey Rəbbim! Onlar məni körpəliyimdən (nəvazişlə) tərbiyə edib bəslədikləri kimi, Sən də onlara rəhm et!" – de." ("Qurani-Kərim", "İsra" surəsi, 23-24).

Yuxarıda sadaladıqlarımız bir daha göstərir ki, həm ailənin, həm də dini dəyərlərin qorunması üçün bu iki institut bir-birindən asılıdır, bir-birinə möhtacdır. Belə ki, dinlər ailənin sağlam təməllər üzərində qurulması, ailə üzvləri arasında qarşılıqlı hörmət və anlayışın yaradılması üçün bir sıra əsaslar müəyyənləşdirmişdir. Məhz dinlər tərəfindən müəyyən edilmiş bu əsaslar ailədaxili problemlərin qarşısının alınmasında və həllində zireh rolunu oynayır. Sosioloqlar da belə hesab edirlər ki, sözügedən prinsiplər ər-arvad, valideyn-övlad münasibətlərinə sevgi, sayğı, bağışlama, tolerantlıq kimi xüsusiyyətləri aşılamaqla xoşbəxt ailə ortamının yaranmasına böyük töhfə verir. Əslində, ailəmizin də, dinimizin də gələcəyi bizdən asılıdır. Əgər ailəmiz sağlam olsa, dinimiz də sağlam olacaq, dinimiz sağlam olsa, ailəmiz də möhkəm olacaq. Bu mənada cəmiyyətimizin gələcəyi bu iki dəyərə necə yanaşmağımızdan asılıdır.

Mehriban Zeynalova
Təmiz dünya İB sədri

**“DƏSTƏK MEXANİZMLƏRİNİN
FORMALAŞMASINDA VƏTƏNDAŞ CƏMİYYƏTİNİN ROLU”**

İllər öncə, bir xanım bizə müraciət etmişdi. O, müraciətə təkləməmişdi... bir tərəfində anası, digər tərəfində isə qardaşı dayanmışdı. Xanım təhsilli, dilli-dilavər, ekranlara baxanların bəlkə də güc simvolu bildiyi tanınmış bir xanım idi. Boşanmaq istəyirdi...

Söhbətə başlayanda artıq vəziyyəti anlamışdım. Müraciətə baxmayaraq, xilas özü inkar edirdi. Zənnimdə yanılmadım. Müzakirələrdən sonra, gedim bir az düşünüm “dedi”. Növbəti dəfə yenə gəldi. Bu dəfə tək idi. Təkrar söhbətləşdik. Azacıq dəyişiklik müşahidə edilsə də, hiss edilirdi ki, yenə tərəddüddədir. Lakin, tərəddüdə baxmayaraq boşanmaq istədiyini bildirdi. Biz qanunun bütün imkanlarından bəhrələnib, işi məhkəməyə verdik. Sübutlar, hətta gələcək üçün təminatlar perspektivi olan məhkəmə prosesinin üçüncü iclasında, ondan zəng gəldi “bağışlayın biz barışdıq”...

Yalnız iki ildən sonra boşanma qərarı qətiləşdi, boşanma baş verdi. Lakin artıq, bir çox imkanlar (iqtisadi) itirilmişdi. Yazdığım əhvalat yeganə hadisə deyil, belə hadisələr yüzlərlə, bəzən minlərlə olur...

Zorakılıqla mübarizə çətin prosesdir. Biz əksər vaxt, qanunlardan, xidmətlərdən, münasibətlərdən şikayətlənirik. Əlbəttə, hər hansı bir ölkədə məişət zorakılığı mövcuddursa, demək onun qarşısını almaq üçün qanunlar və xidmət paketləri mütləq olmalıdır. Lakin, bütün bunlardan əvvəl zorakılıqla mübarizə üçün şəxsin özünün zorakılığı dərk etməsi və ondan xilas olmaq arzusu ən öndə dayanan məsələ olmalıdır. Beynəlxalq təcrübədə zorakılığa məruz qalmış şəxslərin vəziyyəti, 5 mərhələli cədvəllə müəyyən edilir. Bu nə üçün edilir... Çünki zorakılığa məruz qalmış şəxslər dəstək üçün dəfələrlə müraciət etsə də, əksər vaxt zorakılıqdan xilas üçün qərar qəbul edə bilmir. Onlar travmatik vəziyyətdə eyni sualları təkrar-təkrar verir, xilas olmaq istədiklərini bildirir. Lakin...

Mütəxəssislər belə hallarda, beş mərhələli cədvəllə şəxsin xilas istəyinin hansı faiz səviyyəsində olmasını müəyyənləşdirir. Şəxs zorakılıqdan xilas olmaq istəyirmi, yaxud ona hansı səviyyədə hazırdır. Bəzən zorakılıqla mübarizə aparan tərəflər, müraciətlərə həssas olsa belə, şəxs özü bu prosesə hazır deyilsə, zorakılıqdan xilas etmək üçün mütləq şəkildə onun zorakılığı dərk etməsi, ən əsası isə xilas hissini formalaşdırmaq vacib amildir.

Diqqətinizə qeyd etdiyim 5 mərhələni təqdim edirəm:

- Qurban bilmir ki, o qurbandır (dərkətmə%, xilas hissisi%) - “mən onunla xoşbəxtəm”, “o mənə qarşı çox mərhəmətlidir, hər şeyin günahkarı mənəm”, “münasibətlərin alınmamasında günahkar özüməm”, “o həmişə haqlıdır”, “qadın günahın özüdür”, “acıqlıq alışıqlığı”, “daimi əməllərində utanc və günah hissini görməsi”;
- Qurban bilir ki, o qurbandır, lakin hesab edir ki, hər iki tərəf günahkardır (ayılma mərhələsi) (dərkətmə 50%, xilas hissisi 0%) - “hər ikimiz günahkarıq”, “görəsən ayrılısam necə olar”, “Hisslər və sevgi asılılığı (bağlılıq)”, “nəyisə dəyişə bilmək ümidi”,

“təkliddə nəyinsə öhdəsindən gələ bilməmək qorxusu”, “qisas alacağından qorxu hissi”, depressiya – “qala da bilmirəm, gedə də bilmirəm”, “özünə hörmət hissinin yox olması, ikrah və nifrət”;

- Qurban kimin günahkar olduğunu dərk edir (gözün açılması) (dərk etmə 100%, xilas hissi 50%) – qurban artıq kimin günahkar olduğunu anlayır, sevgi keçir, Stokholm sindromu keçir, güclü kədər hissi var, qəzəb və narahatlıq, öz haqqlarını tələb etmək, hakimiyyətin yenidən bölüşdürülməsi, ayrılmaqla bağlı qərarı qəbul edir;

- Qurban münasibətlərdən azad olur (dərk etmə 100%, xilas hissi 80%) – artıq vicdanı bütün günahlardan azad edilmiş halda azadlığa qovuşma, siz təcavüzkardan uzaqlaşib müstəqil yaşayırınsınız, rahat nəfəs alıb, həyatdan zövq alırsınız, lakin, fikrinizin 20%-i onunla bağlı məşğuldur. Hərdən tərəddüdlər olur. Onun yeni qurbanına qarşı, nifrət, qəzəb və paxıllıq hissiniz oyanır;

- Qurban zorakılığın təsirindən azaddır (dərk etmə 100%, xilas hissi 100%) – öz həyatının qurucusuna çevrilir, özünü qiymətləndirmə bərpa olunmaqla yanaşı, əminlik hissi və enerji qaydır. Qərarlara və əhvalına keçmiş təcavüzkar müdaxilə edə bilmir. Artıq şəxsə qarşı biganəlik şkalası formalaşır. Toksik (təcavüzkar) adamları müəyyən edə bilir. Beşinci mərhələyə çatan insanlar təcavüzkara qarşı qisas hissində yaşamır. Onlar düzgün seçim etmədiklərini dərk edirlər. Yeni yanaşmada düzgün seçimin əhəmiyyətini artıq dərk etmiş olurlar.

Qeyd edilən beş mərhələ üzrə şəxsin vəziyyətinin qiymətləndirilməsi adətən məişət zorakılığı üzrə ixtisaslaşmış psixoloq və sosial işçilər tərəfindən aparılır. Əksər vaxt şəxslər (1-ci mərhələ) üzrə özünün zorakılıq qurbanı olduğunu nə dərk etmir, yaxud da xilas hissi mövcud olmur. Belə insanların aşkarlanması, daha çox fiziki zorakılıq zəminində şəxsin polisə müraciəti, yaxud sığınacaqlara istiqamətləndirilməsi zamanı aşkarlanmağa bilər. Onlar “görünməyən”, “əlçatmayan” qurbanlardır.

“Görünməyən” qurbanlar illər uzununu bu şəraitdə yaşayıb, müxtəlif xəstəliklərdən əziyyət çəkə bilirlər. Onlar hətta xəstəliklərin əsl səbəbinin zorakılıq olduğunu belə anlamırlar.

“Görünməyən” qurbanların aşkarlanması üçün ən yaxşı vasitə maarifləndirmədir. Geniş kütləyə açıq olan, televiziya, radio, sosial şəbəkə, məlumatlandırma vərəqləri, könüllülərin fəaliyyəti vasitəsilə, onlara çatmaqdadır. Göründüyü kimi, Azərbaycanda bu cür verilişlər müxtəlif televiziya kanallarında var və mütəxəssislərin iştirakı təmin edilir. Məhz o verilişlərdə mütəxəssislər zorakılığın mahiyyəti və nəticəsi barədə əhalini məlumatlandırır. Belə verilişlərə baxan şəxslər özünün qurban olmasını dərk etməsinə imkan yaradır (2-ci mərhələ).

2-ci mərhələyə qədəm qoyan şəxslər hər iki tərəfi günahkar hesab etsə də, xilas barədə düşünmür. Bu tip qurbanlar qismən təhlükə mənbəyinə çevrilə bilirlər. Daxili aqressiya, tərəddüdlər, özünü və ətrafdakıları ittiham. Əslində bu mərhələdə olan şəxslərin emosional qeyri-stabilliyi nəticəsində, hətta cinayət törədə bilməsi ehtimalı çoxdur. İkinci mərhələdə qeyd edilən meyarları özündə görən zorakılıq qurbanları Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinə müraciət edib, pulsuz psixoloji yardımla bağlı kömək istəyə bilər. Yaxud, 860 nömrəli qaynar xətt vasitəsilə ilkin psixoloji yardım ala bilər. Digər resurslar xidmət təklif edən QHT-yə müraciət edə bilər. Bu QHT-lərin siyahısı Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin rəsmi internet saytına “akkreditasiya olunmuş QHT” adı ilə qeyd edilir və hər birinin telefon nömrələri göstərilir. Məsləhət görülməyən mənbə, sosial şəbəkədə mütəxəssis axtarışıdır. Bəzi hallarda məişət zorakılığı sahəsində ixtisaslaşmamış psixoloq daha çox zərər verə bilər. Ən yaxşı hal rəsmi dövlət və QHT-nin saytlarındakı məlumatlara baxılsın. Bir neçə il öncə, sığınacağımıza müraciət edən bir xanımın öz ailə probleminin həlli ilə bağlı sosial şəbəkədə psixoloq axtarışı onun dələduzla üzləşməsi, daha sonra şantaj olunması, ən sonda ailəsinin dağılması ilə nəticələndi.

3-cü mərhələ üzrə vəziyyət qurbanın xeyrinə dəyişə bilər. Artıq o xilas barədə düşünür. Belə hallarda xilas üçün standartlara söykənən adamlar bəzən uğursuzluqla

üzlaşa bilər. Adətən biz təhlükəsizlik çıxışı və ya planı hazırlayarkən müxtəlif mənbələr barədə qadına məlumat veririk. Bir müddət öncə, zorakılıq törədən şəxs özü evdən gedərkən belə, xanımın qapısının ağzında onu izləyən birisinin dayanmasını təmin edirdi. Belə olan halda qadın evi tərk edə bilmədiyindən çox təlaş keçirirdi. Biz onunla belə qərara gəldik ki, bu dəfə polisi yox, təcili yardımını çağıraraq, həmin vasitə ilə evi tərk etməsi təmin edilə bilər. Məhz bu vasitə ilə zorakılıqdan zərərçəkmiş şəxs zorakılıqdan özünü xilas edə bildi. Digər bir mənbə, 112 xidməti idi. Təbii ki, ənənəvi, 102 və 860 qaynar xətlər özü qüvvəsində qalır. Ümumilikdə təhlükədə olan şəxslər üçün qaynar xətlərin nömrələrini özündə qeyd etmək yaxşı haldır. Digər bir resurs, ərazi üzrə İcra Hakimiyyətlərinin nəzdində zorakılıqla mübarizə üzrə Komissiyalardır. Zorakılığa məruz qalmış şəxsin, öz həyatı ilə bağlı qərar qəbul etməsi, yaxud zorakılıq törədən şəxsin uzaqlaşdırılması üçün məhz komissiyaya müraciət edib mühafizə orderi almaqla qorunmaq mümkündür.

3-cü mərhələ həm də şəxsin zorakılıqdan azad olması üçün əlverişli reabilitasiya imkanları olan dövrüdür. Bu mərhələdə reabilitasiya üçün müraciət edənlər, zorakılığı dərk etmə və xilasolma mərhələsində olduğundan, onlarla reabilitasiya effektiv nəticə verir. Məsələn, birinci mərhələ üzrə reabilitasiyanın aparılması bəzən effektiv nəticələnir. Çünki şəxs özü müqavimət üçün daxilən hazır deyil. Reabilitasiya könüllü olmadıqda effektiv nəticələnir. Təsəvvür edin, Sizi mexaniki, olaraq reabilitasiyaya cəlb edirlər. Siz isə təcavüzkar pərəstiş edirsiniz, onun əməllərini doğru, özünüzü günahkar hesab edirsiniz. Belə halda reabilitasiya xidməti göstərən mütəxəssislərin istənilən tapşırığı əhəmiyyətsiz vaxt itkisi ilə nəticələnir. Reabilitasiya şəxsin zorakılığa müqavimətini artırmaq, onu zorakılıqla mübarizədə dayanıqlı etmək, öz həyatını müsbətə dəyişmək istədikdə olduqca effektiv xidmət paketidir. Zorakılıqla mübarizənin meyarlarından ən vacibi Sizi idarə etmək istəyənləri dayandırmaqdır. Bu qohumlar, qonşular, həyat yoldaşı, övladlar, keçmiş həyat yoldaşı və s. istənilən şəxs ola bilər. İlk addım bu istəkdən başlayır. Bəzən stereotiplər, ittihamlar, manipulyasiyalar, zorakılığı dayandırmaq istəyən şəxslərə qarşı hərtərəfli hücum xarakteri ala bilər. Nəzərə alın ki, əksər vaxt məhz o insanlar sonradan Sizin gələcək həyatınızda hər hansı məsuliyyətdən ilk qaçanlar olur. Zorakılıqla mübarizə həm də şəxsin gələcək həyatı ilə bağlı məsuliyyəti özü üzərinə götürməsi deməkdir. Hər şey ilk Sizdən başlayır! Qanunlar, konvensiyalar, qaynar xətlər, qaydalar və normalar Sizin zorakılığı dərk edib, ona qarşı mübarizəyə hazır olduğunuz halda Sizə ən böyük dəstək mexanizmidir.

Zorakılıqla mübarizə- Sizdən başlayır...

İlhamə Həsənova
Vəkillərin İntizam Komissiyasının
sədr müavini

AİLƏ HÜQUQU SAHƏSİNDƏ MƏSLƏHƏT “MEDİASIYA HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNUNDAN ÇIXARIŞLAR

Mediasiya nədir?

Mediasiya (latın sözü olan *Mediare* – vasitəçilik) - mübahisələrin neytral və qərəzsiz üçüncü tərəfin mediatorun köməkliyi ilə məhkəmədənə həlli metodudur. Mediasiya mübahisələrin ən yumşaq alternativ həlli metodudur. Mediasiya prosesi zamanı münaqişə tərəfləri sərbəst olaraq onları qarşılıqlı şəkildə qane edən qərar verirlər. Mediator mübahisəni həll etmir, qərar vermir, tərəflərin mübahisəni həll etməsinə, qərar qəbul etməsinə kömək edir.

Mediasiya münaqişəni həll etməyə necə kömək edir?

Mediasiya prosesi qeyri-formal şəraitdə keçirilir və problemə müxtəlif tərəflərdən baxmağa, mübahisə tərəflərinin həqiqi maraqlarını müəyyən etməyə kömək edir. Nəticə etibarilə tərəflər mübahisə ilə bağlı könüllü qarşılıqlı razılaşma əldə edirlər. Bu razılaşmanın könüllü və hər iki tərəfin marağına uyğun olmasını, onun icrasını da asanlaşdırır.

Kim mediator ola bilər?

Qanunvericiliyə uyğun olaraq mediator kimi fəaliyyət göstərməkdən ötrü sertifikatla malik olan və mediatorların reyestrində qeydə alınmış, tərəflərin seçdiyi və ya ilkin məcburi mediasiya prosesində mediasiya təşkilatının təyin etdiyi fiziki şəxs mediator olur.

Ailə mübahisəmizin mediasiyada həllinin məhkəmədə həlli ilə müqayisədə üstünlükləri nədir?

Ailə mediasiyasını tətbiq edən ölkələrin təcrübəsinə görə mediasiya məhkəməyə müraciət etmədən, mediatorun iştirakı ilə məxfi danışıqlar prosesində mübahisəli məsələləri müzakirə edib həllini tapmaqla yanaşı, həm vaxta, həm də pula qənaət etmək üçün bir fürsətdir. Ailə mübahisələrinin mediasiya yolu ilə həlli konfidensiallığı qorumaqla fikir ayrılıqlarını aradan qaldırmağa imkan yaradır.

Bu gün ailə münaqişələri dünyada vasitəçiliyin ən çox tətbiq olunduğu sahələrdən biridir. Ailə vasitəçiliyi, ailənin dağılmasından yaranan mübahisələrin həlli üçün uşaqların yaşayış yerinin müəyyən edilməsi, onların saxlanması və tərbiyəsində valideynlərin hər birinin iştirakı, uşaqlarla valideynlərin və digər qohumların ünsiyyəti, birgə əldə edilmiş əmlakın bölünməsi və sairə məsələlərin tərəflərin əməkdaşlığı ilə həllində istifadə olunur. Bundan əlavə, ailə vasitəçiliyi miras qalan əmlakın bölünməsi, evlənmədən əvvəl nikah müqaviləsinin şərtləri və ya evlilik zamanı birgə əldə edilmiş əmlakın bölünməsi ilə bağlı mübahisələri həll etmək üçün də istifadə olunur.

Mediator tərəflərə gələcəkdə münasibətlərini formalaşdıracaq razılaşmalara yönəlməyə kömək edir. Boşanma, ər-arvad münasibətlərinin kəsilməsidir, valideyn münasibətlərinin bitməsi deyil. Ona görə də, keçmiş həyat yoldaşları arasında əldə edilən razılaşmaların onların yeni münasibətlərini normallaşdırması və uşaqların tərbiyəsində maneəsiz iştirak etməsinə imkan yaratması vacibdir.

Ailə mediasiyası nəticə verirmi?

Ailə mediasiyasını tətbiq edən ölkələrin təcrübəsinə görə danışmaq masasında mediatorun köməyi ilə tərəflər 80% hallarda razılığa gələ bilirlər və əldə edilən razılaşma 90% hallarda tərəflər tərəfindən könüllü olaraq icra edilir. Müqayisə üçün qeyd edək ki, məhkəmə qərarlarının icrası təxminən 20% təşkil edir.

HƏYAT YOIDAŞIMIN MÖVQEYİ ÇOX GÜCLÜDÜR. Bu vəziyyətdə mediasiya prosesində müvəffəqiyyətə ümid edə bilərəmmi?

Mediator tərəflərin mövqeləri ilə yox, maraqları ilə işləyir. Tərəflərin mövqelərinin arxasında hər zaman maraqları durur. Mediator həmin həqiqi maraqları aşkarlayır və tərəflərin diqqətini bu maraqlara yönəldir. Hər bir tərəf, sözsüz ki, maraqlarına uyğun qərar qəbul edilməsini istəyir. Mediator tərəflərə mövqelərinə yox, maraqlarına cavab edən razılaşma əldə etməyə kömək edir. Bundan əlavə, mediator hər kəsin danışmaq və fikir irəli sürmək üçün bərabər şansa malik olmasını və dinləmək, dinlənilmək, başa düşmək, başa düşülmək üçün bərabər fürsət təmin edəcək. Tərəflərdən biri özünü rahat hiss edə bilmirsə, mediator prosesi dayandıracaq. Buna görə də, mediasiya prosesində özünü "zəif tərəf" hesab edənlərin çoxu özlərini əmin hiss edir və tapılan həll yolundan tam razı qalır.

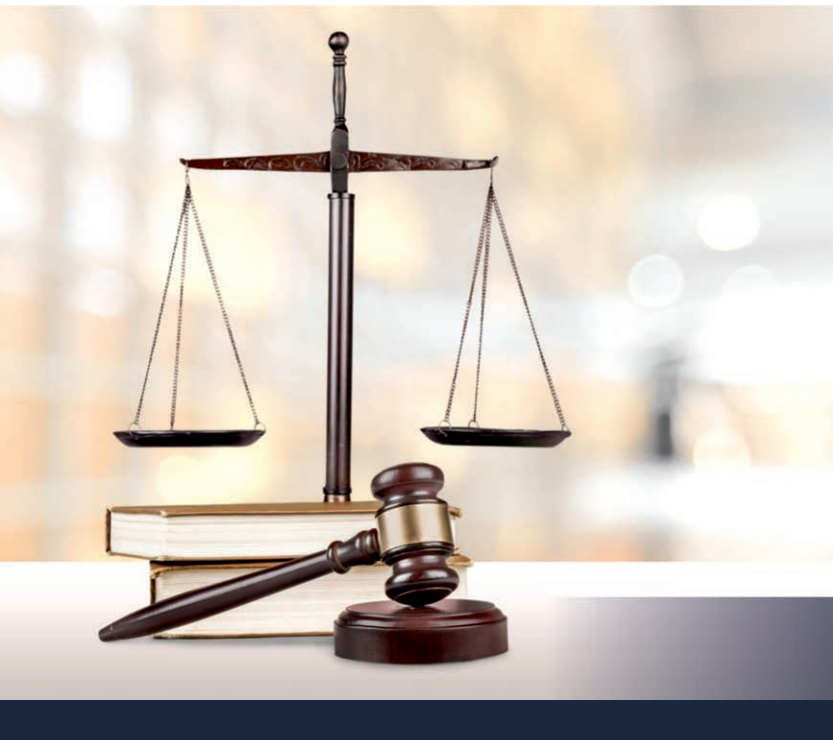
Hədsiz emosional vəziyyətimiz, bir-birimizə olan acığımız səbəbindən heç bir məsələdə razılaşa bilmirik. Mediasiya bizə necə kömək edəcək?

Münaqişə vəziyyətində olan insanlar əksər hallarda hisslərini idarə edə bilmirlər. Çox vaxt şiddətli qəzəb və ya məyusluq, ümitsizlik və ya günahkarlıq mübahisənin köməksiz həllini mümkünsüz edir. Bu yardım MEDİATOR tərəfindən təmin ediləcək.

Mübahisəmiz uzun müddətdir ki, məhkəmənin icraatındadır. Bu halda da mediasiya bizə kömək edəcəkmi?

Mediasiya illərlə məhkəmədə olan və həllinin mahiyyəti baxımından perspektivsiz sayılan işləri uğurla həll edir.

Mediator mübahisənin həlli ilə bağlı tərəflərə təklif verirmi?

Xeyr. Mediator tərəflərə qəbul edəcəkləri qərarlarla bağlı təklif vermir. Mediator danışığ texnikasına sahib olmaqla, tərəflərə müxtəlif həllər axtarmağa kömək edir. Qərarları və qəbul ediləcək qərarlarla bağlı təklifləri tərəflər verir.

Tərəfləri mediasiyaya gəlməyə məcbur etmək mümkündürmü?

Xeyr. Mediasiyada iştirak könüllüdür. Mediator ancaq məsləhət və izahat işləri apara, qorxuları aradan qaldıra, danışıklarda iştirak etmək üçün yazılı bir dəvət göndərə, telefonla zəng edə və digər bu tipli tədbirlər görə bilər.

Mediasiya prosesində mütəxəssislərin, ekspertlərin iştirakı mümkündürmü?

Bəli. Tərəflərin razılığı ilə mediasiya prosesində tərəflərin məqsədəuyğun bir qərar verməsi üçün hüquqşünasların, qiymətləndiricilərin, ekspertlərin və digər mütəxəssislərin iştirakı təmin edilə bilər.

Ailə mübahisələrində mediasiya bütün hallarda effektivdirmi?

Ailə mübahisələrində mediasiyanın təsirli olmadığı vəziyyətlər də var. Məsələn, ailədə tərəflərdən birinin digərinə və ya uşaqlarına qarşı sistemli şəkildə şiddət tətbiq etməsi, bir həyat yoldaşının digərindən güclü psixoloji və ya maddi asılılığı (qüvvələr tənəsübsüzlüyü) tərəflərdən birinin psixi pozğunluğu və ya narkotik asılılığı.

Mediator məhkəmədə şahid ola bilərmi?

Xeyr. Bütün danışıklar, məlumatlar məxfidir. Mediator yalnız mediasiya zamanı ağır və xüsusilə ağır cinayət hadisələri haqqında əldə olunan məlumatların verilməsi, habelə cinayət mühakimə icraatı zamanı mediasiyaya aid məlumatların açıqlanması vəzifəsinin məhkəmə qərarı ilə müəyyən edilməsi hallarında, bu hallarla bağlı məlumat verə bilər. Əgər ailə münasibətlərindən irəli gələn mübahisələr zamanı uşağın normal böyüməsinə və inkişafına təhlükə yaranan, yaxud onun maraqlarına zərər vura bilən hallar mövcuddursa və ya belə halların yaranma ehtimalı olarsa, mediator bu barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) məlumat verməyə borcludur və mediator göstərilən işlər üzrə mediasiya prosesinin həyata keçirilməsindən imtina edə bilər.

Mediasiya hansı növ mübahisələr üzrə tətbiq oluna bilər?

Mediasiya mülki işlər və kommersiya mübahisələri (xarici elementli mübahisələr də daxil olmaqla), ailə münasibətlərindən irəli gələn mübahisələr, əmək münasibətlərindən irəli gələn mübahisələr, inzibati hüquq münasibətlərindən irəli gələn mübahisələr üzrə tətbiq oluna bilər.

Mediatorun öhdəliyi nədən ibarətdir?

Neytral olmaq, tərəflərə mübahisə ilə hər bir tərəfin maraqlarına uyğun qərar əldə etməyə kömək etmək, heç bir tərəfi qınamamaq, mediasiyanın nəticəsində maraqlı olmamaq, təhlükəsiz mühit yaratmaqla mediasiyayı aparmaq və nəzarət etmək, konfidensiallığı qorumaq.

Hansı hallarda mediasiya prosesinə müraciət oluna bilər?

Mediasiya prosesi münaqişə tərəfləri arasında yaxşı münasibətlərin yaradılması və qorunub saxlanması

məqsədlə istənilən mübahisə üzrə tətbiq edilə bilər. Bunun üçün tərəflər qarşılıqlı razılaşma ilə istədikləri mediatoru seçib ona müraciət edə bilərlər. Mediatorlar barədə məlumatlar mediatorların rəsmi reyestrində yerləşdirilmişdir. Qanunvericiliyə uyğun olaraq ailə, əmək və kommersiya mübahisələrində ilkin mediasiya nəzərdə tutulmuşdur. Bu o deməkdir ki, mübahisə tərəflərinin məhkəməyə müraciət etməzdən əvvəl mediasiyaya müraciət etməsi məcburidir. Əks halda mübahisə üzrə iddia ərizəsi məhkəmə tərəfindən icraata qəbul edilməyəcəkdir.

Mediasiya prosesinin müddəti nə qədər olur?

Mediasiya prosesinin ümumi müddəti 30 gündən artıq olmayaraq davam edə bilər. Mübahisənin mürəkkəbliyi nəzərə alınaraq tərəflərin razılaşması ilə mediasiya prosesinin müddəti daha 30 gün müddətinə qədər uzadıla bilər. Mediasiya prosesinin keçirilməsinin konkret müddəti ümumi müddət nəzərə alınmaqla "mediasiya prosesinin tətbiqi barədə müqavilə" ilə müəyyən olunur.

Mediasiya prosesində kimlər iştirak edir?

Mediasiya prosesində prosesə cəlb olunmuş tərəflər, mediator və ya bir neçə mediator (əgər tərəflər bu barədə razılığa gəliblərsə), tərəflərin nümayəndələri iştirak edə bilər. Tərəflərin razılaşması ilə mediasiya prosesində vəkillərin, tərcüməçilərin, müvafiq sahə üzrə ekspert və mütəxəssislərin köməyindən istifadə edə bilər.

Mediasiya prosesi necə keçir?

Tərəflər mediatorla birlikdə müəyyən olunmuş yerdə görüşürlər. Mediator tərəflərə mediasiya prosesinin qaydaları və proses iştirakçılarının hüquq və vəzifələri barədə məlumat verir. Öz qərəzsizliyini, neytrallığını təsdiq edir. Sonra hər bir tərəf mübahisəni təsvir edir, mövqeyini bildirir, mübahisənin həlli üçün təklif verir. Bundan sonra mediator tərəflərin marağını aydınlaşdırır, tərəflərin birgə, qarşılıqlı razılaşma ilə hər bir tərəf üçün sərfəli qərar qəbul etməsinə kömək edir. Mediatorun təklifi və tərəflərin razılığı ilə tərəflərlə ayrı-ayrılıqda fərdi sessiyalar da keçirilə bilər. Sonda mediator tərəflərə barışıq sazişinin tərtib edilməsində kömək edə bilər.

Mediasiya prosesi məhkəmə araşdırmasından nə ilə fərqlənir?

Mediasiya prosesi hər iki tərəfin istəyi ilə başlayır, məhkəmə araşdırması isə bir tərəfin iddia qaldırması ilə, digər tərəfin və ya tərəflərin iradəsinə uyğun olmasa da başlayır. Məhkəmə hakimiyyət səlahiyyətinə malikdir, mediator isə yalnız tərəflərə onlar üçün sərfəli olan qərarın qəbulunda kömək edir. Mediasiya prosesində tərəflər əməkdaşlıq edir, məhkəmədə isə məcburetmə sistemi işə düşür. Məhkəmə prosesi prosesual qaydada bitir, məhkəmənin qəbul etdiyi qərarla bir tərəfudur, digər tərəf uduzur, mediasiyada isə uduzan tərəf olmur, qərarı tərəflər qəbul edir, saziş əldə edilirsə bu, bütün tərəfləri qane edir, tərəflər istədikləri vaxt mediasiya prosesini sonlandırır, tərk edə bilərlər.

Əgər tərəflərdən biri mediasiyada əldə edilmiş barışıq sazişi üzrə öhdəliklərini icra etmirsə nə baş verir?

Barışıq sazişi, əgər sazişdə ayrı şərt nəzərdə tutulmayıbsa, imzalandığı gündən tərəflər üçün məcburi xarakter daşıyır. Barışıq sazişində tərəflər arasında ayrı müddət müəyyən edilməyibsə barışıq sazişi

imzalandığı gündən 10 gün müddətində könüllü şəkildə icra olunmalıdır. Barışıq sazişinin könüllü icrasından boyun qaçırma Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq barışıq sazişində müəyyən olunan məsuliyyətə səbəb olur. Əgər barışıq sazişinin könüllü icrasından imtina olunsa, tərəf (o cümlədən məhkəmə baxışında olan işlər üzrə tərəf) barışıq sazişinin məcburi icrası üçün məhkəməyə müraciət edə bilər. Barışıq sazişi məcburi icra edilməsi üçün məhkəmə tərəfindən müvafiq qaydada təsdiq olunur

Mediasiya xərcləri nə qədər olur və necə müəyyən olunur?

Mediasiya prosesinə dair xərclərə mediatora və ya mediasiya təşkilatına ödənilən haqq, o cümlədən mübahisə mediasiya vasitəsilə müsbət həll olunduqda mediatora və ya mediasiya təşkilatına ödənilən mükafat, mediasiyanın keçirilməsi ilə əlaqədar mediatorun və ya mediasiya təşkilatının çəkdiyi xərclər, o cümlədən mübahisənin baxıldığı yerə getmək üçün yol, yaşayış və yemək xərcləri daxildir. Mediator və ya mediasiya təşkilatı mediasiyayı ödənişli əsaslarla həyata keçirir. Mediator və ya mediasiya təşkilatı öz razılığı ilə mediasiyayı ödənişsiz əsaslarla da həyata keçirə bilər.

Mediatora və ya mediasiya təşkilatına ödənilən haqqın məbləği mediasiya sessiyası başlanana qədər tərəflərlə mediator və ya mediasiya təşkilatı arasında bu bağlanan müqavilədə müəyyən olunur.

İlkin mediasiya prosesinə necə başlayaq?

Bunun üçün iddia qaldıran tərəf digər tərəfə və ya tərəflərə

mediasiya prosesinin tətbiqi ilə bağlı təklif göndərir, 10 gün gözləyir, təklifə cavab gəlməyə və ya rədd cavabı gəlsə mediasiya prosesinin keçirilməsi və mediator təyin edilməsi üçün ərazi üzrə mediasiya təşkilatına (hazırda Mediasiya Şurasına) müraciət edir. Təklif və mediasiya üçün müraciətin nümunələri mediasiya.org saytında yerləşdirilmişdir. Vətəndaş qeydiyyatı üçün aşağıdakı sənədləri Şuraya göndərməlidir.

1. Təklifin 1 nüsxəsi;
 2. Poçtdan təklifin göndərildiyini təsdiq edən qəbz (mediasiya təklifi edilən şəxs müraciət etdikdə bu sənədə ehtiyac qalmır);
 3. Ərizə (ərizə formasını mediasiya.org saytından əldə edə bilərsiniz)
- Sənədləri poçt (Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Vladislav Plotnikov küçəsi 21 AZ1007) və ya elektron poçt (muraciet@mediasiya.org) vasitəsilə göndərə bilərsiniz.

mediasiya.org saytında "Mediasiya reyestri" adlı bölmədə mediatorların reyestrini, "qanunvericilik" bölməsində isə sənəd nümunələrini, "vətəndaş müraciəti" bölməsində mediasiyaya müraciət qaydasını tapa bilərsiniz.

Bəs İlkin mediasiya sessiyasının keçirilməsi üçün ödəniş haqqının məbləği nə qədərdir və bunu kim ödəyir?
İlkin mediasiya sessiyası zamanı mediasiya xidmətinin göstərilməsinə görə haqqın və digər xərclərin məbləği Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 15 iyul 2019-cu il tarixli, 308 nömrəli qərarı ilə aşağıdakı qaydada müəyyən edilmişdir:

Sıra №-si	Mübahisənin növü	Haqqın məbləği
1.	Ailə münasibətlərindən irəli gələn mübahisələr üzrə	50 manat
2.	Əmək münasibətlərindən irəli gələn mübahisələr üzrə	50 manat
3.	<i>Kommersiya mübahisələri</i> üzrə	
3.1.	iddia qiyməti 500 manatadək olduqda	20 manat
3.2.	iddia qiyməti 501 manatdan 1000 manatadək olduqda	40 manat
3.3.	iddia qiyməti 1001 manatdan 5000 manatadək olduqda	60 manat
3.4.	iddia qiyməti 5001 manatdan 10000 manatadək olduqda	100 manat
3.5.	iddia qiyməti 10001 manatdan 50000 manatadək olduqda	200 manat
3.6.	iddia qiyməti 50000 manatdan çox olduqda	400 manat

İlkin mediasiya sessiyasının təşkil edilməsi ilə bağlı mediator və ya mediasiya təşkilatının poçt, kargüzarlıq və digər cari xərclərinin məbləği təsdiqedic sənədlər əsasında 10 manatdan çox olmayaraq müəyyən edilir.

İkinci mediasiya sessiyası zamanı mediasiya xərclərini ödəmək üçün kifayət qədər vəsaiti olmayan fiziki şəxs nə etməlidir?

“Mediasiya haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 28-ci maddəsinə uyğun olaraq ilkin mediasiya sessiyası zamanı mediasiya xərclərini ödəmək üçün kifayət qədər vəsaiti olmayan fiziki şəxsin mediasiya xərcləri dövlət büdcəsində bu məqsədlər üçün Mediasiya Şurasına nəzərdə tutulmuş vəsaitlər hesabına ödənilir. Mediasiya xərclərini ödəmək üçün kifayət qədər vəsaiti olmayan fiziki şəxs həmin xərcləri ödəmək üçün vəsaitinin olmamasını təsdiqləyən sənədi (fiziki şəxsin müraciəti əsasında Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən verilir) mediatora və ya mediasiya təşkilatına təqdim etməlidir.

Yeniyetmələrlə münasibətdə valideynlər nəyə diqqət yetirməlidirlər?

Yeniyetmələrlə münasibətdə valideynlər nəyə diqqət yetirməlidirlər?

Müasir dövrdə valideyn-övlad münasibətlərinin önəmi barədə çox danışılır. Belə ki, cəmiyyətdə uşaq və yeniyetmələrlə bağlı rastlaşdığımız problemlərin kökündə həmişə ailədaxili münasibətləri əsas götürürük. Təcrübədə rast gəlinən problemlər sırasında yeniyetmələrin valideynləri tərəfindən başa düşülməməsi, hüquqlarının məhdudlaşdırılması, şəxsi həyatına müdaxilə edilməsi, valideynlərin yeniyetmələri özləri ilə müqayisə etmələri, eyni həyat tərzini və tərbiyə metodlarını yeniyetmələrə tətbiq etməsi, onları qorumaq məqsədilə həddən artıq nəzarətdə saxlaması, yeniyetmələrə seçim hüququnun verilməməsi, yeniyetməlik yaş dövrünün xüsusiyyətlərinin nəzərə alınmaması və s. hallar daxildir. Bütün bu hallar valideyn-övlad münasibətlərində gərginliklərin yaranmasına səbəb olur. Valideynlərin yeniyetməlik yaş xüsusiyyətlərini və davranış reaksiyalarını bilməsi bu gərginliklərin aradan qaldırılmasında, konfliktlərin həll olunmasında yaxından köməklik göstərə bilər.

Yeniyetməlik dövrünün xüsusiyyətləri?

- *Fiziki inkişafın sürətlə cərəyan etməsi;
- *Özünü “böyük” adam kimi göstərmək cəhdi;
- *Mənlik şüurunun formalaşması, öz “mən”inin kəşfi;
- *Əxlaqi şüurun təşəkkülü, mövcud davranış normalarına özünəməxsus münasibət;
- *Ünsiyyətə meylin güclənməsi, yəni qəlbinə yaxın yoldaş, dost tapmaq cəhdi.

Yeniyetməlik yaş dövründə əsas davranış reaksiyaları hansılardır?

Yaşadılarla qruplaşma reaksiyası - yeniyetmənin ünsiyyət tələbatının ödənməsinə xidmət edir; yeniyetmə “mikromühiti”ndəki xüsusi zövqlər, davranış maneraları, dəb etalonları, danışq təzi və s. böyüklər arasında qəbul olunmuş normalardan kənara çıxır. Yeniyetmə qrupları tərkibinə görə sabitdir, liderin nüfuzu üstünlük təşkil edir, qrupdaxili qarşılıqlı münasibətlərdə ciddi subordinasiya mövcuddur.

Cinsi həvəs - cinsi yetişkənlik yeniyetmə şəxsiyyətinin formalaşmasına və davranışına mühüm və fəal təsir göstərir. Yeniyetmələrin cinsi davranışı dinamik olur; “Feminlik” (qadınlıq) və “maskulinlik” (kişilik) meyarları aktuallaşır, yeniyetmələr təqlid əsasında seksual davranış şablonlarına yiyələnirlər.

Yeniyetmələrin davranışında yaranan neqativ reaksiyalar valideyn-övlad münasibətlərindəki ziddiyyətlər, ümumən ailədaxili münasibətlərin düzgün qurulmaması, ailədaxili ünsiyyətin zəif olması, yeniyetmənin özünü qeyri-adekvat qiymətləndirməsi, özünəinamsızlıq, qrupdaxili mövqeyinin sabit olmaması və s.-dən qaynaqlanır.?

Yeniyetməlik dövründə özünüdərkətmənin formalaşması ilə şərtlənən reaksiyalar əsasən fiziki və psixoloji inkişafda əks olunur. Fiziki inkişaf nəticəsində zahiri görkəmini müəyyən etalonlarla müqayisə edən yeniyetmə özündə “nöqsanlar” tapır, bu da narahatlıq, təşviş, özünəinamsızlıq və s. yaradır, özünüqiymətləndirmənin aşağı düşməsinə səbəb olur. Daxili aləmini dərk etməyə başlayan yeniyetmə özünüqiymətləndirməyə, intellektual bacarıqlarının və əxlaqi keyfiyyətlərin qiymətləndirilməsinə daha çox maraq göstərməyə başlayır. Ətraf aləmə dair fikir və mülahizələrin ortaya çıxması, gələcəyə dair planların qurulması qabarıq şəkildə özünü göstərir.

Yeniyetmələrin həvəs, hobbi-reaksiyalarının yaranması dünyagörüşünün artmasına, hər hansı sahəyə maraq göstərməsinə, yaşlılar qrupunda ünsiyyət və eyniləşmədə əks olunur. Həvəs reaksiyaları psixoloji müdafiə rolunu oynayır və yeniyetmənin bütün həyatına nüfuz edir.

Yeniyetmələrin davranışında yaranan neqativ reaksiyaların əsas səbəbləri yuxarıda da qeyd edildiyi kimi valideyn-övlad münasibətlərindəki ziddiyyətlər, ümumən ailədaxili münasibətlərin düzgün qurulmaması, ailədaxili ünsiyyətin zəif olması, yeniyetmənin özünü qeyri-adekvat qiymətləndirməsi, özünəinamsızlıq, qrupdaxili mövqeyinin sabit olmaması və s.-dən qaynaqlanır. Yeniyetməlik dövründəki neqativ davranış reaksiyaları böyükklərin himayə və nəzarətindən xilas olmaq cəhdində, açıq emansipasiya reaksiyası- kobudluq, itaətsizlik, höcətlik, böyükklərin fikir və göstərişlərini, mövcud qayda-qanun və ənənələri saymamaqda, gizli emansipasiya reaksiyası - səfillik, cinsi sərbəstlik, qeyri-formal asosial qrupların yaradılmasında özünü göstərir.

Ədəbiyyatda yeniyetmələrə xas olan bəzi davranış nümunələri verilir. Bu davranış nümunələri də yeniyetmələri başa düşməkdə və yaranan problemlərin düzgün həllində köməklik göstərir.

**Otağa qapanmaq. Otağı yeniyetmə üçün qala kimidir, ora başqalarının girməsini istəmir, evdəki vaxtının çoxunu öz otağında keçirir.*

**Ailələrin müqayisəsi. Yeniyetmə üçün dünyadakı ən pis, ən qəddar, ən anlayışsız ailə özününküdür, ən yaxşı ailə isə təbii ki, digərlərinin ailələridir.*

**“Mən keflənmirəm”. Spirtli içkilərlə yenidən tanış olmağa başlayan yeniyetmələr özlərini sübut etmək üçün həmişə sərxoş olmadıqlarını iddia edirlər.*

Yeniyetmə ilə ünsiyyət zamanı onu aktiv dinləməli, göz kontaktında olmalı, nə deməsindən asılı olmayaraq, mühakimə etməməli, günahlandırmamalı, problemin həllinə səbrlə yanaşmalı, yeniyetmənin hiss və emosiya-larını ifadə etməsinə imkan verilməlidir.

**Qapını çırpıb çıxmaq. Ailədə baş verən söz-söhbətin axırı qapını çırpıb getməklə bitir.*

**“Heç kim məni başa düşmür”. “Bu dünyada mən təkəm. Heç kim mənim dərdimi başa düşmür”. Amma bütün yeniyetmələr eyni dərəcədə tənhadırlar.*

**“Gəl evlənək”. Bu yaşda bir-birləri ilə təzə tanış olan, aşiq olmuş yeniyetmələr evlənmək sevdasına düşür, bəzən bir-birlərin üzük də bağışlayırlar. Lakin bir xırda mübahisədən sonra üzükləri dərhal atıb gedirlər.*

**Həyatın nə olduğunu başa düşürəm. 15 yaşında həyatı başa düşdüyünü zənn edən yeniyetmələrin dilindən düşməyən cümlədir. Hətta bəzən qoca kişilər kimi nəsihət də verirlər: “Bu həyatda gərək heç kimə inanmayasan, həyatın qanunu budur”.*

**Buralardan gedəcəm. Ali məktəb imtahanlarının qorxusu başlayanda bu fikirlər oyanır. Birinci getmək istədikləri ölkə Amerika olur. Sonra yavaş-yavaş Avropa ölkələrinə gəlib çıxırlar.*

**Siyasət murdar şeydir. “Bütün siyasətçilər öz mənfəətlərini güdürlər. Buna görə də həyatda heç vaxt siyasətə qarışmamaq lazımdır”. Buna görə də heç televiziya xəbərlərinə də baxmırlar.*

**Gündəlik. Yanvarın 1-də başlayırlar gündəlik yazmağa. 4-5 gün yazıb sonra cümlələri yavaş-yavaş azaldırlar. Axırda gündəlik kitabların arasında itib batır.*

**“Ananla gedirsən”. Yeniyetmələrin anasından, atasından və bütün qohumlarından zəhləsi getdiyi bir dövr var. Ana və atasıyla bir yerə getdikləri üçün əsəbləşir, küçədə valideynləri ilə görünməkdən utanırlar.*

**“Sıxılıram”. İnsan hərdən sıxıla bilər, ancaq yeniyetmələrdə bu sıxılmaq bəzən uzun çəkir. Hara gedirsə, getsin üzündə narazı ifadə var. Bu da zamanla keçən bir haldır.*

**İntihar. Ailədaxilində baş verən münaqişələr, sevgisizlik, çevrəsində baş verən problemlər, sevgi münasibətlərində yaranan gərginliklər, problemlər onları intihar etməyə sövq edir. İntihar və intihara cəhd hallarının bir çoxunda məqsəd diqqətinə özünə çəkməkdir.*

Böhran vəziyyətində yeniyetmələrə necə dəstək ola bilərik?

**Yeniyetmə üçün ailə ilə birlikdə olmaqla yanaşı, bəzən tək qala biləcəyi və öz düşüncələrinə qapıla biləcəyi şəxsi zonanın və zamanın olması vacibdir.*

Buna görə də onların gündəlik fəaliyyətlərini, davranışlarını nəzarətdə saxlamaqdan və ya tənqid etməkdən çəkinməli.

**Yeniyetmələrin psixi sağlamlığını təmin etmək üçün ailə və dostlarla münasibəti sağlam olmalıdır. Onun sosial həyatını davam etdirə biləcəyi mühiti təmin etməli.*

**Sosial təcrid vəziyyətində yeniyetmələr günlərini doldurmaq üçün müxtəlif faydasız fəaliyyətlərlə məşğul ola bilərlər. Bu da internet və oyun aludəciliyi yarada bilər. Yeniyetmələri maraqlarına uyğun fəaliyyətə yönləndirmək vacibdir. Lakin uşaqları internetdən istifadə və ya oyun oynamaqdan tamamilə məhrum etmək olmaz. Problemi həll etmək üçün birlikdə gündəlik oyun və əlavə fəaliyyətlər fikirləşmək olar.*

**Böhran vəziyyətinə səbəb olan hadisəni aydın şəkildə izah etməyə və bütün suallar cavablandırmağa çalışmaq, ailədə və ya uşağa yaxın insanlar arasında itki olduqda bu barədə yeniyetmə ilə danışmaq lazımdır.*

**Yeniyetmə ilə ünsiyyət zamanı onu aktiv dinləməli, göz kontaktında olmalı, nə deməsindən asılı olmayaraq, mühakimə etməməli, günahlandırmamalı, problemin həllinə səbrlə yanaşmalı, yeniyetmənin hiss və emosiyalarını ifadə etməsinə imkan verməlidir.*

**Yeniyetmədə ən azı iki həftə davam edən əhval-ruhiyyədə düşkünlük, fəallığın azalması, tez yorulma, marağın və zövqalma hissini itirilməsi, çarəsizlik hissi, özünü qiymətləndirmə və özünəinamın aşağı olması və s. kimi depressiv əlamətlər və ya əsassız olan təşviş hissini olduğu müşahidə edildikdə, valideynlə ünsiyyətdən qaçırsa, mütləq peşəkar psixoloji xidmətə müraciət edilməsi tövsiyə olunur.*

Haşiyə:

1.Yeniyetmələrin davranışında yaranan neqativ reaksiyalar valideyn-övlad münasibətlərindəki ziddiyyətlər, ümumən ailədaxili münasibətlərin düzgün qurulmaması, ailədaxili ünsiyyətin zəif olması, yeniyetmənin özünü qeyri-adekvat qiymətləndirməsi, özünəinamsızlıq, qrupdaxili mövqeyinin sabit olmaması və s.-dən qaynaqlanır.

Yeniyetmə ilə ünsiyyət zamanı onu aktiv dinləməli, göz kontaktında olmalı, nə deməsindən asılı olmayaraq, mühakimə etməməli, günahlandırmamalı, problemin həllinə səbrlə yanaşmalı, yeniyetmənin hiss və emosiyalarını ifadə etməsinə imkan verilməlidir.

Yaşadığımız bu günlərin sevincini onun kimi bütün cəsur şəhidlərimizə borcluyuq. Vətən torpağı Məqsəd kimi igidlərin qəhrəmanlığı sayəsində bütövləşdi.

ÇADIR DÜŞƏRGƏSİNDƏN ŞƏHİDLİK ZİRVƏSİNƏ...

Ağdam şəhərindən olan şəhidimiz Həsənov Məqsəd MəhİR oğlunun əziz xatirəsinə həsr olunur...

Allah sənə rəhmət etsin, əziz şagirdim. Əbədi xatirən həmişə yaddaşımızda yaşayacaqdır.

Yaqut Qəhrəmanovanın şagirdi şəhid Məqsəd Hüseynovla bağlı xatirələri əsasında

Arzusu hərbiçi olmaq, torpaqlarımızı azad edib şəhid olmaq idi.

Məqsəd Həsənov...

1991-ci ildə Ağdam şəhərində anadan olan Məqsəd 1993-cü ildə hələ 2 yaşında körpə ikən Ermənistanın torpaqlarımıza təcavüzü nəticəsində yurdundan didərgin düşür. Beləcə qayğısız həyat böyük məhrumiyyətlər və çətinliklərlə dolu günlərlə əvəz olunur. Məqsədin uşaqlıq illəri çox acınacaqlı bir yaşamla üz-üzə qalır.

Müxtəlif sığınacaqlara üz tutan ailə bir il sonra Bərdə rayonu ərazisində yerləşən "Türk Qızılay" çadır düşərgəsinə gəlir. Uzaqdan qatara bənzəyən, səliqə ilə düzülmüş çadırlardan ibarət ağ şəhərcik, dərdi özündən böyük ailələrin sığınacaq yeri idi.

Onda Məqsədin 3 yaşı vardı. Bu dünyada baş verənlər haqqında hələ heç nə başa düşmürdü. Amma axşam düşəndə o, anasının yaxasını dartışdırır və əli ilə uzaqları göstərərək "ora, ora gedək" deyirdi. Qonşular onu ovundurmaq istəsələr də, körpə öz yaşadığı evin xiffətini çəkir, göz yaşları yanaqlarında qurumamış yuxuya gedirdi. Amma burada onlara doğma insanlar çox idi. Dərdi doğma olan bu insanlar bir-birilərini ilk baxışdan anlayırdılar.

Düşərgədə yaşayan digər köçkünlər aralarına yeni qatılan ailəni qayğıyla qarşıladılar. Yaxınlıqdakı ailələr çadır qurmaqda, əşyalarını yerləşdirməkdə onlara kömək edir, balaca Məqsəd ağlayanda onu, ovundurmaq, başını qatmaq üçün çabalayıır, çarəsiz qalanda düşərgədəki həkim məntəqəsinə aparırdılar.

Çadırlar hər yeldən yarpaq kimi əsir, qayıqdakı dor ağacına bərkidilmiş parça kimi səs edirdi. Bu səs gecənin qaranlığında və səssizliyində bir az da vahiməli olurdu. Şəhərcikdəki bütün köçkün uşaqlar kimi Məqsədin də gecələr ağlamağının səbəbi, həm də bu səsdən qorxmağı idi. Qonşuluqda

yaşayan Yaqut Məqsədin anası Aybənizə təskinlik verməkçün, bura köçəndə azyaşlı iki oğlunun axşamlar səbəbsiz ağladıklarını, gecələr ayılıb yuxusuz qaldıklarını söyləyir. O, yaxınlıqdakı kanalda bitən qamışları hörərək daxal tikməyi təklif edir. Həmin günün səhəri Yaqutla Aybəniz çadır düşərgəsində ilk daxal tikənlər olurlar. Onların cəsarətindən həvəslənib başqa ailələr də bu işə qoşulur. Artıq nə Məqsəd, nə Elvin, nə də o biri uşaqlar ağlamır, küləkli havada şappıldaayan çadır evlərdən qorxmurdular. Beləcə həyat gündəlik qayğılar, daha yaxşı güzəran təmin edə bilmək çabaları ilə davam edir, illər keçirdi.

1997-ci ilə elə həmin çadır düşərgəsində Məqsəd birinci sinfə getdi. Yaqut da o məktəbdə ingilis dili müəlliməsi idi. O, hər səhər övladları Elvin və Elgünlə birgə Məqsədi də özünü məktəbə aparıb gətirirdi.

Məqsəd ağıllı, valideynlərini, müəllimlərini sevən bir uşaq idi. Çoxlu dostu vardı. O, 5-ci sinfə gedəndə Yaqut ona ingilis dilindən dərs deməyə başlayır. Dərslərində o, çox sakit, təmkinli, ən çox sual verən və maraqla sualın cavabını gözləyən bir şagird idi. Bir dəfə Yaqut müəllimə uşaqlara "kim olmaq istəyirsiniz?" sualını verir. Uşaqların kimisi müəllim, kimisi polis, kimisi həkim olmaq istədiyini deyir. Məqsədin cavabı isə fərqlənir. O, əsgər salamı verərək: "Müəllim, mən hərbiçi olmaq istəyirəm. Torpaqlarımız uğrunda vuruşub, şəhid olacağam" - deyir. Bütün sinfonun sözlərinə gülür.

Müəlliminin: "Əgər hərbiçi olmaq istəyirsənsə, niyə şəhidliyi belə tez seçdin, Məqsəd? Döyüşən hamı şəhid olmur ki" sualına belə cavab verir: "Döyüşəcəm, müəllim, amma Vətən uğrunda canımdan da keçməyə hazıram". Bu cümlədən sonra sinfə dərin bir sükut çökür...

VI sinifdə oxuyanda Məqsəd yay tətillərində valideynlərinə kömək etmək üçün Bərdə rayonunun çadır düşərgəsinə yaxın kəndlərində təsərrüfatda işləməyə başlayır. Tətildə yaşıdları futbol oynayanda o, təsərrüfat sahələrində işləyən anasına kömək edir.

2006-cı ildə çadır düşərgələri ləğv edilir və sakinlər yeni tikilmiş qəsəbələrə köçürülür.

Məqsəd ailəsi ilə birgə "Baharlı 2" qəsəbəsində yaşayırdı. Qəsəbə məktəbində orta təhsilini bitirdikdən sonra, 2008-ci ildə hərbi xidmətə yollanır. Həyatını hərbiyə həsr etmək istəyən Məqsəd Bakı şəhəri N saylı hərbi hissədə əsgəri xidməti başa vurub, 2010 cu ildə Bakı hərbi liseyində kursant kimi təhsilini davam etdirir. Elə həmin il atası Mahir qəflətən ürək tutmasından vəfat edir. Bundan sonra onun ailəsindən nigaranlığı artır. Onların yanında olmaq üçün planlar qururdu.

Hərbi kursantlığı bitirdikdən sonra Gədəbəy rayonunda hərbiçi kimi işə başlayır. 2016-cı ildə Aprel döyüşlərində iştirak edir, qəhrəmanlıq nümayiş etdirir.

2018-ci ildə ailə həyatı qurur. Atasız qalmış iki bacısına və anasına daha yaxın olmaq üçün Ağdam rayonu ərazisində işini davam etdirir. İş ilə əlaqədar Goranboy rayonu ərazisində hərbi xidmətə göndərilir. Xidmətdə cəsarəti və şücaəti ilə seçilən Məqsəd, 10 il təcrübəsi olan snayperçi kimi 44 günlük Vətən müharibəsinə qatılır. Artıq Məqsədin ürəyində illərdi yaşayan arzusun reallaşdırılacağı məqam yetişmişdi. Ordumuzun bütün cəsur əsgərləri kimi onun da ürəyi irəli getmək və qələbə çalmaq eşqiylə alovlanırdı.

Müharibə zamanı o, tez-tez ailəsi ilə əlaqə saxlayır, "düşmən üzərinə canavar kimi gedirik, qələbə bizim olacaq" deyirdi.

Danışıqların birində səsində kədər duyulur. Anasının "Oğlum, vəziyyət necədir?" sualına, dünən öz əsgərlərindən bir neçəsinin xidməti məşində bomba düşməsi nəticəsində şəhid olduqlarını deyir: "Ana, kaş ki, mən də onların yanında olardım, kaş ki, mən də şəhid olardım".

Cəbhədə isə döyüşlər davam edirdi. Məqsəd ordumuzun igid əsgərlərinin sırasında Suqovuşanın azadlığı uğrunda vuruşurdu.

Oktyabrın 5-i axşam Məqsəd anası ilə danışır və bir xahiş edir: "Ana, əgər şəhid olsam, ağlama".

Həmin günün səhəri - oktyabrın 6-da Məqsəd ağır yaralanır. Özü yaralı halda digər yaralı əsgərləri əsir düşməmək üçün döyüşlərin gətirdiyi ərazidən çıxarmağa başlayır... Yoldaşları onu dayandırmağa çalışsa da, o dinləmir; yaralıları, şəhidlərimizi güllə altından çəkib çıxarırdı. Ancaq bir fikri vardı, yaralı və şəhidləri ordan çıxarmaq: əsir düşməklərinə imkan verməmək. Amma özünü xilas etmək mümkün olmur... Yarası ağır olduğundan çox qan itirir və gözlərini əbədi yumaraq Şəhidlik zirvəsinə ucalır.

Axı, vətən üçün ölümə razıydı. Məqsədinə çatır... Torpaqlarımız uğrunda qəhrəmanlıqla döyüşür. Vətəni bütöv görmək nəsibi olmasa da torpaqlarımızı azad etmək, Zəfər kimi şərəfli bir yolda canından keçir... Dedi ki, kimi.

Amma anası Aybəniz onun son istəyini yerinə yetirə bilmir... Bütün şəhid anaları kimi.

HAŞİYƏ

- Məqsəd Həsənov İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Suqovuşanın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə iştirak etmiş, oktyabrın 7-də Şəhid olmuşdur. Ağdam Şəhidlər xiyabanında dəfn olunmuşdur.*

- Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi uğrunda döyüş əməliyyatlarına qatılan və hərbi hissə qarşısında qoyulmuş tapşırıqların icrası zamanı vəzifə borcunu şərəflə yerinə yetirdiyi üçün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 15.12.2020-ci il tarixli Sərəncamına əsasən ölümündən sonra "Vətən uğrunda" medalı ilə təltif edilib.*

- Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad olunması zamanı döyüş tapşırıqlarını uğurla yerinə yetirdiyinə, düşmənin əsas qruplaşmalarının məhv edilməsi ilə qoşunların döyüş qabiliyyətinin qorunub saxlanılmasında fərqləndiyinə görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 18.12.2020-ci il tarixli Sərəncamına əsasən ölümündən sonra "Cəsur döyüşçü" medalı ilə təltif edilib.*

- Azərbaycanın Suqovuşan kəndinin işğaldan azad edilməsi uğrunda aparılan döyüş əməliyyatlarına qatılaraq şəxsi igidliyi və şücaəti nümayiş etdirdiyinə görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 29.12.2020-ci il tarixli Sərəncamına əsasən ölümündən sonra "Suqovuşanın azad olunmasına görə" medalı ilə təltif edilib.*